

DOBBELT VÆSENTLIGHEDSVURDERINGEN I CSRD ARTIKEL 29A

Erhvervsøkonomi-jura, Aalborg Universitet

Emma Jensen
Studienummer: 20204112

Christina Lund
Studienummer: 20203988

Vejleder: Marianne Hundahl Hansen

Antal anslag inklusiv mellemrum: 165.871

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemformulering.....	5
Afgrænsning.....	6
Metode	7
Kildeafsnit	7
<i>CSRD og præamblen</i>	<i>7</i>
<i>ESRS standarderne</i>	<i>8</i>
<i>Retningslinjer.....</i>	<i>8</i>
<i>Retslitteratur.....</i>	<i>9</i>
Kapitel 1 Udviklingen i bæredygtighedsrapportering.....	10
<i>1.1 Implementeringer af bæredygtighedsinitiativer</i>	<i>10</i>
<i>1.2 CSRD indledningsvist</i>	<i>11</i>
1.2.1 Guidelines og standarder	12
1.2.1.1 EFRAG	12
1.2.1.2 ESRS	12
1.2.1.3 ESMA	14
Kapitel 2 Environmental, Social og Governance.....	15
2.1 Indledende om ESG	15
2.1.1 Uddybning af Environmental, Social og Governance	15
2.1.2 Sammenspillet mellem ESG, CSRD og ESRS	16
2.1.2.1 Drivhusgasprotokollen	17
2.1.2.2 Virksomhedernes værdikæde.....	18
Kapitel 3 Dobbelt væsentlighedsperspektivet.....	20
3.1 Formålene med CSRD	20
3.2 Bæredygtighedsrapportering efter artikel 29a	21
3.2.1 Dobbelt væsentlighedsperspektivets definition og udfordringer	22
3.2.2 Bæredygtighedsoplysninger om koncernens interne og eksterne forhold	24
3.2.2.1 Udtrykket ”i givet fald”.....	25
3.2.2.2 Ved relevans eller krav om rapporterede bæredygtighedsoplysninger	26
3.2.2.3 Koncernens egne aktiviteter.....	27
3.2.2.4 Koncernens værdikæde.....	27
3.2.2.5 Indirekte omfattede aktører i værdikæden	29
3.2.2.6 Forretningsforbindelser.....	32
3.2.3 Væsentligste aktuelle eller potentielle negative bæredygtighedsindvirkninger	33
3.2.3.1 Identificering af de faktiske og potentielle negative indvirkninger	34
3.2.3.2 Tiltag til at identificere og overvåge indvirkninger	35
3.2.4 Krav til modervirksomheders konsoliderede ledelsesberetning i henhold til dobbelt væsentlighedsperspektivet	36
3.2.4.1 Indvirkningsvæsentlighed	39
3.2.4.1.1 Oplysninger der er nødvendige	39
3.2.4.1.2 Koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål	41
3.2.4.2 Finansiell væsentlighed.....	44
3.2.4.2.1 Nødvendige oplysninger	45

3.2.4.2.2 Påvirkning af koncernens udvikling, resultat og situation	46
3.2.4.2.3 Den finansielle væsentligheds sammenhæng med IRO	47
3.2.5 Identificering af bæredygtighedsoplysninger i ledelsesberetning.....	50
3.2.5.1 Krav om at bæredygtighedsoplysninger tydeligt identificeres.....	50
3.2.6 Procedure og tidshorisonter	51
3.2.6.1 Rapportering om proceduren.....	52
3.2.6.2 Tidshorisonter for de omfattede oplysninger i stk. 1	52
3.2.6.2.1 Tidshorisonter, alt efter hvad der er relevant	53
3.2.6.2.2 Tidshorisonters relevans for koncernens IRO'er.....	54
3.2.7 Indledende om koncernens risici og muligheder	55
3.2.7.1 De væsentligste risici for koncernen ved bæredygtighedsspørgsmål.....	56
3.2.7.2 Koncernens muligheder ved bæredygtighedsspørgsmål	58
3.2.8 Koncernens planer for en bæredygtig økonomi	60
3.2.9 Tidsfæstede mål, herunder for drivhusgasemission	63
3.2.10 Komplexiteten ved relevante indikatorer	65
3.2.11 Rapportering i overensstemmelse med standarderne.....	66
3.3 Vedtagelse af delegerede retsakter og formålet hermed	68
3.4 ESRS og drivhusgasprotokollens sammenspil i CSRD.....	69
3.5 Krav til standardernes karakter	70
Kapitel 4 Konklusion.....	72
Abstract	75
Litteraturliste.....	76
Lovgivning	76
Standarder og dertilhørende bilag	76
Vejledninger, rapporter og protokoller	77
Juridiske artikler og tidsskrifter	78
Bøger og e-bøger	78
Artikler	79
Nyhedsbreve.....	82
Hjemmesider	82
Synonymer og ordbogsdefinitioner.....	84
Bilag	86
Bilag 1: Oversigt over CSRD's anvendelsesområde.....	86
Bilag 2: Oversigt over ESRS	86
Bilag 3: Cirkeldiagram der illustrerer ESG.....	87
Bilag 4: De fire overordnede trin i dobbelt væsentlighedsvurderingen.....	88
Bilag 5: Oversigt over dobbelt væsentlighedsperspektivet.....	88

Indledning

Verden er i konstant udvikling, og i takt med at bæredygtighed og behovet for en fælles indsats er blevet centralt for mange virksomheder, indførte EU i november 2022 Corporate Sustainability Reporting Directive (herefter benævnt som CSRD).¹ Som følge heraf, har reglerne ændret sig, da virksomhederne ikke alene skal vurderes på den finansielle bundlinje, men også ud fra den miljømæssige og sociale bundlinje.² CSRD's formål er at styrke erhvervslivets gennemsigtighed overfor virksomhedernes interessenter³, og ansvaret for *Environmental, Social and Governance* (herefter benævnt som ESG).⁴ I sammenhæng med CSRD skal European Sustainability Reporting Standards (herefter benævnt som ESRS) anvendes, for at understøtte de krav der foreligger efter direktivet.⁵ Specialets fokusområde er CSRD artikel 29a, der bidrager til at regulere de overordnede rammer for bæredygtighedsrapportering. Anvendelsesområdet for bestemmelsen omfatter modervirksomheder i store koncerner. Modervirksomhederne er forpligtet til at identificere og beskrive deres aktiviteter. Én af udfordringerne i bestemmelsen er kompleksiteten i rapporteringskravene, som stiller krav til detaljerede og omfattende oplysninger. Dette kan virke overvældende for koncerner, og særligt de med begrænset ressourcer.

Et af kravene i artikel 29a er, at modervirksomheder skal redegøre for, hvilke oplysninger der er væsentlige at medtage i deres bæredygtighedsrapportering, ud fra et såkaldt dobbelt væsentligheds-perspektiv.⁶ Perspektivet indebærer, at modervirksomhederne skal medtage de oplysninger der er nødvendige for at forstå koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål, samt hvordan bæredygtighedsspørgsmål påvirker koncernen.⁷ I dobbelt væsentlighedsvurderingen i artikel 29a, stk. 1, er der en række krav til processen og forudsætninger, der skal overholdes. Det kan være udfordrende for modervirksomheder i store koncerner at vurdere, hvornår oplysninger anses for nødvendige og væsentlige – for hvad indebærer dobbelt væsentligheds perspektivet, og hvilke problematikker kan der være i fortolkningen heraf? Kommissionen anerkender, at dobbelt væsentlighedsvurderingen er en kompleks størrelse, og både skal tage hensyn til koncernens investorer og interessenter.⁸

¹ CSRD benævnes også som værende ”Direktivet” i specialet & Agger & Sjøberg, Dansk Standard

² Center for Strategisk CSRD, maj 2024, side 2

³ For nærmere uddybning af hvad interessenter omfatter, henvises til ESRS 1 bilag II, side 29 og ESRS 1 Tillæg A, AR 6

⁴ ESRS 1, afsnit 3.4, punkt 44, hvor det heraf udledes, at miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige forhold betegner ESG

⁵ Forordning 2024/90459 (ESRS), Skou, 2023, side 11

⁶ Begrebet *dobbelt væsentlighed* anvendes både som udtrykkene; dobbelt væsentlighedsperspektiv, som CSRD anvender, og herudover dobbelt væsentlighedsvurdering- eller analyse, som retslitteraturen anvender

⁷ Dansk Industri, CSRD & Dansk Industri, væsentlighedsanalyse & Nielsen, Wandahl Mouyal & Pristed, 2024, side 216

⁸ Mio m.fl., 2024, side 128

En anden problematik for modervirksomhederne, er de yderligere oplysninger der kræves i stk. 2, som koncernen skal medtage i deres dobbelt væsentlighedsvurdering. Oplysningerne kan være at identificere deres *Impact, Risk and Opportunity* (herefter benævnt som IRO).⁹ Mangelfuld dokumentation af argumenterne bag disse identificeringer, kan skabe udfordringer, når bæredygtighedsrapporten udarbejdes. Potentielt kan det ende med, at virksomhederne skal lave dele af deres dobbelt væsentlighedsvurdering om, som kan koste ekstra ressourcer.¹⁰ Specialet vil derfor fokusere på at identificere koncernens IRO'er, ud fra ordlyden og formålet med bestemmelsen.

Det er modervirksomhederne, der skal skabe en intern procedure for, hvordan de overholder kravene, og identificerer og vurderer relevante forhold, på tværs af koncernen og værdikæden. Artikel 29a, stk. 3 belyser koncernens egne aktiviteter og værdikæde, som indebærer, at de skal medtage oplysninger herom i deres dobbelt væsentlighedsvurdering. Det bør dog undersøges, hvordan modervirksomheder i de store koncerner sikrer tilstrækkelig dokumentation og beskrivelse af deres oplysninger om egne aktiviteter og værdikæden. Det kan være problematisk at få data fra leverandører, der ikke er omfattet af direktivet, og ikke tænker bæredygtighed på samme vis som de omfattede koncerner.¹¹ Hvordan skal virksomhederne forholde sig til dette, og samtidig sikre, at de opfylder kravene i artikel 29a? Dette er derfor også en problematik, der vil blive belyst i specialet. Der kan i den forbindelse sættes spørgsmålstejn ved, hvordan koncernen sikrer, at de opnår tilstrækkeligt og troværdigt data fra deres leverandører, således de kan foretage en fyldestgørende dobbelt væsentlighedsvurdering.

Den 26. februar 2025 offentliggjorde Europa-Kommissionen deres første Omnibus-pakke med et forslag om, at forenkle rapporteringskravene i CSRD og begrænse antallet af omfattede virksomheder.¹² Omnibus-forslaget understøtter hvor problemfyldt og kompliceret bæredygtighedsområdet og kravene i CSRD kan være. Som følge heraf, kan der foreligge usikkerhed i retstilstanden.¹³

På baggrund af ovenstående, medfører disse problematikker et behov for nærmere fortolkning og analyse af artikel 29a's indhold og omfang. Dette giver anledning til at stille følgende spørgsmål, som er specialets problemfelt:

⁹ ESRS 1, afsnit 1.3, punkt 14

¹⁰ Nordadvise

¹¹ Sustainability Directory, 2025

¹² Kjerulff Nielherdt, 2025

¹³ Det er væsentligt at understrege, at Omnibus-forslaget ikke er gældende ret, og af den årsag er det ikke medtaget yderligere i specialet. Forslaget inddrages udelukkende for at understrege kompleksiteten i CSRD's krav.

Problemformulering

Hvornår anses dobbelt væsentlighedsperspektivet som opfyldt i henhold til CSRD artikel 29a?

Afgrænsning

I dette speciale er der foretaget afgrænsninger for at sikre, at specialets fokus indskrænkes, således de mest relevante aspekter inddrages for at besvare problemformuleringen.

ESRS indeholder fire overordnet trin, hvoraf fjerde trin, vedrører selve bæredygtighedsrapporteringen, der ikke vil blive inddraget i specialet. Fokusset er på indholdet af bæredygtighedsrapporteringen, og ikke selve eksekveringen af denne.

De øvrige direktiver og forordninger, som ikke benævnes i specialet, vil der blive foretaget en afgrænsning af. Det anses for nødvendigt at afgrænse sig fra øvrige reguleringer, for at undgå, at specialet bliver for overordnet. Taksonomiforordningen inddrages dog i mindre grad, til brug for baggrundsviden, men vil ikke yderligere afdækkes i specialet.

Af hensyn til opgavens omfang, er der foretaget en afgrænsning fra dele af bestemmelsen i artikel 29a. De dele af bestemmelsen der afgrænses fra er stk. 2, litra a, pkt. iv og v, litra c-e, litra f, pkt. i og iii, stk. 3, 2-4. punktum, stk. 4 samt stk. 6-9. Dele af bestemmelsen relaterer sig til due diligence eller arbejdstagerrepræsentanter, som ikke er en del af dette speciale.

Artikel 29b beskriver og præciserer standarderne for bæredygtighedsrapportering, og påpeger særligt de oplysninger, som virksomhederne skal indberette i overensstemmelse med artikel 29a. Disse oplysninger er nævnt i artikel 29b, stk. 2, litra a-c, og vil ikke blive uddybet i specialet.

Implementeringen af CSRD i Danmark vil ikke blive inddraget, da fokusset er på det EU-retslige direktiv CSRD, og dennes betydning. Det bør afslutningsvist bemærkes, at der foretages en afgrænsning fra den processuelle del.

Metode

Specialet anvender den retsdogmatiske metode, for at opnå viden om, beskrive samt analysere gældende ret, og fortolke retskilder. Som nævnt i indledningen, er der udfordringer i udledningen af gældende ret. Den retsdogmatiske metode vil understøtte dette gennem en systematisk, gennemsigtig og metodisk tilgang.¹⁴ Dette vil besvare problemformuleringen, da metoden anvendes til at udlede gældende ret. Det er dog væsentligt at påpege, at der ikke er retspraksis på dette område, og der vil derfor blive taget udgangspunkt i direktivet i sin helhed, præamblen, ESRS, guidelines og juridisk retslitteratur.

Kildeafsnit

Formålet med kildeafsnittet er at redegøre for og begrunde valget af de kilder der anvendes, herunder deres retskildeværdi. Der er taget afsæt i retskildehierarkiet, hvor udgangspunktet er, at lovgivningen har forrang for øvrige retskilder. Grundloven er øverst i retskildehierarkiet, og lovgivningen må derfor ikke være modstridende med denne.¹⁵ Specialets hovedfokus er CSRD, som er en EU-retskilde og som tillægges en vis retskildeværdi. Artikel 29a i CSRD vil være den primære bestemmelse, som vil blive fortolket og afdækket i specialet, i henhold til de nævnte problematikker i indledningen. Eftersom CSRD og ESRS indebærer komplicerede udtryk og bestemmelser, herunder artikel 29a, inddrages præamblen, direktivforslaget til CSRD, generelle guidelines fra EFRAG samt juridisk retslitteratur som fortolkningsbidrag. Dette anvendes også til at understøtte formålet, og uddybe flere af problematikkerne i specialet.

CSRD og præamblen

Eftersom CSRD artikel 29a er omdrejningspunktet i specialet, anses det for relevant at fastlægge metoden til fortolkning heraf. Lovfortolkning er en proces, hvor forskellige fortolkningsregler anvendes.¹⁶ Der vil blive foretaget en ordlydsfortolkning af artikel 29a med udgangspunkt i den danske udgave.¹⁷ Såfremt der er begreber der ikke er defineret i direktivet, fortolkes det ud fra Den Danske Ordbogs definition, og dets sædvanlige sprogbrug. Derudover vil der i mindre grad blive foretaget en sproglig sammenligning, hvori der tages udgangspunkt i, at den danske oversatte udgave af direktivet, sammenlignes med direktivets standardsprog engelsk. Sammenligningen har til formål at belyse eventuelle uklarheder i fortolkningen af ordene i den danske udgave.¹⁸ I specialet vil

¹⁴ Evald & Schaumburg-Müller, 2004, side 207 & Munk-Hansen, 2022, side 211

¹⁵ Munk-Hansen, 2022, side 243-244

¹⁶ Evald, 2020, side 47

¹⁷ For definition af ordlydsfortolkning: Evald, 2020, side 48

¹⁸ Tvarnø & Nielsen, 2021, side 248

sammenligningen kun blive inddraget, såfremt forskellene er væsentlige, og det har en reel indflydelse på fortolkningen af det faktiske indhold i bestemmelsen. Udover ordlydsfortolkning, vil der også blive foretaget formålsfortolkning.¹⁹ Dette vil både ske ud fra formålet i CSRD i sin helhed og artikel 29a. Til dette vil præamblen til direktivet, som består af betragtninger, blive anvendt i fortolkningen.²⁰

Præamblen består af i alt 84 betragtninger, som begrundet det generelle indhold i direktivet. Præambelen anvendes i specialet til at belyse EU-lovgivers intentioner, både med direktivet i sin helhed, og artikel 29a. Det er væsentligt at pointere, at betragtningerne ikke er retligt bindende.²¹ Generelt har EU-Domstolene været tilbageholdne med at inddrage præambelen, men udviklingen hos EU-Domstolene viser nu, at betragtningerne anvendes hyppigere end tidligere. Grundet dette, vil præambelen i højere grad blive inddraget, velvidende om at det ikke er gældende ret, og grundet den manglende retspraksis på området. Præambelen skal bidrage til at understøtte forståelsen af ordlyden i artikel 29a. I og med præambelen ikke er retlig bindende, vil denne derfor udelukkende betragtes som et fortolkningsbidrag.²²

ESRS standarderne

ESRS bidrager til at virksomheder fremlægger bæredygtighedsrapportering i overensstemmelse med CSRD. Standarderne er ikke retlig bindende, men bliver anvendt som et fortolkningsbidrag.²³ Standarderne angiver rammer for, hvordan virksomheder skal tilgå bæredygtighedsrapportering rent metodisk, og i specialet vil standarderne blive anvendt til at forklare, hvordan virksomhederne strukturerer og vurderer indholdet og omfanget af rapporteringen.

Retningslinjer

Udover ovenstående vil der også blive anvendt retningslinjer, herunder fra EFRAG og ESMA.²⁴ Retningslinjerne er ikke retligt bindende, og defineres derfor ikke som gældende ret. Disse anvendes dog som autoritative fortolkningsbidrag til at understøtte forståelsen af begreberne i artikel 29a, og hvordan dobbelt væsentlighedsperspektivet kan opfyldes.²⁵

¹⁹ Munk-Hansen, 2018, side 304

²⁰ Nielsen & Neergaard, 2020, side 118

²¹ Tvarnø og Nielsen 2021, side 265

²² Lando Bent, 2025

²³ Erhvervsstyrelsen, 2025, standarder

²⁴ ESMA's public statement og kontrolvejledning anvendes i mindre grad til at beskrive tilsynsmyndigheden i Danmark, og forventninger til anvendelsen af ESRS. EFRAG's IG1 og IG2 anvendes til at understøtte fortolkningen af dobbelt væsentlighedsperspektivet og de værdikædeforpligtelser, virksomheder kan stå overfor i henhold til artikel 29a

²⁵ Tvarnø & Nielsen, 2021, side 204

Retslitteratur

I tillæg til den retsdogmatiske metode, og som supplerende kilder i specialet, inddrages juridisk retslitteratur.²⁶ Det har været diskutabelt, om retsvidenskaben kan betegnes som en egentlig retskilde.²⁷ I specialet må det dog lægges til grund, at den anvendte retslitteratur ikke anses som en retskilde, da en andel af dette kan indeholde en subjektiv vinkel på vurderinger og perspektiver. Der er primært tale om anvendelse af et større udvalg af relevante dansk- og engelsksprogede artikler. Retslitteraturen vil blive anvendt til at uddybe og foretage yderligere fortolkning af artikel 29a, udover det der fremgår af CSRD og ESRS. I specialet vil der blive anvendt en kildekritisk og diskuterende tilgang til litteraturens indhold. Der vil dog også være tilfælde, hvor retslitteraturen anvendes til at understøtte en bestemt opfattelse, som er almindelig anerkendt. I forhold til retslitteraturen, er bogen ”Bæredygtighedsret” af Linda Nielsen, Lone Wandahl Mouyal & Flemming Pristed anvendt. Denne indeholder et overblik over reguleringen af bæredygtighedsinitiativer og reguleringer. Bogen er primært redegørende, og savner den mere analytiske del. Af denne årsag er bogen kun anvendt til at opnå baggrundsviden til specialet.²⁸

²⁶ Retslitteraturen defineres i dette speciale som faglitteratur, der vedrører juridiske bæredygtighedsemner

²⁷ Eyben, 1991, side 19

²⁸ Mitkidis, 2023

Kapitel 1 Udviklingen i bæredygtighedsrapportering

Dette kapitel har til formål at inddrage nogle af de bæredygtighedsinitiativer, der er foretaget gennem tiden, og som kan danne baggrund og forståelse for, hvorfor CSRD er udarbejdet. Initiativerne er også betydelige at inddrage, for at inkludere historien og konteksten for, hvordan kravene i CSRD artikel 29a er opstået.

1.1 Implementeringer af bæredygtighedsinitiativer

De seneste år har bæredygtighedsrapportering gennemgået en udvikling, som blandt andet har resulteret i vedtagelsen af CSRD. Sammenlignet med tidligere rammeværker for bæredygtighedsrapportering, pålægges virksomhederne i dag en bredere rapporteringsforpligtelse. Rapporteringen skal både indeholde deres egne faktiske risici og muligheder, samt potentielle indvirkninger på deres omgivelser.²⁹

Ét af de bæredygtighedsinitiativer der er implementeret i EU, er den europæiske grønne pagt, som indebærer en overordnet plan for en bæredygtig fremtid, og som er en af formålene i CSRD. De virksomheder der er direkte omfattet af CSRD, er forpligtet til at medvirke til, at EU inden 2050 er det første klimaneutrale kontinent.³⁰ Den grønne pagts formål er derfor at udvikle EU til at opnå en konkurrencedygtig økonomi samt være ressourceeffektive, og uden nettoemissioner af drivhusgasser senest i 2050.³¹ CSRD bidrager til at styrke formålet med den grønne pagt, ved at virksomheder og koncerner har pålidelige og sammenlignelige bæredygtighedsoplysninger. CSRD artikel 29a bidrager til at styrke pagtens formål om, at opnå en mere bæredygtig udviklende fremtid.³² Dette vil behandles nærmere i kapitel 3.

Et andet initiativ der er implementeret i EU for en mere bæredygtig fremtid, er Taksonomiforordningen, som trådte i kraft den 12. juli 2020.³³ Forordningen har til formål at etablere et klassificeringssystem, der giver en fælles forståelse for, hvad der kvalificeres som en økonomisk, bæredygtig og miljømæssig aktivitet, ud fra en række klima- og miljøkrav.³⁴ Taksonomiforordningen gælder for medlemsstaterne, og pålægger derfor virksomheder, af finansiell og ikke-finansiell karakter, at oplyse om deres økonomiske aktiviteter er miljømæssigt bæredygtige. Overordnet set gælder

²⁹ Dansk industri, CSRD

³⁰ Det Europæiske Råd, 2025

³¹ ESRS, bilag II, side 14 & en emission kan ifølge ESRS defineres som direkte eller indirekte udledning af stoffer, varme mv. fra individuelle eller andre kilder til luft, vand eller jord

³² CSRD, præambel betragtning 1

³³ Taksonomiforordningen, 2019/2088

³⁴ Klassificeringssystem kan også beskrives som taksonomi

Taksonomiforordningen for finansielle markedsdeltagere, som udbyder finansielle produkter, virksomheder omfattet af CSRD og offentlige foranstaltninger i EU-lande, som stiller krav om miljømæssig bæredygtighed for finansielle produkter eller erhvervsobligationer.³⁵

De koncerner, som er omfattet af artikel 29a i CSRD, er forpligtet til at offentliggøre deres bæredygtighedsrapportering, og herved udarbejde denne i overensstemmelse med taksonomiforordningens artikel 8, stk. 1. Bestemmelsen kræver, at de omfattede virksomheder rapporterer om, hvorvidt deres økonomiske aktiviteter er omfattet af taksonomiforordningen. Fordelingen skal udarbejdes, inden virksomhederne foretager beregningen af de tre nøgleresultatindikatorer (KPI'er), som indebærer omsætning, kapitaludgifter (investeringer) og driftsudgifter. De tre indikatorer skal illustrere hvor stor en andel af henholdsvis virksomhedernes omsætning fra produkter og tjenesteydelser, kapitaludgifter og driftsudgifter har tilknytning til bæredygtige aktiviteter.³⁶ Indikatorerne er relevante for artikel 29a, da forordningens artikel 8 forpligter virksomheder til at vurdere hvordan og i hvilket omfang, deres aktiviteter er forbundet med økonomiske og bæredygtige aktiviteter.³⁷

Tidligere forelå der kritik af ESG, og ikke mindst de daværende bæredygtighedsinitiativer, da de manglede strengere rapporteringskrav. Dette tilsigter CSRD at ændre i direktivet, ved at kræve pålidelig og gennemsigtig rapportering, med fokus på strenge rapporteringskrav for virksomhederne.³⁸

Ovenstående miljømæssige udvikling og initiativer er relevante for at vurdere baggrunden og begrundelsen for CSRD's vedtagelse og formål. Direktivet og dennes artikel 29a er fremkommet, som følge af den progressive tilgang i den miljømæssige udvikling, bæredygtighedsinitiativerne, og opmærksomheden i forbindelse hermed.

Udover ovenstående, er det essentielt at undersøge nærmere, hvad CSRD indebærer og hvilke tiltag i form af standarder, vejledninger mv., der er taget i forbindelse med vedtagelsen af direktivet.

1.2 CSRD indledningsvist

EU arbejder målrettet med virksomheders ansvar i forhold til bæredygtighed. Dette har udløst EU-retlige regler, som regulerer og præciserer sammenhængen mellem virksomheders påvirkning på samfundet og bæredygtighedskravene for virksomhedernes ansvar. Et eksempel herpå er CSRD, som

³⁵ Finanstilsynet, 2024, Taksonomiforordningen

³⁶ Erhvervsstyrelsen, 2025

³⁷ Finanstilsynet, 2024, Taksonomiforordningen

³⁸ AMCS, 2025

har til formål at styrke rammerne for bæredygtighedsrapportering, og gøre det mere overskueligt, at sammenligne bæredygtighedsoplysningerne for interessenterne.³⁹

Direktivet har resulteret i et øget hensyn til bæredygtighed i EU, hvilket er centralt for virksomhedernes fremtidige samfundsmæssige udvikling. I indeværende år vil den første kategori af børsnoterede virksomheder offentliggøre deres bæredygtighedsrapportering i overensstemmelse med CSRD og ESRS. Virksomheder (finansielle såvel som ikke-finansielle) kan omfattes af direktivets regler, såfremt én af de fire kategorier opfyldes, der fremgår af bilag 1. For den første kategori indtræder forpligtelsen til bæredygtighedsrapportering allerede i 2025.⁴⁰

Bæredygtighedsrapporteringen skal foretages på en standardiseret måde, som kan give virksomheders interessenter mulighed for at forstå og sammenligne virksomheders bæredygtighedsrapportering, og hvilke indvirkninger de har på samfundet.⁴¹ Virksomhederne vil ved anvendelse af CSRD derfor skabe en fælles ramme for dokumentation og opnå konkrete redskaber i form af standarder og retningslinjer, til at kunne udføre bæredygtighedsrapporteringen.

1.2.1 Guidelines og standarder

1.2.1.1 EFRAG

I forlængelse af CSRD's vedtagelse, igangsatte EU-kommissionen et arbejde vedrørende bæredygtighedsstandarder, hvor formålet er at udvikle standarder, der fungerer på globalt plan. Dette arbejde er udført af Den Europæiske Rådgivende Regnskabsgruppe (herefter benævnt som EFRAG⁴²), som er fremkommet med anbefalinger til disse standarder.⁴³ EFRAG har i den forbindelse udarbejdet guidelines med anbefalinger til den mulige udvikling af standarderne for bæredygtighedsrapportering. Disse anbefalinger vedrører alle bæredygtighedsspørgsmål, og kan ifølge ESRS defineres som miljømæssige, sociale og menneskerettighedsrelaterede faktorer.⁴⁴

1.2.1.2 ESRS

De virksomheder der er omfattet af CSRD, skal som udgangspunkt anvende ESRS der blev vedtaget af EU den 31. juli 2023, og har fundet anvendelse siden den 1. januar 2024. Disse standarder er

³⁹ CSRD præambelens betragtning 25

⁴⁰ Finanstilsynet, 2024 & Mac & Rendtorff, 2024, side 21 & herudover henvises til bilag 1 for yderligere specificering af, hvornår en virksomhed er omfattet af CSRD, og hvornår forpligtelsen specifikt indtræder

⁴¹ Skou, 2023, side 68

⁴² EFRAG er en nonprofitorganisation og rådgivende organ for EU-kommissionen, der er anerkendt for at være et europæisk ekspertisecenter for virksomhedsrapportering

⁴³ Nielsen, Wandahl Mouyal & Pristed, 2024, side 253 & CSRD præambelens betragtning 39

⁴⁴ EFRAG IG 1, 2024, ESRS, bilag II, side 31 & disse faktorer er også kendt som begrebet "ESG" på engelsk

delegerede EU-forordninger, som er vedtaget af Kommissionen, og gør sig derfor gældende i alle EU-medlemslande. Der gælder desuden ikke krav om, at standarderne skal indarbejdes i national ret. Standarderne er ikke en lovgivningsmæssig retsakt, men er obligatoriske for de virksomheder, der er omfattet af CSRD, og må derfor anses som et supplement til CSRD. For de virksomheder, der ikke er omfattet af CSRD, kan ESRS anvendes som en frivillig standard.⁴⁵

ESRS indeholder 12 standarder, som gælder på tværs af brancher, hvoraf de første to er tværgående standarder (ESRS 1 og ESRS 2), som fastsætter generelle principper, og som er obligatoriske for alle virksomheder at anvende. De resterende 10 standarder er emnespecifikke standarder, som er inddelt efter henholdsvis E, S og G, og som beskriver oplysningskravene til det konkrete emne.⁴⁶ De emnespecifikke standarder skal kun rapporteres, såfremt den respektive virksomhed har vurderet, at emnet anses for væsentligt ud fra dobbelt væsentlighedsperspektivet. Vurderingen af, hvorvidt det anses for væsentligt, kan i praksis være udfordrende for virksomhederne at fastlægge, og vil blive nærmere belyst i kapitel 3.⁴⁷ Væsentlighedsvurderingen kan dog give mulighed for fornuftige prioriteringer, da det i processen vil udledes, hvilke oplysninger der er væsentlige for virksomheder og deres interessenter. Det vil som følge heraf blive vurderet, hvilke emnespecifikke standarder der skal være en del af virksomhedens bæredygtighedsrapportering. Det må være en konkret vurdering, hvilke oplysninger der anses for at være væsentlige, da virksomheder er forskellige. Der vil dog være mulighed for at læne sig op ad generelle principper.⁴⁸ I bilag 2 er ESRS' komponenter udspecificeret, hvor det i bilag 3 fremgår uddybende, hvordan disse komponenter hører under henholdsvis E, S og G.

I ESRS er formålet at angive de bæredygtighedsoplysninger, som virksomheder skal fremlægge i overensstemmelse med CSRD. ESRS sætter detaljerede krav til indholdet, og ikke mindst de oplysninger, der skal indeholdes i de omfattede virksomheders bæredygtighedsrapportering.⁴⁹ Præambelens betragtning 38 lægger vægt på, at EU's intentioner med standarderne har været at påpege, at de skal stå i et rimeligt forhold til den grønne pagts mål om klimaneutralitet senest i 2050. Dette vil samtidig understøtte denne del af CSRD's formål.

De fælles europæiske rapporteringsstandarder sikrer sammen med CSRD, at de omfattede virksomheder leverer tilstrækkelig og pålidelig information til både investorer og andre relevante aktører, for

⁴⁵ Erhvervsstyrelsen, 2024, standarder, kapitel 1

⁴⁶ Se yderligere illustration i bilag 2

⁴⁷ Grønnegaard m.fl., 2023, side 44

⁴⁸ Erhvervsstyrelsen, 2025, standarder, kapitel 2, Skou, 2023, side 69-70 & Center for Strategisk CSRD, maj 2024, side 3

⁴⁹ ESRS 1 afsnittet "målsætning" punkt to

eksempel forbrugere. Det er således CSRD der definerer, hvad der skal rapporteres om, hvorimod ESRS fastlægger, hvordan rapporteringen kan foregå. Standarderne dækker de oplysninger, som en virksomhed skal offentliggøre om deres væsentligste indvirkninger, risici og muligheder, for så vidt angår ESG-spørgsmål. Standarderne sikrer derved en mere harmoniseret tilgang til rapportering af bæredygtighedsoplysninger.⁵⁰

1.2.1.3 ESMA

I CSRD artikel 28d fremgår det, at Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (herafter benævnt som ESMA) udsteder retningslinjer i overensstemmelse med de kompetente myndigheds tilsyn med bæredygtighedsrapportering. Som følge heraf, offentliggjorde ESMA den 5. juli 2024 et notat, som primært henvender sig til de store børsnoterede virksomheder. Notatet har til formål at vejlede virksomheder i udarbejdelse af deres bæredygtighedsrapporteringer efter CSRD, og særligt første gang de skal foretage rapporteringen. Notatet fokuserer på essentielle fokusområder ved udarbejdelsen, heriblandt dobbelt væsentlighedsperspektivet og gennemsigtighed.⁵¹ Virksomhederne kan derfor med fordel anvende notatet sammen med de øvrige guidelines og standarder, som kan medføre at de opnår den rette tilgang til udførelsen af dobbelt væsentlighedsperspektivet.

Det er derfor essentielt, at de store koncerner forholder sig til og benytter sig af ovenstående notater, retningslinjer og standarder, med henblik på nærmere at kunne opfylde dobbelt væsentlighedsperspektivet i CSRD artikel 29a.⁵²

⁵⁰ Mac & Rendtorff, 2024, side 17 & ESRS 1, målsætning, punkt 2, side 5

⁵¹ ESMA, 2024, Public Statement, side 1-5

⁵² Erhvervsstyrelsen, 2024, nyhed

Kapitel 2 Environmental, Social og Governance

Dette kapitel har til formål at belyse centrale begreber og sammenhænge inden for ESG, og indholdet heraf. Kapitlet vil herudover undersøge, hvordan ESG spiller en rolle i CSRD artikel 29a, og hvordan virksomhederne skal identificere og arbejde med ESG-faktorerne.

2.1 Indledende om ESG

I 00'erne begyndte virksomheders investorer og interessegrupper at udtrykke deres bekymring for miljøet, ud fra en betragtning om, at virksomhederne ikke tog tilstrækkeligt ansvar for deres påvirkning på miljøet og samfundet. Finanskrisen resulterede blandt andet i en større efterspørgsel på bæredygtighed, og som følge heraf en stigende interesse i at investere mere bæredygtigt.⁵³

ESG-faktorerne beskriver blandt andet hvad investorer evaluerer, ud fra virksomhedens bæredygtighed og sociale ansvar.⁵⁴ Global Sustainable Investment Alliance (herefter benævnt som GSIA) illustrerede i rapporten "Global Sustainable Investment Review 2020", at der er et øget fokus på ESG-investeringer. Heri fremgår det, at bæredygtige investeringer steg med 15 % fra 2018 til 2020. Rapporten beskriver og understreger derfor vigtigheden af ESG-faktorerne ved valget af en investering, og den stigende interesse på området.⁵⁵ Såfremt virksomhederne har identificeret deres indvirkninger på miljøet, har investorerne også klarhed over virksomhedens bæredygtige aktiviteter. Det er derfor essentielt, at virksomhederne har kontrol og overblik over deres bæredygtighedsrapportering efter CSRD, således de kan undgå, at det ikke påvirker interessenters beslutningstagen negativt.⁵⁶

2.1.1 Uddybning af Environmental, Social og Governance

ESG dækker samlet set over de bæredygtighedsindsatser, som virksomheder anvender i bæredygtighedsrapportering. For en grafisk illustration af ESG, henvises til bilag 4.

E'tet i ESG står for *environmental*, som er de miljømæssige faktorer, virksomheden påvirker. Betragtningen er ud fra virksomhedens aktivitet samt dens tilpasning til klimaforandringerne, og foretages ud fra en analyse af deres miljøpolitikker, grønne initiativer mv. Helt konkret dækker klimaændringerne over forurening, forbrug, ressource- og affaldshåndtering af materialer.⁵⁷

⁵³ Skou, 2023, side 21-22

⁵⁴ Skou, 2023, side 9

⁵⁵ Masaru m.fl., 2020

⁵⁶ AMCS, 2025

⁵⁷ Skou, 2023, side 9 & Nielsen, Wandahl Mouyal & Pristed, 2024, side 80-84

S'et dækker over begrebet *social*, og vedrører de sociale forhold og det samfundsansvar, virksomheder står overfor, når det relaterer sig til deres medarbejdere, kunder og leverandører. S'et indebærer også menneskerettigheder, sundhed og leverandørkæder. Dette kan for eksempel indebære et fokus på gode arbejdsvilkår for virksomhedens medarbejdere, hvor der ikke foregår børnearbejde i virksomhedens værdikæde. Der er derfor en balance for virksomheden i at skabe ligevægt mellem et positivt socialt omdømme og et ønske om at profitmaksimere mest muligt.⁵⁸

G'et dækker over *governance*, som er virksomhedens ledelse og deres præstationer. Vurderingen af en virksomheds ledelse betragtes gennem bestyrelsens uafhængighed og mangfoldighed samt virksomhedens etiske og integritetsstandarder. Dette sker primært gennem en afvejning af gennemsigtighed og rapportering. Det samlede perspektiv over ledelsens handlinger, bidrager til minimering af risiko over for virksomhedens potentielle økonomiske skandaler, som kan påvirke deres risikoprofil.⁵⁹

2.1.2 Sammenspillet mellem ESG, CSRD og ESRS

I henhold til ESG er der flere regler og standarder der er indført, for at regulere og fremme implementeringen af ESG i investeringsprocesser, og ikke mindst bæredygtighedsrapportering. Dette inkluderer blandt andet CSRD og ESRS, som inddrager ESG-aspekter. CSRD artikel 29a er også relevant, da denne bestemmelse og ESG på mange måder er afhængige af hinanden. Bestemmelsen tilsigter at regulere, hvordan en koncern påvirkes af ESG-spørgsmål. Dette kan vedrøre enhver dimension hvad angår investorer, offentligheden og øvrige interessenter i virksomheden.⁶⁰

ESG beskrives som en ramme for, hvordan en virksomheds status, præstation og målsætninger inden for bæredygtighed kan måles og evalueres. CSRD omhandler uddybningsvist kravene til virksomheders rapportering om bæredygtighed, og disse krav til rapportering omfatter også ikke-finansiell information, som inkluderer ESG. Disse faktorer udgør samlet set en fælles ramme for, hvordan virksomheder måler og rapporterer deres bæredygtighedspræstation. Ved at have en velfunderet baggrund og viden inden for ESG, vil dette udløse positive effekter i at imødekomme kravene fra CSRD og ESRS.⁶¹

⁵⁸ Nielsen, Mouyal & Pristed, 2024, side 85-89

⁵⁹ Skou, 2023, side 9 & Nielsen, Mouyal & Pristed, 2024, side 89-93

⁶⁰ Skou, 2023, side 68

⁶¹ Skou, 2023, side 18-22

Formålet med CSRD er, at bæredygtighedsrapportering forekommer sammenligneligt for interessenterne, og skaber klarhed over, hvilke ESG-oplysninger virksomhederne skal rapportere. CSRD udvider rapporteringskravene og stiller krav til mere detaljerede oplysninger om blandt andet miljørelaterede risici, og hvilke tiltag virksomhederne foretager, for at mindske deres klimaaftryk. Som følge heraf, vil virksomhederne opleve et øget ansvar på deres ESG-præstationer. Dette ses blandt andet i CSRD artikel 29a, som både omhandler hvordan eksterne ESG-spørgsmål påvirker virksomheder, og hvordan virksomheder påvirker ESG-spørgsmål enten direkte eller i form af deres værdikæde.⁶² I henhold til virksomheders værdikæde, skal de blandt andet tage højde for de drivhusgasemissioner, der forekommer i virksomhedens værdikæde. Dette vil blive introduceret i følgende afsnit.

2.1.2.1 Drivhusgasprotokollen

Drivhusgasprotokollen er en emissionsberegningsmetode, som giver en oversigt over de CO₂-udledninger, virksomhederne udleder gennem deres forretningsaktiviteter. Protokollen har et bredt anvendelsesområde, og skal forstås som en generel vejledning og er derfor ikke retlig bindende for virksomhederne. Det anbefales dog, at protokollen anvendes som et redskab, til at dokumentere eventuelle emissionsudledninger. ESRS støtter ligeledes op om anvendelsen af drivhusgasprotokollen for at sikre, at virksomhederne rapporterer korrekt og sammenligneligt.⁶³

Protokollen er særligt relevant for de virksomheder, der er omfattet af CSRD, idet de efter direktivet skal angive oplysninger om modvirkning af klimaændringer. CSRD artikel 29a kræver, at de omfattede virksomheder rapporterer om drivhusgasemissioner i hele deres værdikæde. Derfor bør protokollen anvendes som et metodisk grundlag for modervirksomhederne til at måle og rapportere deres drivhusgasemissioner.⁶⁴ Drivhusgasemissioner vil blive yderligere afdækket i kapitel 3 under afsnittet *”ESRS og drivhusgasprotokollens sammenspil i CSRD”*.

Overblikket over værdikædens emissionspåvirkning angiver, hvor virksomhederne skal fokusere på at reducere deres aktiviteter. Ud fra drivhusgasprotokollen opfordres virksomhederne til at opdele deres udledninger i tre scopes. Der foreligger ikke en konkret definition af begrebet scope, og den kan derfor indeholde en bred definition og et bredt anvendelsesområde. I drivhusgasprotokollens retningslinjer lægges der vægt på virksomhedernes struktur og aktiviteter, deres kommercielle form eller

⁶² Skou, 2023, side 67-72 & AMCS, 2025

⁶³ The Greenhouse Gas Protocol, side 2-3

⁶⁴ Ekberg, Codeex

formål. Retningslinjerne er typisk rettet mod de virksomheder, der er etableret i mere end ét land, uanset om ejerskabet er offentligt, statsligt eller privat.⁶⁵

De tre scopes, bestående af henholdsvis scope 1, 2 og 3 anfører, hvad virksomhedernes klimaregnskab skal indeholde. Fælles for dem alle er, at de er forbundet til virksomheden. Scope 1 er de direkte emissioner, som refererer til de drivhusgasser, virksomheden selv udleder. Scope 2 er de indirekte emissioner, som er de emissioner, der dannes ud fra produktionen af den energi, virksomheden køber. Den korte beskrivelse af scope 1 og 2 i specialet skal give en forståelse af sammenhængen mellem de tre scopes, og gøre virksomhederne opmærksom på, at have alle tre scopes in mente ved bæredygtighedsrapportering.⁶⁶ Scope 1 og 2 anses derfor som mere håndgribeligt at udarbejde tiltag på, i forhold til at reducere henholdsvis direkte udledning under produktion eller energiforbrug. Det er dog udfordrende når virksomhederne skal kontrollere og arbejde med deres leverandørers udledninger, og derfor må scope 3 anses for mere relevant for specialet, og fokusområdet på artikel 29a og 29b.

Scope 3 refererer til de emissioner, som er forbundet med virksomhedens værdikæde. Det kan være ved indkøb af diverse varer fra leverandører, som omfatter indirekte udledninger. Udledningerne er opdelt i 15 kategorier med formålet om at skabe systematik og rammer for virksomhederne når de skal måle, følge og reducere udledningerne i deres værdikæde. Derudover sikrer kategorierne, at der ikke foreligger dobbelttælling af udledninger, således der undgås misvisninger forbundet med deres op- og nedstrømsaktiviteter. En af udfordringerne ved scope 3 er, at det i praksis er kompliceret at håndtere, da det omfatter indsamling af en række data og interaktion på tværs af værdikæden, som kan være en udfordring at frembringe.⁶⁷

Scope 1-3 skal derfor give en overordnet forståelse af koncernens drivhusgasemissioner, og om de kommer fra deres egne aktiviteter eller værdikæde. Dette er en forudsætning for at kunne måle fremskridt hen mod reduktion af drivhusgasemissioner.⁶⁸

2.1.2.2 Virksomhedernes værdikæde

På baggrund af ovenstående skal det fastlægges, hvad en værdikæde indebærer. Af Danmarks Nationaleleksikon beskrives begrebet som et *udtryk for den indbyrdes afhængige kæde af værdiskabende aktiviteter, der udføres i en virksomhed*.⁶⁹ CSRD har ikke defineret begrebet værdikæde, men

⁶⁵ Nielsen, Mouyal & Pristed, 2024, side 106

⁶⁶ Ekberg, Codeex

⁶⁷ Nielsen, Mouyal & Pristed, 2024, side 160-161, Kia & Broddén, 2022 & Persefoni, 2024

⁶⁸ ESRS 1, side 70

⁶⁹ Madsen Øhlenschläger, 2012

tillægger leverandørkæden værdi, og som indgår i beskrivelsen af værdikæden. Leverandørkæden vil af den grund ikke blive særskilt behandlet i specialet, men i stedet indgå i fortolkning og problematisering af værdikæden i artikel 29a, stk. 3 i kapitel 3.

En værdikæde omfatter både op- og nedstrømsaktiviteter samt egne aktiviteter. Opstrømsaktiviteter omfatter aktiviteter og ressourcer, som anvendes til at udvikle virksomhedernes egne produkter eller tjenesteydelser. Nedstrømsaktiviteter omfatter håndteringen af virksomhedernes produkter, tjenesteydelser eller affaldshåndtering når disse forlader virksomheden, for eksempel ved distribution og salg til kunder eller slutbrugere.⁷⁰ Virksomhedernes aktiviteter, ressourcer og aktører anvendes til og er afhængig af, at skabe produkter eller tjenester, fra idéen skabes og til den endelige levering. Dette betegnes som ”vugge til grav” princippet, der i forbindelse med bæredygtighed kan beskrives som ”conception to end-of-life”.⁷¹

Begrebet *værdikæde* anvendes i ental af ESRS, men dette bør ikke fortolkes som et udtryk for, at en virksomhed kun har én værdikæde. Virksomheder opererer ofte gennem flere værdikæder afhængigt af deres forretningsmodel(ler), segmenter eller aktiviteter.⁷² Ifølge ESRS er der i ESRS 1 og ESRS 2 indført et samspil mellem virksomhederne og deres værdikæde. Dette bygger på målsætningen om gennemsigtighed i ESRS, og at virksomhederne skal medtage oplysninger om værdikæden i større omfang end tidligere. I ESRS 2 ”*Strategi og Værdikæde*” fremgår det, at virksomheden skal beskrive deres påvirkninger, muligheder og værdikæde. Dette indebærer, at værdikæden skal illustreres og suppleres med de væsentligste påvirkninger. For at identificere dette, er det vigtigt at kende de kritiske påvirkninger i værdikæden, for eksempel hos en specifik leverandør. Virksomheden skal derfor afdekke de komponenter der indgår i dette, og tage hensyn til forholdene på kort, mellemlang og lang sigt, da bæredygtighedsrapportering skal opfyldes efter gældende forskrifter i CSRD.⁷³ De problematikker der kan indgå, fremgår af artikel 29a, stk. 3, som vil blive uddybet i kapitel 3.

⁷⁰ EFRAG IG 2, 2024, side 10

⁷¹ EFRAG IG 2, 2024, side 10 & Nielsen, Mouyal & Pristed, 2024, side 257

⁷² EFRAG IG2, 2024, afsnit 2.1, side 10

⁷³ ESRS 1, afsnit 3.3

Kapitel 3 Dobbelt væsentlighedsperspektivet

Formålet med dette kapitel er at undersøge, hvornår dobbelt væsentlighedsperspektivet kan anses for opfyldt efter artikel 29a. Bestemmelsen vil blive identificeret, problematiseret og fortolket, med fokus på de udfordringer en koncern kan stilles over for, ud fra bestemmelsens krav. Det er nødvendigt at foretage dobbelt væsentlighedsvurderingen, for at koncernen kan identificere de væsentligste indvirkninger, risici og muligheder, de skal rapportere om, og vurdere hvilke af disse der anses for væsentlige.⁷⁴ Dette henviser også til de problematikker, der blev nævnt i specialets indledning. Formålet med kapitlet er derfor at tydeliggøre grundlaget for koncernen til at beskrive og udvælge nødvendige, relevante og væsentlige oplysninger i deres bæredygtighedsrapportering.⁷⁵

3.1 Formålene med CSRD

Et af CSRD's formål er at bidrage til at opnå målene i den europæiske grønne pagt, som blev introduceret i 2019. Dette indebærer, at CSRD har til formål at løfte standarden for virksomhedernes bæredygtighedsrapportering i overensstemmelse med den grønne pagt. Pagten tilsigter en mere ligeværdig tilgang med et yderligere bæredygtigt økonomisk system, hvor virksomhederne skal bidrage til øget gennemsigtighed.

Derudover er der også målene, der fremgår af præamblen i CSRD, hvor indholdet af målene vil blive belyst senere. Disse kan forekomme utopiske, men er med gode hensigter. For med høje ambitioner stiger forventningerne også til virksomhederne. Dette kan ses gennem udviklingen af ESRS, hvor interessenternes oplysningsbehov bliver nærmere afdækket, og standarderne resulterer i et konkret værktøj, som kan være en hjælp til flere af virksomhederne. En udfordring er dog, hvordan disse oplysningsbehov bedst muligt bliver afdækket, samt det tidsmæssige perspektiv for hvornår oplysningerne medtages i bæredygtighedsrapporteringen. Dette kan udløse konsekvenser for virksomheder, der har globale investorer, og herunder indhentelse af informationer fra disse.⁷⁶

Ud fra en betragtning om, at virksomheder skal præcisere rammerne de har henholdt sig til, skal virksomhederne argumentere for, hvorvidt de anvender nationale, EU-baserede eller internationale rapporteringsrammer efter CSRD præambelens betragtning 37. Hvad angår dette, vil der foreligge et bredt anvendelsesområde, som bidrager til en alsidig forståelse af begrebet præcisering af rapporteringsrammerne. I specialet vil der blive taget udgangspunkt i de koncerner der henholder sig til

⁷⁴ ESRS 1, punkt 25 & ESRS 2, side 12-13

⁷⁵ ESRS 2, side 12, punkt 51

⁷⁶ Frederiksen, 2023

internationale rapporteringsrammer, og som ifølge præamblen er omfattet af anvendelsesområdet for CSRD artikel 29a, stk. 1.

3.2 Bæredygtighedsrapportering efter artikel 29a

I CSRD artikel 1 fremgår der flere ændringer af direktiv 2013/34/EU (herefter benævnt som regnskabsdirektivet), og anvendelsesområdet er i den forbindelse udvidet. En af ændringerne er artikel 29a, som der vil blive taget udgangspunkt i. CSRD artikel 29a, stk. 1 omfatter modervirksomheder i store koncerner, og udtrykkets betydning forefindes i regnskabsdirektivets artikel 3, stk. 7. Modervirksomheder skal i deres konsoliderede ledelsesberetning medtage de oplysninger, der vedrører bæredygtighedsrapportering. Bestemmelsen indeholder en central del vedrørende rapporteringen af bæredygtighed, som skal integreres i de eksisterende finansielle rapporter, for de store koncerner. Disse store koncerner, som allerede er omfattet af regnskabsdirektivet, består både af moder- og dattervirksomheder, som skal indgå i konsolideringen, da de betragtes som en ”samlet” enhed. Den store koncern skal overskride mindst to af følgende tre kriterier, for at være omfattet af CSRD artikel 29a, herunder en balancesum på 20 millioner euro, nettoomsætning på 40 millioner euro og/eller 250 medarbejdere gennemsnitligt i løbet af regnskabsåret, jf. regnskabsdirektivets artikel 3, stk. 7.

Det fremgår af ESRS 1, at standarderne for bæredygtighedsrapportering, som koncernen skal anvende i overensstemmelse med artikel 29a, er fastlagt i forordningens bilag I og II.⁷⁷ På trods af ESRS ikke er en lovgivningsmæssig retsakt, er de obligatoriske at anvende, for de virksomheder, der er omfattet af CSRD artikel 29a.⁷⁸ Det er generelt CSRD som definerer, hvad bæredygtighedsrapporteringen skal indeholde, mens ESRS klarlægger, hvordan rapporteringen skal ske.⁷⁹

For at understøtte formålet med artikel 29a, fremgår det af CSRD præambelens betragtning 30, at EU’s intentioner har været, at modervirksomheder skal fremlægge oplysninger om fem rapporteringsområder; forretningsmodel, politikker og resultatet, risici, risikostyring og nøgleresultatsindikatorer, som er relevante for den givne forretningsaktivitet. EU’s intentioner må derfor forstås som et ønske om at fremme bæredygtige handlinger inden for disse fem overordnet rapporteringsområder.

⁷⁷ Dette fremgår yderligere i bilag 2 og 3, som indeholder en overordnet oversigt over standarderne, og de tværgående standarders sammenhæng med henholdsvis E, S og G

⁷⁸ Koktvedgaard & Aggerholm, Dansk Industri

⁷⁹ Hasselbalch & Binder, 2023

3.2.1 Dobbelt væsentlighedsperspektivets definition og udfordringer

Et af kravene i artikel 29a er, at koncernen skal rapportere efter det såkaldte dobbelt væsentlighedsperspektiv. Perspektivet er ikke alene et teknisk krav, men også en metodisk tilgang til at foretage bæredygtighedsrapportering i koncernen. Dette skal udføres ud fra to perspektiver, som først og fremmest er indvirkningsvæsentlighed, der nærmere betegner hvordan koncernen har en indvirkning på miljømæssige- og sociale bæredygtighedsspørgsmål.⁸⁰ Det andet perspektiv er den finansielle væsentlighed, som belyser de risici eller muligheder, der kan have en væsentlig indflydelse på koncernens udvikling, resultat og situation.⁸¹ Dobbelt væsentlighedsperspektivet kan derfor defineres som et kriterium for, hvilke oplysninger der skal inddrages i en bæredygtighedsrapportering. Det er også perspektivets hensigt at sikre en grundig vurdering og analyse af koncernens interne og eksterne påvirkninger, som kan være afgørende for en mere præcis og relevant bæredygtighedsrapportering.⁸² EU's intentioner understøtter også dette, hvorefter oplysninger, der kræves i henhold til direktivet, ifølge EU anses for relevante ud fra væsentlighedsperspektiverne, og bør dække alle bæredygtighedsspørgsmål.⁸³ Koncernens bæredygtighedsrapportering skal derfor omfatte informationer om de indvirkninger, risici og muligheder, der er væsentlige for koncernen eller deres værdikæde. Dette kan enten være som følge af, at området er væsentligt efter ét af de to perspektiver, eller begge.⁸⁴ Perspektivet inddrager derfor også den proces, hvori der identificeres og prioriteres, at belyse koncernens væsentligste IRO'er.

Der kan være flere udfordringer i en dobbelt væsentlighedsvurdering. En af disse er den til dels subjektive tilgang til vurderingen, da den vil afhænge af koncernens individuelle opbygning og aktiviteter. I en dobbelt væsentlighedsvurdering kan det være udfordrende at sikre objektivitet, særligt hvis der er uenighed mellem koncernen og de øvrige interessenter om, hvilke emner der anses for væsentlige. Uden en mere standardiseret tilgang, kan koncerner få svært ved at underbygge deres konklusioner med pålideligt data. En løsning på udfordringen kan være at anvende ESRS til at gennemføre en mere gennemsigtig og objektiv vurdering, da standarderne indeholder standardiseret værktøjer for virksomhederne.⁸⁵

⁸⁰ Dette er en del af ESG parametrene, hvortil der henvises til kapitel 2

⁸¹ ESRS 1, afsnit 3.5, punkt 49 & se bilag 5 for illustration heraf & Frederiksen, 2023

⁸² Skou, 2023, side 71 & Finanstilsynet, 2024, CSRD

⁸³ CSRD præambelens betragtning 38

⁸⁴ Mio m.fl., 2024, side 115-116

⁸⁵ Valencia m.fl., 2024, side 14

Interessenternes behov bør også tages i betragtning, da der kan foreligge forskellige behov hos den enkelte interessent, når ordet *væsentlig* skal vurderes. En investor vil primært have den finansielle tilgang for øje, hvor en kunde typisk har mere fokus på de miljømæssige påvirkninger. Interessenters behov kan også være dynamiske, som kan resultere i udfordringer for virksomhederne. Det kan som følge heraf, være nødvendigt at omstrukturere dele af deres strategi, grundet interessenternes eventuelle ønsker om ændringer. Kriterierne for at vurdere, hvilke informationer der er relevante for de primære brugere af bæredygtighedsrapporten, kan variere.⁸⁶ Dette kan give problematikker, når interessenter skal sammenligne koncerner, og derved underminere den reelle værdi af selve rapporteringen.⁸⁷

Sammenfattende for ovenstående aspekter af dobbelt væsentlighed, skaber derfor både praktiske og teoretiske udfordringer for koncerner. Dette kan også være at skelne mellem relevant og irrelevant information. For at løse dette, kan koncernen skabe en balance mellem informationer og interessenternes behov. Spørgsmålet bliver herefter, hvordan koncernen imødekommer dette bedst muligt. For at imødekomme dette, må koncernen klarlægge en plan, der indebærer adskillige vurderinger af de informationer, der indgår i bæredygtighedsrapportering.⁸⁸ Som følge af de forskellige tilgange til dobbelt væsentlighedsperspektivet, er det vigtigt, at analysen er nøjagtig, og præcist afspejler koncernens virkelighed, for at give et retvisende billede.⁸⁹

Ved vurderingen af dobbelt væsentlighedsperspektivet og dermed fastlæggelsen af hvilke forhold der er væsentlige og skal rapporteres, skal koncerner tage hensyn til fire trin. Disse fire trin vil i samarbejde med de øvrige krav i artikel 29a udlede, hvornår dobbelt væsentlighedsperspektivet anses for opfyldt efter artikel 29a.⁹⁰

Første trin består af, at den respektive koncern skal forstå konteksten og udarbejde en oversigt over deres aktiviteter og forretningsforbindelser, hvilket vil blive foretaget i det følgende afsnit om artikel 29a, stk. 3.⁹¹ Væsentlighedsvurderingen er afhængig af konteksten, og kan derfor ikke blot håndteres gennem en simpel tilgang med tjeklister.⁹² I andet trin skal koncernen identificere deres IRO'er, hvorefter koncernen i trin tre skal vurdere og beslutte, hvilke af disse IRO'er, der anses for væsentlige.

⁸⁶ Mio m.fl., 2024, side 17

⁸⁷ Mio m.fl., 2024, side 119-120

⁸⁸ ESRS 1, artikel 43

⁸⁹ Center for Strategisk CSR, oktober 2024, side 8

⁹⁰ Se bilag 4

⁹¹ Nielsen, Mouyal & Pristed, 2024, side 253-254 & EFRAG IG 1, 2024, side 19-20

⁹² Mio m.fl., 2024, side 119-120

Afslutningsvist er der trin fire, hvor selve rapporteringen foretages.⁹³ Hertil henvises til afgrænsningen, hvorefter trin fire ikke vil blive afdækket yderligere i specialet.

3.2.2 Bæredygtighedsoplysninger om koncernens interne og eksterne forhold

På trods af, at CSRD artikel 29a, stk. 3 rent systematisk følger efter stk. 1 og 2, indledes analysen med denne bestemmelse, da den præciserer og uddyber kravene til de oplysninger, stk. 1 og 2 foreskriver. Artikel 29a, stk. 3 har følgende ordlyd:

"De oplysninger der fremgår af stk. 1 og 2, skal i givet fald indeholde oplysninger om koncernens egne aktiviteter og værdikæde, samt produkter, tjenesteydelser, forretningsforbindelser og leverandørkæde."

For at dobbeltvæsentlighedsperspektivet kan anses for opfyldt i henhold til artikel 29a, skal de oplysninger der fremgår af stk. 1-3 være opfyldt. Oplysningerne i stk. 1 og 2, som fremgår af bæredygtighedsrapporten, er i stk. 3 udvidet til at omfatte ovenfor nævnte oplysninger. Stk. 3 kan derfor betragtes som et udtryk for et fortolkningsmæssigt udgangspunkt, der vil bidrage til en mere målrettet forståelse af de øvrige bestemmelser i artikel 29a.

Det fremgår af forhenstående afsnit, at der er fire trin, koncerner bør tage hensyn til. Det første trin består af at koncernen skal forstå konteksten og udarbejde et overblik over deres aktiviteter og forretningsforbindelser, hvilket blandt andet skal ske efter artikel 29a, stk. 3. Bestemmelsens stk. 3 kan betragtes som en indskrevet ansvarsfraskrivelse for, at virksomhederne ikke alene kan påberåbe sig, at deres producenter ikke er miljøvenlige, og sælge denne del af deres virksomhed til udenlandske leverandører uden for EU, som ikke har samme fokus på miljøet. Dette betyder også, at bestemmelsens formål må anses for at holde de omfattede virksomheder ansvarlige for hele deres værdikæde.

Formålet med bestemmelsen må derfor anses for at være en styrkelse af samarbejdet mellem de omfattede koncerner og de interessenter, heriblandt leverandører, der ønsker at være kompatible med bæredygtighedskravene i CSRD. Direktivet stiller i stk. 3 krav om, at koncernen skal forholde sig til samtlige led i værdikæden, og bestemmelsen omhandler derfor samarbejde på tværs af værdikæden mellem alle involverede aktører.⁹⁴ Det er derfor vigtigt for koncernen at undersøge, om aktørerne er repræsentative for værdikæden, og hvilke der med fordel kan inddrages til at give input til dobbelt

⁹³ Nielsen, Mouyal & Pristed, 2024, side 253-254 & EFRAG IG 1, 2024, side 19-20

⁹⁴ Center for Strategisk CSRD, maj 2024, side 8

væsentlighedsvurderingen. Dette vil dog afhænge af den konkrete koncern og deres individuelle situation.

Det bør også bemærkes, at når koncernen fastlægger på hvilket niveau et væsentligt bæredygtighedsforhold opstår, i deres egne aktiviteter eller værdikæde, skal de vurdere deres IRO'er.⁹⁵ Artikel 29a, stk. 3 er derfor et vigtigt skridt mod at identificere koncernens IRO'er. I denne fase kan koncernen vurdere, hvor deres egne processer bør effektiviseres, samt hvilke leverandører og producenter, der skal handle mere miljømæssig ansvarlig.⁹⁶ Dette afspejler de tidligere nævnte fire trin, som en koncern bør foretage i deres dobbelt væsentlighedsvurdering. Stk. 3 behandler dog udelukkende trin et vedrørende konteksten, men bestemmelsen giver en god forståelse til trin to, hvor deres IRO'er skal identificeres.

3.2.2.1 Udtrykket ”i givet fald”

I bestemmelsens ordlyd, fremgår der blandt andet udtrykket ”i givet fald”. Dette kan anses som uklart, for hvornår bør virksomhederne medtage oplysninger om værdikæden? Og hvad indebærer dette krav? Dette åbner op for fortolkning af, hvornår oplysninger kan anses for at være ”i givet fald”. Ifølge Den Danske Ordbog er definitionen af udtrykket: ”Hvis det netop omtalte er tilfældet eller hvis det forholder sig som netop omtalt.”⁹⁷ Ud fra denne definition må koncerner skulle oplyse om de nævnte oplysninger i stk. 3, såfremt de anses for væsentlige efter vurderingen i stk. 1 og 2. Udtrykket indebærer dermed koncernens vurdering af væsentlige oplysninger om egne aktiviteter og værdikæden. Rent sprogligt må udtrykket også kunne angive en betinget situation, hvor det er relevant at anvende, såfremt en bestemt omstændighed opfyldes, herunder at oplysningerne er væsentlige. Udtrykket overlader dermed en del til koncernens egen fortolkning af, hvornår deres oplysninger i stk. 1 og 2 anses for væsentlige.

Vurderingen af ovenstående foretages ud fra en dobbelt væsentlighedsvurdering, hvor det er op til den enkelte koncern at vurdere, hvorvidt forholdene er væsentlige for deres og omverdens bæredygtighedspåvirkning og dermed skal rapporteres. Denne uklarhed i udtrykket ”i givet fald”, kan resultere i en uens praksis mellem koncerner, og gøre en ensartet fortolkning af stk. 3 udfordrende. Forestil et eksempel, hvor koncernens væsentligste miljøpåvirkninger sker gennem deres leverandører uden for

⁹⁵ ESRS 1, afsnit 5.1, punkt 64 og 66

⁹⁶ Nielsen Bøye & Andersen

⁹⁷ Den Danske Ordbogs definition af udtrykket ”i givet fald”

EU. I dette eksempel må det netop ud fra udtrykket fortolkes således, at disse oplysninger om leverandørerne, skal medtages, da de anses for væsentlige,

Såfremt det måtte hende, at der er nogle oplysninger, modervirksomheder ikke medtager i deres bæredygtighedsrapportering, er de ikke forpligtet til at rapportere om dette, men skal kunne give en begrundelse herfor ifølge ESRS 1, for at sikre bæredygtig ansvarlighed. Dette understøtter også udtrykket, da man ikke er påtvunget at rapportere om alle oplysninger. Der vil derfor blive pålagt et ansvar hos modervirksomhederne, i at vurdere, hvad der skal inddrages i bæredygtighedsrapporteringen. Når det vedrører dobbelt væsentlighedsvurderingen, handler det derfor ikke om at afdække flest punkter, men at fokusere på de væsentligste og relevante kritiske områder i koncernens egne aktiviteter og deres værdikæde.

3.2.2.2 Ved relevans eller krav om rapporterede bæredygtighedsoplysninger

Ordlyden i bestemmelsens stk. 3 angiver, at oplysningerne i stk. 1 og 2 *skal* omfatte koncernens egne aktiviteter, værdikæde mv. Ud fra en ordlydsfortolkning foreligger der en indskrevet formulering, som er skærpet med udtrykket ”*skal omfatte*”, men hvad indebærer dette? Dette betyder, at de omfattede store koncerner *skal* fremlægge disse oplysninger i deres bæredygtighedsrapportering, for også at sikre øget gennemsigtighed overfor deres interessenter. I henhold til bestemmelsens ordlyd, skal koncerner også rapportere om oplysninger vedrørende op- og nedstrømsaktiviteterne i værdikæden, og ikke kun om deres egne aktiviteter. Dette er for at sikre, at oplysningerne både vedrører koncernens interne og eksterne forhold. Det er derfor med andre ord et krav, at koncerner skal identificere og analysere deres bæredygtighedsrelaterede IRO'er.

I CSRD præambelens betragtning 33 lægger EU i stedet vægt på, at de rapporterede bæredygtighedsoplysninger *bør* indeholde oplysninger om virksomhedens samlede værdikæde og egne aktiviteter ”*for så vidt det er relevant*”. Dette beskriver EU's intentioner om, at modervirksomhederne i de store koncerner selv bør vurdere, om oplysningerne anses for relevante, men hvordan gøres dette? Det kan være problematisk i sig selv at vurdere, idet vurderingen vil indeholde en subjektiv vinkel hos den enkelte koncern. Ud fra præambelen kan det fortolkes således, at EU-kommissionen udtrykker, at virksomhederne selv er nærmere til at vurdere, om oplysningerne er relevante eller ej. Præambelen kan i dette tilfælde anvendes til at afdække EU-kommissionens intentioner og det tilsigtede formål med artikel 29a. Grundet præambelens ikke retlige bindende virkning, har direktivet forrang. Det der er udledt i bestemmelsens ordlyd er, at det per definition *skal* indeholdes i oplysningerne. Der foreligger derfor et direkte krav i stk. 3, som koncernen skal tage højde for.

Efter at have fastlagt dette, er det også væsentligt at fastlægge, hvad koncernens egne aktiviteter, værdikæde og forretningsforbindelser indebærer, og hvilke udfordringer der kan være i forbindelse hermed.

3.2.2.3 Koncernens egne aktiviteter

En ordlydsfortolkning af bestemmelsen anfægter, at koncernens egne aktiviteter vedrører hele koncernen som rapporteringsenheden og ikke blot det enkelte moder- eller datterselskab. Det må derfor anses som et bredere perspektiv, der ikke udelukkende omfatter et enkelt selskabs aktiviteter. Den sproglige forståelse af ”*egne aktiviteter*” dækker de operationelle processer, som koncernen udfører, og som er inden for deres kontrol. Sagt på anden vis, er det derfor nogle processer og aktiviteter, som koncernen har kontrol over og potentielt kan ændre. Det kan indebære de administrative funktioner, koncernens produktionsprocesser og strategiske aktiviteter. Af denne årsag bør der derfor også være fokus på koncernens direkte kontrol og ansvar, for de indvirkninger, koncernen har på bæredygtighedsspørgsmål. Koncernens egne aktiviteter må antages at være påvirkelige til deres egen fordel, og derved kan der være en risiko for, at koncernen overser egne ansvarsområder. Dette kan være i tilfælde, hvor der foreligger et negativ forhold i deres aktiviteter, som koncernen ikke nødvendigvis tager ansvar for. Dette kan indebære en strategisk beslutning om en ny aktivitet, som kan have en negativ indvirkning på omverden.

De største bæredygtighedsrisici for store koncerner, findes ofte ikke i deres egne aktiviteter, men i deres værdikæde. Det er derfor relevant, at den konkrete koncern forholder sig til hele deres værdikæde og identificerer og vurderer, hvor der er potentielle bæredygtighedsrisici, og hvordan interessenterne påvirkes af disse aktiviteter.⁹⁸

3.2.2.4 Koncernens værdikæde

Hensigten med bæredygtighedsrapportering er, at det blandt andet skal omfatte virksomhedernes værdikæde. Ordet ”*værdi*” indebærer blandt andet produkter, tjenesteydelser, leverandørkæde og forretningsforbindelser, men direktivet definerer ikke indholdet af værdikæde og leverandørkæde. CSRD indeholder heller ikke øvrige informationer vedrørende værdikæden, som vil kunne afklare definitionen. EFRAG har, som tidligere nævnt, defineret hvad værdikæde indebærer, og har tilmed en guideline om værdikæde.⁹⁹

⁹⁸ Hundahl & Andersen, kapitel 1

⁹⁹ Der henvises til afsnittet ”virksomhedernes værdikæde” i kapitel 2

De generelle krav, der relaterer sig til værdikæden, findes i ESRS. Det fremgår uddybende i artikel 29b, stk. 4, at ESRS skal tage højde for de vanskeligheder virksomhederne kan opleve, i forbindelse med indsamling af oplysninger fra aktører i værdikæden. Dette indebærer særligt de, der ikke er underlagt kravene i artikel 29a, men i hvilken grad tager ESRS højde for dette? Det fremgår blandt andet af ESRS punkt 63, at oplysningerne om den rapporterende virksomhed i bæredygtighedsrapporten, udover artikel 29a, stk. 1 og 2, også skal omfatte oplysninger om de væsentlige virkninger, risici og muligheder, der er forbundet med koncernen. Dette sker gennem deres direkte og indirekte forretningsforbindelser og aktører i værdikæden. Det er ifølge CSRD artikel 29b, stk. 4 særligt aktører, der kan forårsage de vanskeligheder koncerner kan opleve, når de indsamler data.

Punkt 64 i ESRS fremhæver, at punkt 63 ikke kræver oplysninger om hver aktør i værdikæden. Koncerner skal i stedet kun medtage de mest væsentlige oplysninger i op- og nedstrømsværdikæden. Oplysningerne skal dermed kun omfatte de værdikædeoplysninger, der er forbundet med de dele af værdikæden, hvor forholdet anses for væsentligt. Koncerner vil i artikel 29a, stk. 1 få fastlagt, hvad deres væsentlige oplysninger indebærer. Der er komponenter i denne vurdering, herunder et opstillet scenarie i, at en bestyrelse i sådanne tilfælde kan være uenige i, hvad koncernens væsentligste oplysninger er. I dette tilfælde er det et krav at der er enighed, da bestyrelsen også har en indvirkning og indflydelse på koncernen.¹⁰⁰

For at gøre det nemmere for koncernen at fastlægge deres værdikæder, er det vigtigt, at koncernen gennemgår alle deres aktører i værdikæden og identificerer, hvor der kunne være potentielle indvirkninger, risici og muligheder. Dette er et krav og vigtigt første skridt mod at identificere koncernens IRO'er. Når koncernen identificerer og vurderer disse i deres værdikæde, fastlægger de samtidig oplysningernes væsentlighed, og kan komme nærmere en opfyldelse af dobbelt væsentlighedsperspektivet. I dette tilfælde bør koncernen fokusere på de områder, hvor det anses for sandsynligt, at der kan opstå væsentlige IRO'er. Denne sandsynlighedsvurdering kan med fordel baseres på karakteren af deres egne aktiviteter, forretningsforbindelser og lignende. Ved en koncerns væsentligste IRO'er, anses dette som de samme væsentlige IRO'er der defineres i princippet om dobbelt væsentlighed efter CSRD artikel 29a, stk. 1.¹⁰¹

En koncerns evne til at indhente de nødvendige oplysninger om op- og nedstrømsaktiviteter, kan derfor variere, afhængigt af flere faktorer. Dette kan for eksempel være koncernens kontraktretlige

¹⁰⁰ Center for Strategisk CSRD, oktober 2024, side 9

¹⁰¹ ESRS 1, afsnit 3.3, punkt 39 og 41

aftaler eller hvor tætte samarbejder de har med deres leverandører. Når koncernen ikke har mulighed for at kontrollere aktiviteterne i værdikæden og deres forretningsforbindelser, kan det være mere udfordrende at indhente oplysninger om deres værdikæde.¹⁰²

Der kan være situationer, hvor koncernen ikke kan indsamle ovenstående oplysninger, som blandt andet er nævnt i ESRS punkt 63. Såfremt dette er tilfældet, skal koncernen anslå de oplysninger der skal rapporteres om i forhold til deres værdikæde. Dette sker ved at anvende rimelige og dokumenterede oplysninger.¹⁰³ Dette kan samtidig give anledning til undren - for hvad indebærer rimelige oplysninger? ”*Rimelige*” anses efter en *ordlydsfortolkning* ”som noget passende og fornuftigt under de anførte omstændigheder.”¹⁰⁴ Det fremgår hertil af ESRS AR17, at både rimelige og dokumenterede oplysninger kan omfatte interne og eksterne oplysninger, for eksempel stikprøveanalyser eller markedsgruppedata. Dette vil kunne anslå de oplysninger modervirksomhederne skal rapportere om, når de ikke kan indsamle de påkrævet oplysninger om værdikæden. Det er dog vigtigt at bemærke, at koncernen skal have disse oplysninger til rådighed på rapporteringsdatoen, og de kan derfor ikke indberette efterfølgende, med tilbagevirkende kraft. Oplysningerne skal ikke indeholde unødige omkostninger eller bestræbelser ifølge ESRS AR17.

3.2.2.5 Indirekte omfattede aktører i værdikæden

Begreberne værdi- og leverandørkæde i en bæredygtig kontekst påpeges sjældent, uden at benævne de små- og mellemstore virksomheder, som er rygraden i det meste af erhvervslivet.¹⁰⁵ De fleste af disse virksomheder er ikke direkte omfattet af artikel 29a, stk. 3. Som fremhævet i indledningen, kan der være flere problematikker vedrørende disse. For en del af disse aktører i værdikæden, herunder blandt andet leverandører, vil det være ressourcekrævende at opfylde disse krav indirekte, da det potentielt kan kræve en omlægning i virksomhedens måde at drive forretning på. Dette må forventes at være tilfældet for mange af de virksomheder der er beliggende i Asien, hvor bæredygtighed ikke er fokuspunktet.¹⁰⁶

Bestemmelsens formål kan understøttes ved ønsket om at gøre de omfattede modervirksomheder opmærksomme på, at de ikke kan tvinge deres leverandører, producenter mv. til at agere bæredygtigt. De omfattede modervirksomheder kan dog indirekte tvinge aktørerne ved hjælp af reguleringen i

¹⁰² ESRS 1, afsnit 5.2, punkt. 68

¹⁰³ ESRS 1, afsnit 5.2 punkt 69

¹⁰⁴ Den Danske Ordbogs definition af ordet ”rimelig”

¹⁰⁵ Hermansen, 2025

¹⁰⁶ Berg, Dansk Industri

artikel 29a, stk. 3, da de er afhængige af, at deres aktører agerer bæredygtigt. Dette medfører indirekte krav til aktører i tredjelande, da det øget fokus på bæredygtighed i EU og de asiatiske leverandørers andel af kundekartotek i Europa betyder, at de også skal agere og tilpasse sig bæredygtigt. Dette kan beskrives som en form for *"order winner situation"*, for såfremt disse leverandører i tredjelandene har kontrol over deres udledning af CO₂, og af den grund kan tilbyde gode og bæredygtige produkter, får dette kunderne i Danmark til at vælge deres produkter. Dette foretages ud fra en differentiering fra øvrige leverandører uden for EU.¹⁰⁷ De leverandører, der har overblik over deres data, og som kan dokumentere, at de indirekte opfylder bæredygtighedskravene efter CSRD, kan opnå en fordel, ved at være compatible med disse krav, da der må antages at være flere der vil vælge disse typer af leverandører.

Ved indhentelse af oplysninger om koncernens værdikæde, skal koncerner indhente adskillige oplysninger fra forskellige aktører, og dette vil indebære forskellige grader af tilgængelighed og pålidelighed. Udfordringerne ved dette er, at en række data kan gå tabt i overleveringen. Kernen i bæredygtighedsrapportering er, at dataen skal være korrekt, pålidelig og af høj kvalitet, men hvordan sikrer de modervirksomheder i store koncerner, der er omfattet af CSRD artikel 29a, at deres leverandører leverer fyldestgørende data og oplysninger? Koncernen kan samtidig risikere, at de skal rapportere på noget, de ikke har en reel indflydelse over. Det kan være udfordrende som koncern at identificere alle led i værdikæden, og få adgang til pålidelige data, hvilket ESRS også understøtter.¹⁰⁸

Der kan derfor være flere problematikker som følge af ovenstående, og det kan for eksempel relatere sig til de kulturelle forskelle, og lovgivninger der er rundt i verden.¹⁰⁹ Der er blandt andet foretaget en analyse fra SAGE Journals, hvori det fremgår, hvilke lande der søger at forbedre deres arbejde med ESG, og hvilke der er i en udviklende fase. Analysen understreger, hvordan EU-landene har implementeret ESG-rammer, som kan være gavnligt for de koncerner der er omfattet af CSRD artikel 29a. Kilden fremhæver dog også at lande såsom Thailand og Vietnam er lande, der er i et tidligt stadie i forhold til at rapportere om ESG. Dette understreger også, at der kan være (kulturelle) forskelle i, hvordan de respektive lande prioriterer bæredygtighed.¹¹⁰

¹⁰⁷ Lindholm Uth, 2016, kapitel 1, afsnittet værdiskabelse

¹⁰⁸ ESRS 1, afsnit 5.2, punkt 70

¹⁰⁹ Sustainability Directory, 2025

¹¹⁰ Singhania & Saini, 2021

En virksomhed fra EU der er omfattet af direktivet og en leverandør beliggende i Asien, vil sandsynligvis se forskelligt på, hvad følsomt data og god kvalitetsdata indebærer. Et af de store problemer i relation til stk. 3 er for koncerner at fremskaffe en vis kvalitet i det data de modtager fra leverandørerne. Det er svært for koncerner, at få data fra leverandørerne direkte, da nogle af disse oplysninger kan være følsomme.¹¹¹ Leverandørerne vil herefter skulle afsætte tid og ressourcer til at behandle anmodningerne om (følsomme) data fra de koncerner der er omfattet af CSRD artikel 29a.¹¹² Der kan som følge heraf være en længere periode, hvor koncernerne ikke modtager de data de skal anvende, til at afgive oplysninger om værdikæden efter artikel 29a, stk. 3. De omfattede modervirksomheder kan dog være proaktive, og etablere et samarbejde med deres leverandører i lande udenfor EU. Dette kan forebygge en senere problemstilling og langsommelig proces i indhentelse af data. Dette er en af problematikkerne, som kan blive løst ved at etablere samarbejde med lokale samarbejdspartnere, der samtidig understøtter samarbejdet med disse leverandører. Dette vil give leverandørerne en forståelse for, hvorfor det er vigtigt, at de omfattede koncerner efterspørger denne data.

Der kan sættes spørgsmålstejn ved hvordan ovenstående problematikker kan løses. Det er forsøgt afdækket ved at foretage en lempelse af oplysningerne vedrørende værdikæden. Modervirksomhederne skal de første tre år begrunde, hvis de ikke medtager alle oplysninger samt deres forsøg på at fremskaffe disse. Det er uklart beskrevet, om modervirksomhederne skal medtage de oplysninger, som de har mulighed for at fremskaffe, selvom de måtte være ufuldstændige. Dette understreger, at det er en problemstilling, som virksomhederne skal tage hensyn og stilling til.¹¹³ Denne overgangsperiode med udsættelse af rapportering om værdikæden de første tre år, kan på negativ vis føre til en manglende gennemsigtighed for investorerne, da de ikke får indsigt i koncerners bæredygtige initiativer fra alle aktører i værdikæden. Omvendt kan det for virksomhederne være en fordel, da de kan bruge ressourcer på at indhente data og opkvalificere deres leverandører, hvilket der er et stort behov for.¹¹⁴

ESRS anerkender, som følge af ovenstående, at det kan være en udfordring at indhente oplysninger om værdikædens op- og nedstrømsaktiviteter hos de små og mellemstore virksomheder eller øvrige aktører der er i værdikæden, som ikke er omfattet af kravene til bæredygtighedsrapportering i artikel

¹¹¹ Datatilsynet, definition af personfølsomme oplysninger

¹¹² Deborah m.fl., 2025

¹¹³ Frederiksen, 2023

¹¹⁴ Deborah m.fl., 2025

29a. ESRS 2 BP-2 belyser denne problemstilling nærmere. Samarbejde mellem aktørerne kan variere en del, og der kan også være begrænsninger i, hvad der kan kræves af koncernens aktører i værdikæden.

3.2.2.6 Forretningsforbindelser

Udover ovenstående definitioner, indeholder CSRD artikel 29a, stk. 3 også begrebet forretningsforbindelser. Begrebet defineres efter en ordlydsfortolkning som de personer, koncerner handler med, særligt som leverandør eller aftager af varer eller services.¹¹⁵ EFRAG har på engelsk defineret, hvad ordet forretningsforbindelse indebærer. Dette beskrives oversat som de forhold, koncernen har med "*business partners*", enheder i virksomhedens værdikæde eller andre enheder, der har direkte sammenhæng med virksomhedens drift, produkter eller services. Det kan dog også indebære indirekte forretningsforbindelser i koncernens værdikæde. Disse er ikke defineret i ESRS, men kan for eksempel være en "*tier 2 supplier*", som er leverandører eller underleverandører, til koncernens direkte leverandører. Med disse typer af leverandører kan koncerner ofte mangle indsigt i deres drift og aktiviteter på et mere indsigtsrigt niveau, hvilket kan gøre det udfordrende for de omfattede koncerner at opfylde kravene i CSRD artikel 29a, stk. 3. Kravene kræver, at koncerner vurderer bæredygtighedsrisici på tværs af hele deres værdikæde, som både kan være ved direkte og indirekte forretningsforbindelser.¹¹⁶

EFRAG har på engelsk defineret, hvad aktører i værdikæden indebærer, der tillægges samme betydning som forretningsforbindelser. Aktører beskrives som individuelle personer eller enheder, i opstrøms- eller nedstrømsværdikæden. En enhed defineres som en del af nedstrømsværdikæden, såfremt der er tale om distributører, kunder eller lignende, som modtager produkter eller services. Derimod kan en enhed defineres som en del af opstrømsværdikæden, som for eksempel en leverandør, der leverer produkter eller services, til brug for at udvikle koncernens produkter eller services.¹¹⁷

Koncernen skal medtage væsentlige værdikædeoplysninger, såfremt det er nødvendigt for at brugere af bæredygtighedsrapporter, herunder forretningsforbindelser, får mulighed for at forstå koncernens væsentlige indvirkninger, risici og muligheder.¹¹⁸ Ved fastlæggelse af på hvilket niveau et væsentligt bæredygtighedsforhold opstår i deres egne aktiviteter eller værdikæde, skal koncernen anvende deres

¹¹⁵ Den Danske Ordbogs definition af ordet "*forretningsforbindelse*"

¹¹⁶ Deborah m.fl., 2025

¹¹⁷ Draft ESRS 1, Appendix A: Defined terms

¹¹⁸ ESRS 1, afsnit 5.1, punkt 65, litra a

vurdering af indvirkninger, risici og muligheder efter dobbelt væsentlighedsperspektivet.¹¹⁹ Dette vil give forretningsforbindelserne en dybere indsigt i koncernen, og samtidig øge gennemsigtigheden, og understøtte formålet i CSRD.

Bestemmelsens stk. 3 uddyber og henviser til de yderligere krav om oplysninger, der fremgår af bestemmelsens stk. 1 og 2. I det følgende vil artikel 29a, stk. 2, litra f, punkt ii derfor blive belyst, som har relevans for stk. 3 i form af egne aktiviteter, værdikæde mv.

3.2.3 Væsentligste aktuelle eller potentielle negative bæredygtighedsindvirkninger

Artikel 29a, stk. 2, litra f, punkt ii har følgende ordlyd:

f) En beskrivelse af:

ii) de væsentligste aktuelle eller potentielle negative indvirkninger vedrørende koncernens egne aktiviteter og dens værdikæde, herunder dens produkter og tjenesteydelser, dens forretningsforbindelse og dens leverandørkæde, tiltag til at identificere og overvåge disse indvirkninger og øvrige negative indvirkninger, som virksomheden er forpligtet til at identificere (...)"

Ved vurderingen af ovenstående, skal konteksten med bestemmelsen først og fremmest forstås. Det er ikke hensigten med direktivet at lave en egentlig konsolidering med virksomhedernes underleverandører og kunder, men i stedet at rapporten skal indeholde oplysninger om de aktuelle eller potentielle negative indvirkninger og øvrige oplysninger om koncerners værdikæde.¹²⁰ Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med indvirkningsvæsentlighed, som vil blive nærmere belyst senere. I ovenstående del af bestemmelsen fremgår det også, at modervirksomheder skal beskrive, identificere og overvåge deres indvirkninger, hvilket må anses for indvirkningsvæsentlighed.

Bestemmelsen angiver, at koncerner både skal konstatere indvirkningerne og foretage en beskrivelse heraf. Sondringen lægger op til, hvordan disse indvirkninger skal identificeres, samt hvordan man som modervirksomhed fører kontrol med disse. Dette bidrager også til en forventning om, at koncerner bør anvende en form for styringssystem, der har et overblik over deres væsentligste negative indvirkninger, således de er forberedt på at lægge en handlingsplan over, hvordan disse indvirkninger kan nedbringes. Beskrivelsen vedrører enten de væsentligste aktuelle eller potentielle negative indvirkninger, som omfatter de faktiske og potentielle skader. Hertil skal koncerner fremlægge

¹¹⁹ ESRS 1, afsnit 5.1, punkt 66

¹²⁰ Frederiksen, 2023

oplysninger om deres negative indvirkninger på miljø og mennesker, som blandt andet er direkte koblet op på deres op- og nedstrømsværdikæde, hvorfor det beskriver det såkaldte inside-out perspektiv.

Bestemmelsen kan ses i sammenhæng med CSRD's formål om at styrke virksomhedsansvaret og gennemsigtigheden i bæredygtighedsrapportering. Bestemmelsen har dog også til formål at øge fokuset på koncernens værdikæde i bæredygtighedsrapportering, og ikke udelukkende koncernens egne aktiviteter. Punkt ii kan også ses i sammenhæng med artikel 29a, stk. 3, hvori der også blandt andet henvises til stk. 2. Stk. 3 kan anses for at supplere og fastlægge rammen for, hvordan koncernen skal afgøre, hvilke oplysninger der anses for væsentlige, og skal rapporteres. Punkt ii beskriver nærmere, hvad der skal rapporteres, og fokuserer på de negative indvirkninger, hvor stk. 3 nærmere regulerer fortolkningen af hvad oplysningerne skal vedrøre, og hvilke problematikker der kan foreligge herved.

3.2.3.1 Identificering af de faktiske og potentielle negative indvirkninger

Som følge af ovenstående, skal de faktiske og potentielle negative indvirkninger identificeres, som er en del af udtrykket IRO samt udførelsen af dobbelt væsentlighedsperspektivet, herunder indvirkningsvæsentlighed. Bestemmelsen angiver, at virksomheder i store koncerner både skal beskrive deres egne aktiviteter, og kortlægge de aktiviteter i værdikæden som kan have negative indvirkninger. Bestemmelsen har sammenhæng med artikel 29a, stk. 2, litra g, som vedrører væsentligste risici for koncernen, og stk. 2, litra a, punkt ii om muligheder, da disse sammen med indvirkninger er en del af at fastlægge koncernens IRO'er.¹²¹

Eftersom artikel 29a i CSRD gælder på koncernniveau, kan dette give anledning til en række udfordringer. Faktiske og potentielle negative indvirkninger skal både overvejes på dattervirksomheds- eller landeniveau efter bestemmelsen, men hvordan udføres dette på en hensigtsmæssig måde? Det kan for eksempel være i de tilfælde, hvor der sker krænkelse af menneskerettigheder. I sådanne situationer skal modervirksomheden i deres konsoliderede bæredygtighedsrapportering medtage væsentlige bæredygtighedsspørgsmål, for at give en forståelse af de konkrete indvirkninger for de berørte dattervirksomheder. Dette vil samtidig understøtte formålet i CSRD om øget gennemsigtighed, idet den rapporterende modervirksomhed vil identificere betydelige forskelle i de negative indvirkninger mellem koncernen og den dattervirksomhed, hvor krænkelsen sker. Disse

¹²¹ ESRS 1, afsnit 1.3, punkt 14

oplysninger vil være åbent og tilgængeligt for de primære brugere af bæredygtighedsrapporten, som derved får indsigt i koncernens negative indvirkninger.

Der kan dog være flere udfordringer forbundet med ovenstående, for hvordan skal modervirksomheder vurdere, om forskellene mellem de væsentligste negative indvirkninger er betydelige i koncernen? Dette besvarer ESRS 1 ved at påpege, at virksomhederne i koncernen bør tage hensyn til øvrige omstændigheder, herunder for eksempel om dattervirksomhederne opererer i en anden sektor end resten af koncernen.¹²² Såfremt der konstateres betydelige forskelle mellem indvirkninger på koncernniveau, skal virksomheden beskrive de pågældende dattervirksomheders indvirkninger, alt efter hvad der er relevant.¹²³ Det er derfor op til den konkrete virksomhed at vurdere, hvorvidt det anses for relevant. I dette tilfælde er det vigtigt, at virksomhederne i koncernen kan skelne mellem relevans og irrelevans. Det vil derfor være en konkret vurdering, om forskellene mellem de negative indvirkninger er betydelige i koncernen, og afhænge af omstændighederne.

Der kan med fordel overvejes følgende illustreret eksempel, hvor en dattervirksomhed i en stor koncern er geografisk lokaliseret et andet sted end de øvrige i koncernen, og med en lokation med stor risiko for naturkatastrofer. Hvilke udfordringer vil der være herved? I sådanne tilfælde vil der være en negativ indvirkning for den respektive dattervirksomhed placeret i dette land som skal beskrives, da det er væsentlige oplysninger. Det vil dog ikke være en negativ indvirkning for resten af koncernen, da de rent geografisk er placeret andetsteds. Modervirksomheden kan i den forbindelse overveje indvirkninger, som kun er forbundet med de geografiske placeringer, som dens dattervirksomheder opererer i. Kontekstuelle oplysninger vil derfor også kunne understøtte, at på trods af en negativ indvirkning er væsentlig for en dattervirksomhed i den store koncern, er bæredygtighedsspørgsmålet ikke nødvendigvis væsentligt for koncernen som helhed.¹²⁴

3.2.3.2 Tiltag til at identificere og overvåge indvirkninger

Bestemmelsen indeholder udover ovenstående følgende udtryk *”tiltag til at identificere og overvåge disse indvirkninger”* fremgår blandt andet af bestemmelsen. Dette understreger, at de respektive virksomheder i koncernen skal identificere de negative indvirkninger, og dette kan for eksempel ske ved at indgå i dialog med aktørerne i værdikæden, eller lave indledende undersøgelser om deres produktion. Når koncernen har identificeret deres indvirkninger, skal der herefter etableres et

¹²² ESRS 1, afsnit 7.6, punkt 102-104

¹²³ ESRS 1, afsnit 7.6, punkt 102-103

¹²⁴ Erhvervsstyrelsen, 2025, DVV, kapitel 5

system til løbende at overvåge disse. Dette kan dog være problematisk at gøre ved leverandørerne i værdikæden, som nævnt i stk. 3, da der kan være manglende gennemsigtighed, eller manglende mulighed for at indhente det relevante data. Der kan antageligvist også være leverandører, som ser overvågning som et kontrolindgreb, og derfor ikke vil rapportere negative indvirkninger. Det kræver derfor en potentiel løsning herpå, at virksomhederne i koncernen indgår i dialog med deres aktører og et samarbejde om hvordan overvågningen kan ske, uden det krænker aktørerne.

Kortlægning af aktører i værdikæden, fra leverandører (opstrøm) til aftagere (nedstrøm) er derfor vigtigt, så der ikke undlades væsentlige negative indvirkninger, fordi de ikke er under virksomhedens direkte kontrol. Det er vigtigt at påpege, at virksomhederne i koncernen kun skal tage stilling til leverandørforhold og negative indvirkninger, hvis det har en væsentlig indflydelse på deres værdikæde. På baggrund af ovenstående er det derfor et lovkrav at de tager højde for disse negative indvirkninger, såfremt de har indflydelse på koncernens værdikæde.¹²⁵

Ovenstående kan for virksomhederne i koncernen medføre en rapporteringsbyrde, som i sig selv kan virke uoverskuelig at foretage rapporteringen ud fra. Selvom rapporteringsområderne ikke er nye for virksomhederne, foregår det i dag på en ny og større skala. Dette indebærer, at uafhængigt af hvilke virksomheder der er tale om, skal de både rapportere på områder om egne aktiviteter og værdikæde. Dette kan skabe udfordringer, når de skal rapportere om områder, som de ikke arbejder inden for, men som er leverandørernes område. Dette vil dog samtidig skabe et bredt fortolkningsområde.

3.2.4 Krav til modervirksomheders konsoliderede ledelsesberetning i henhold til dobbelt væsentlighedsperspektivet

Dobbelt væsentlighedsperspektivet beskrives i stk. 1, hvorefter ordlyden er følgende:

Modervirksomheder i store koncerner som omhandlet i artikel 3, stk. 7, skal i deres konsoliderede ledelsesberetning medtage: 1) Oplysninger der er nødvendige for at forstå koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål og 2) oplysninger der er nødvendige at forstå, hvordan bæredygtighedsspørgsmål påvirker koncernens udvikling, resultat og situation.

Bestemmelsen indeholder først og fremmest et indskrevet krav om, at modervirksomheder skal aflægge en konsolideret bæredygtighedsrapportering. Det bekræfter også nødvendigheden i, at de bør

¹²⁵ Karnov, 2024

have et helhedsperspektiv på rapporteringen. Dette indebærer, at koncernen foretager en samlet vurdering af deres indvirkninger og udfordringer, hvad angår bæredygtighedsspørgsmål. Dette kan positivt bevirke, at interessenter får et klarere billede af koncernernes håndtering af bæredygtighed.

For at forstå konteksten i artikel 29a, stk. 1, bør det også fastlægges, hvad bæredygtighedsspørgsmål indebærer. ESRS' tabel 2 har defineret, at bæredygtighedsspørgsmål kan beskrives som miljømæssige, sociale og menneskerettighedsrelaterede faktorer, samt forvaltningsfaktorer, og herunder bæredygtighedsfaktorer.¹²⁶ Disse faktorer er en del af begrebet ESG. Denne opdeling af bæredygtighedsspørgsmål i bestemmelsens stk. 1 hænger sammen med, at modervirksomhederne skal opdele deres bæredygtighedsrapportering inden for to perspektiver.

De to perspektiver indebærer indvirkningsvæsentlighed og finansiell væsentlighed.¹²⁷ Bestemmelsen kræver, at der ikke kun rapporteres om koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål (indvirkningsvæsentlighed), men også om bæredygtighedsspørgsmåls påvirkning på koncernens udvikling, resultat og situation (finansiell væsentlighed). Koncernen skal derfor både vurdere de interne og eksterne forhold i deres bæredygtighedsrapportering. Der må ud fra en ordlydsfortolkning være tale om kumulative krav i artikel 29a, stk. 1, da der fremgår ordet ”og”. Det må derfor også lægges til grund, at koncernen skal anvende begge perspektiver i deres samlet dobbelt væsentlighedsanalyse, for at opfylde rapporteringskravet i stk. 1. Præamblen lægger dog vægt på, at modervirksomheder både bør tage hensyn til hvert væsentlighedsperspektiv, og samlet set.¹²⁸ Henset til præambelens ikke retlige bindende virkning, må det anses som en anbefaling, da ordet ”bør” fremgår. Præamblen kan i stedet understøtte, hvad de to perspektiver indebærer, og hvad disse samlet set kan bidrage til, i henhold til modervirksomhedernes bæredygtighedsrapportering.

Modervirksomheder i store koncerners indvirkning på mennesker eller miljøet (indvirkningsvæsentlighed), kombineret med ændringer i strategi, investeringer mv., kan give anledning til risici og muligheder, der også kan beskrives som finansiell væsentlighed. Dette understreger derfor, at de to perspektiver ofte er indbyrdes forbundne.¹²⁹ Såfremt en koncern har identificeret, at et forhold udelukkende er væsentligt ud fra indvirkningsvæsentlighed, er virksomheden ikke forpligtet til at oplyse om risici, muligheder eller deres finansielle virkninger, hvis de ikke i sig selv er væsentlige. De forskellige oplysninger og forhold skal derfor kun inkludere begge perspektiver, såfremt det er relevant og

¹²⁶ Udtrykket bæredygtighedsfaktorer er nærmere defineret i artikel 2, nr. 24 i forordning 2019/2088

¹²⁷ Se bilag 5 for et overblik over de to perspektiver

¹²⁸ CSRD præambelens betragtning 29

¹²⁹ EFRAG IG 1, side 11, punkt 35

væsentligt for begge.¹³⁰ Det må derfor også fortolkes og forstås således, at modervirksomhederne skal foretage individuelle vurderinger om, hvorvidt begge perspektiver er væsentlige for det enkelte forhold. ESRS understreger også dette ved at påpege, at et bæredygtighedsspørgsmål opfylder kravet om dobbelt væsentlighed, såfremt det er væsentligt ud fra et af perspektiverne, eller begge.¹³¹ Det er dog en forudsætning, at de øvrige dele af artikel 29a som henviser til stk. 1, også er opfyldt, før end dobbelt væsentlighedsperspektivet kan anses for opfyldt.

Man kan dog undrende spørge, hvad der forstås ved ordet væsentlighed i henhold til begge perspektiver, og hvornår en oplysning anses for at være væsentlig. Væsentlighed er ikke et entydigt begreb, og er derfor, som de øvrige begreber i bestemmelsen, åben for forskellige tilgange og fortolkninger. Dette betyder også, at modervirksomheder har en nærmere skønsmæssig frihed, når det kommer til at fortolke ordet væsentlighed, hvilket kan udløse en vis subjektivitet i væsentlighedsvurderingen. En given oplysning kan dog anses for at være væsentlig, såfremt den kan påvirke interessenters beslutningstagen i henhold til den rapporterende virksomhed. Ifølge ESRS er et bæredygtighedsforhold væsentligt, såfremt det opfylder definitionen af indvirkningsvæsentlighed, finansiell væsentlighed eller begge dele.¹³² Væsentlighedsbegrebet i bæredygtighedsrapportering har som overordnet formål at øge gennemsigtigheden og ansvarligheden, ved at sikre, at bæredygtighedsrapporterne fokuserer på de forhold, der er værdifulde for virksomhederne og interessenterne. Finansiell væsentlighed defineres dog typisk ud fra investors informationsbehov, hvor indvirkningsvæsentlighed ikke har en tydelig målgruppe. Dette kan derfor gøre det vanskeligt at afgrænse, hvilke bæredygtighedsemner der ikke er væsentlige.¹³³

Derudover indeholder bestemmelsen også ordet ”nødvendig”. Ordet må antages at være indskrevet i bestemmelsen for at sikre, at rapporten ikke består af overfladiske detaljer om forhold, der er af underordnet betydning. Begrebet bidrager derfor i høj grad til at sikre mere kvalitetsbevidste bæredygtighedsrapporter, som kan formidle relevant information om virksomhederne i koncerner. Dette understøttes også ved modervirksomheders brug af ESRS og retningslinjer, herunder ESMA, EFRAG IG 1 og 2 mv.¹³⁴

¹³⁰ EFRAG IG 1, side 14

¹³¹ ESRS, bilag II, side 13

¹³² ESRS 1, side 228

¹³³ Mio m.fl., 2024, side 154-160

¹³⁴ Mio m.fl., 2024, side 115-116

Kvalitetskontrol af modervirksomheders bæredygtighedsrapportering viser, at ovenstående perspektiver i en række tilfælde, ikke forstås eller anvendes korrekt. Af denne årsag er det nødvendigt at præcisere perspektiverne og forståelsen heraf, hvilket vil blive foretaget i nedenstående.

3.2.4.1 Indvirkningsvæsentlighed

Første del af artikel 29a, stk. 1 har følgende ordlyd:

"Modervirksomheder i store koncerner som omhandlet i artikel 3, stk. 7, skal i deres konsoliderede ledelsesberetning medtage oplysninger, der er nødvendige for at forstå koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål, (...)"

Ud fra EU's intentioner i præambelens betragtning 29, må det lægges til grund, at indvirkningsvæsentlighed er en del af koncernens IRO'er, herunder *impact*.¹³⁵ Dette bekræfter ESRS også, hvorefter udtrykket identificeres gennem en vurdering af indvirkningsvæsentlighed.¹³⁶ Begrebet indvirkningsvæsentlighed (også kaldet inside-out), vedrører modervirksomheders rapportering om, hvordan deres aktiviteter i koncernen har indvirkning på sociale og miljømæssige faktorer. Derudover anses oplysninger for at være væsentlige efter dette perspektiv, hvis de afspejler relevante indvirkninger, som koncernen har på miljøet eller samfundet. Indvirkningsvæsentlighed forudsætter derfor, at bæredygtighedsrapporteringen har en rolle i at ansvarliggøre modervirksomhederne, hvortil interessenter betragtes som de primære brugere af rapporteringen.¹³⁷

3.2.4.1.1 Oplysninger der er nødvendige

I første del af artikel 29a, stk. 1 fremgår der; *"(...) medtage oplysninger der er nødvendige"*. Ordet *nødvendig* er et substantiv og kan forstås og fortolkes på flere måder. Ud fra Den Danske Ordbogs definition, er ordet beskrevet på følgende måde: *"som der absolut er behov for eller som er en uomgængelig betingelse eller forudsætning"*.¹³⁸ Ordet *nødvendige* kan dermed betragtes som noget, der ikke kan undværes, fraviges, eller er valgfrit og derfor er absolut påkrævet. Ordet anvendes typisk som et kriterium for berettigelse eller en forpligtelse. Undertonen af ordet *nødvendig* bygger også på et krav, og dermed en påkrævet handling. Når ordet anvendes i forbindelse med bæredygtighedsrapportering, indebærer det en forpligtelse og påkrævet handling, med henblik på at opfylde hensigter, som ikke kan fraviges i CSRD og ESRS. Information bør derfor rapporteres, hvis det er nødvendigt for at forstå modervirksomheders interne påvirkninger på bæredygtighedsspørgsmål. Dette vil

¹³⁵ CSRD præambelens betragtning 29 & impact er på dansk et udtryk for indvirkninger

¹³⁶ ESRS 1, afsnit 1.3, punkt 14, litra a

¹³⁷ Mio m.fl., 2024, side 122-124

¹³⁸ Den Danske Ordbogs definition af ordet "nødvendig"

komme forbrugerne, forretningsforbindelser og samfundet til gode, således de bliver velvidende om, hvilken betydning det har for dem, og hvordan modervirksomheder i store koncerner påvirker samfundet og miljøet.¹³⁹

På engelsk defineres nødvendig som *"necessary"* og kan ifølge en engelsk ordbog beskrives som; *"needed in order to achieve a particular result."*¹⁴⁰ På engelsk definerer man derfor ordet nødvendig på en anderledes måde end den danske definition. I den engelske definition, anser man nærmere nødvendig for at være noget, hvor man skal opnå et bestemt resultat. I denne sammenhæng må formålet være at opnå et resultat, hvor koncernen kan beskrive de oplysninger der er nødvendige, for at forstå deres indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål. Det kan dog også være at opnå et resultat om at sikre gennemsigtighed for koncernens interessenter. Den engelske definition som beskriver oplysninger der er nødvendige for nærmere at opnå et resultat, kan derfor fortolkes på adskillige måder. Resultatet vil derfor også afhænge af den enkelte koncerns mål.

Den danske definition lægger i stedet op til en mere restriktiv forståelse, hvor den engelske definition nærmere vedrører en formålsorienteret tilgang. Ud fra den danske definition, beror det derfor på modervirksomhedernes egen vurdering at fastslå, hvilke oplysninger der anses for nødvendige. Det bør dog være oplysninger, der anses for relevante. Denne vurdering er typisk en forudsætning for, at bæredygtighedsrapporteringen kan ske fyldestgørende og korrekt. Ordet *nødvendig* kan i den danske definition også beskrives som en materiel afgrænsning, idet modervirksomhederne alene skal rapportere de oplysninger, som er uundværlige i at opnå en tilstrækkelig forståelse af deres væsentligste indvirkninger. Dette afgrænser derfor også omfanget af rapporteringspligten. I den engelske definition understøttes CSRD's overordnet formål om gennemsigtig og sammenlignelig rapportering nærmere, da den engelske definition må defineres ud fra, om oplysningerne er nødvendige for, at interessenter kan forstå koncernens reelle indvirkninger på miljøet.

Spørgsmålet er herefter, hvem der fastsætter den korrekte definition af ordet *"nødvendig"*, hvilket må fastlægges, at ingen gør entydigt. Dette giver anledning til et bredt fortolkningsrum, både i den danske og engelske definition, samt gråzoner i forbindelse hermed.

For at opfylde kravet i ovenstående del af artikel 29a, stk. 1, skal koncernen dokumentere i deres konsoliderede ledelsesberetning, at de kun medtager de nødvendige oplysninger. Det er derfor ikke

¹³⁹ Mio m.fl., 2024, side 128

¹⁴⁰ Cambridge, 2025

tilstrækkeligt, at der er tale om en indvirkning, som eksisterer, men ikke har nogen betydning for koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål. I nedenstående vil det blive fastlagt, hvad koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål indebærer i relation til bestemmelsen.

3.2.4.1.2 Koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål

Udover ovenstående, nævner stk. 1: ”(...) *for at forstå koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål*”. Ifølge Den Danske Ordbogs definition defineres ordet ”forstå” som følgende; ”*danne sig eller have en klar forestilling om en sags rette sammenhæng eller betydningen af en (...) tekst.*”¹⁴¹ Ud fra denne definition må den klare forestilling om sammenhængen og betydningen betyde, at de primære brugere af bæredygtighedsrapporten skal få en klar forestilling om koncernens indvirkninger på miljøet og samfundet. Dette vil samtidig give interessenter tilstrækkelig information til at kunne træffe beslutninger, for eksempel ved at investere i virksomhederne i koncernen. Ud fra ovenstående betragtning, vil det afhænge af den konkrete modervirksomhed, hvordan de forstår koncernens indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål. Udtrykket ”for at forstå” angiver derfor et formål med rapporteringen, som er rettet mod interessenterne. Dette formål skal muliggøre en indsigt eller en erkendelse af hvilke indvirkninger koncernen har.

EFRAG har defineret, at når virksomheder i koncernen vurderer deres indvirkningsvæsentlighed bør dette ske med opsætning af kvantitative og/eller kvalitative tærskler til rapporteringsformålene, da vurderingen er en kompleks proces med flere trin.¹⁴² Derudover henviser EFRAG til, at ESRS ikke foreskriver, hvordan tærsklerne skal fastsættes. Dette kan derfor være udfordrende for koncerner at forholde sig til.

Den sidste del af udtrykket ”*indvirkning på bæredygtighedsspørgsmål*” henviser til den indvirkning, som koncernens aktiviteter har på omgivelserne. Udsagnet konkretiserer inside-out perspektivet, hvor modervirksomheder skal rapportere bæredygtighedsoplysningerne herom, for at give interessenterne og samfundet en forståelse af omfanget af indvirkningen, både hvad angår de aktuelle eller potentielle fremtidige positive og negative indvirkninger.¹⁴³ Derudover påpeger ESRS, at bæredygtighedsforholdet er væsentligt ud fra dette perspektiv, hvis det også fremgår på kort, mellemlang eller lang sigt. Indvirkninger kan ifølge ESRS beskrives som de indvirkninger der fremgår af koncernens egne aktiviteter og værdikæde. Alle ESRS anvender udtrykket *indvirkninger* om positive og negative

¹⁴¹ Den Danske Ordbogs definition af ordet ”forstå”

¹⁴² EFRAG IG 1, side 28-30 & Mio m.fl., 2024, side 116

¹⁴³ Mio m.fl., 2024, side 130

bæredygtighedsrelaterede indvirkninger, der forbindes med koncernens aktiviteter, og som er identificeret igennem en vurdering af indvirkningsvæsentlighed. ESRS lægger derfor vægt på, at der både skal henvises til positive og negative faktiske og potentielle indvirkninger.¹⁴⁴ Det kan dog være udfordrende at fastlægge potentielle indvirkninger, da disse kan opstå uforudset i fremtiden. Koncerner skal derfor være meget opmærksomme på at identificere potentielle indvirkninger, og det anbefales at opstille en sandsynlighedsberegning herfor.

En indvirkning kan fortolkes bredt, som det også er fastlagt i ovenstående. Som følge af dette, er det vigtigt at koncernen vurderer, hvor alvorlig eller gavnlig deres potentielle eller aktuelle indvirkninger er, og hvor omfattende disse kan være.¹⁴⁵ EFRAG og ESRS understøtter begge, at for de faktiske negative indvirkninger, er væsentligheden baseret på indvirkningens alvorsgrad, hvor de potentielle negative indvirkninger er baseret på indvirkningens alvor og sandsynlighed. Det er hensigtsmæssigt at vurdere væsentligheden af de faktiske og potentielle negative indvirkninger forskelligt, da de har forskellige karakteristika. For de faktiske negative indvirkninger, er disse indvirkninger allerede sket, og det er derfor oplagt at fokusere på alvoren af indvirkningen, de negative konsekvenser, og hvordan modervirksomheder kan forebygge disse fremadrettet. På den anden side er det for potentielle negative indvirkninger nødvendigt både at vurdere alvoren og sandsynligheden. Sandsynligheden giver mulighed for at angive risici i en prioriteret rækkefølge og forberede sig på de mulige risici, før de opstår. Det kan dog være udfordrende for virksomheder i koncerner at forberede sig herpå, og dette understreger også vigtigheden i, at vurdere sandsynligheden. Ved at inddrage sandsynligheden vil virksomhederne i koncernen også opnå en bedre målestok for, hvilke risici de skal være mest opmærksomme på, og hvordan de bedst muligt kan arbejde proaktivt.¹⁴⁶

På baggrund af ovenstående skal alvorsgraden vurderes ud fra tre faktorer; indvirkningens skala, omfang og den uoprettelige karakter. I samarbejdsprojektet *ESG i Værdikæder*, er der anvendt en skala på 1-5 for alle vurderingsdimensionerne. Hvad angår omfang er det hensigten, at koncernen skal beskrive hvor stort et geografisk område der forventes at blive påvirket af den positive eller negative indvirkning. Vedrørende uopretteligheden er det vigtigt, at koncernen beskriver, hvorvidt den negative indvirkning kan genoprettes. Dette er indsat for at sikre, at koncernen er særligt opmærksomme på de indvirkninger, der potentielt kan genoprettes. Er der for eksempel tale om dødsfald i

¹⁴⁴ ESRS 1, afsnit 1.3, punkt 14 & afsnit 3.4, punkt 43-44

¹⁴⁵ Hundahl Vestergaard & Madsen

¹⁴⁶ ESRS 1, afsnit 3.4, punkt 43-45

produktionen eller virksomhedens værdikæde, kan der argumenteres for, at skaden er uoprettelig.¹⁴⁷ Spørgsmålet lyder, om det er nødvendigt at vurdere hvert enkelt kriterium i dybden med hensyn til alvorsgraden, for at afgøre om en indvirkning er væsentlig. Forestil et eksempel med en veletableret konsensus om alvorsgraden af en bestemt miljøpåvirkning, hvor koncernen konkluderer, at den er væsentlig, uden at analysere omfanget, uoprettelighedens karakter mv. Dette ville ikke være hensigtsmæssigt i praksis, da man rapporterer på noget der i sin realitet ikke er væsentlig. Det kan også betyde, at dobbelt væsentlighedsvurderingen ikke er troværdig og ikke inkluderer de faktiske væsentligste oplysninger. Koncernen skal derfor udøve et fagligt skøn, som er baseret på den videnskabelige evidens der er tilgængeligt, for at fastlægge et passende niveau for, hvordan alvorsgraden kan vurderes bedst muligt, ud fra disse ovennævnte tre kriterier.¹⁴⁸ Der foreligger dog ikke et direkte krav i bestemmelsen om, at virksomheden ikke må have faktiske negative indvirkninger.

For de faktiske positive indvirkninger gøres dette ud fra de to dimensioner skala og omfang, og for de potentielle sker dette ud fra skalaen, omfang og sandsynlighed. Det er næsten samme tilgang, som ved de negative indvirkninger, udover der her skal vurderes, hvor gavnlig indvirkningen er.¹⁴⁹ Det må lægges til grund, at der beskrives hvor gavnlig indvirkningen er, for at vurdere den positive indvirkningsvæsentlighed. Der er dog ikke i direktivet eller ESRS fastsat rammer for, hvornår en gavnlig indvirkning medfører, at den er væsentlig. Dette må derfor antages at være op til virksomhederne i koncernerne, at vurdere hvorvidt de anses for væsentlige. Disse kriterier er overensstemmende med dem der beskrives i EFRAG, hvorfor der anses for at være konsensus mellem EFRAG og ESRS' udtalelser.¹⁵⁰ Denne konsensus er en fordel for virksomhederne, med henblik på at fastlægge retningslinjerne herfor på bedste vis.

Det essentielle er derfor, at koncernen identificerer deres indvirkninger, også ved hjælp af data fra deres aktører i værdikæden. Artikel 29a, stk. 1 indebærer derfor udelukkende en oplysningsforpligtelse, og dette betyder, at der ikke foreligger nogen reel handlingsforpligtelse.¹⁵¹

¹⁴⁷ Hundahl Vestergaard & Madsen

¹⁴⁸ EFRAG IG 1, side 23, punkt 86

¹⁴⁹ ESRS 1, afsnit 3.4, punkt 46

¹⁵⁰ EFRAG IG 1, side 6, punkt 8 & ESRS 1, afsnit 3.4

¹⁵¹ Finanstilsynet, 2024, CSRD

3.2.4.2 Finansiell væsentlighed

Anden del af artikel 29a, stk. 1 har følgende ordlyd:

"(...) og oplysninger, der er nødvendige for at forstå, hvordan bæredygtighedsspørgsmål påvirker koncernens udvikling, resultat og situation."

Det tidligere beskrevne inside-out perspektiv, skal forstås modsætningsvist til dette outside-in perspektiv. Denne sidste del af bestemmelsen beskriver outside-in perspektivet, som angiver, hvordan bæredygtighedsspørgsmål påvirker koncernen. Modervirksomheder skal derfor rapportere om hvordan bæredygtighedsspørgsmål kan påvirke de økonomiske og forretningsmæssige faktorer i koncernen. Dette kan indebære, at disse bæredygtighedsspørgsmåls påvirkninger resulterer i øget omkostninger og regulatoriske ændringer. Den finansielle væsentlighed af et bæredygtighedsforhold er ikke begrænset til de forhold der ligger inden for koncernens kontrol, men omfatter også oplysninger om væsentlige risici og muligheder, som kan tilskrives forretningsforbindelser. Dette indebærer, at finansiell væsentlighed både omfatter de forhold koncernen kan kontrollere, og ikke har kontrol over.¹⁵²

International Sustainability Standard Board (herefter benævnt som ISSB) er frivillige standarder, som er udviklet for at hjælpe virksomheder med at rapportere om og understøtte investors beslutningstagen, og undgå dobbeltrapportering. Virksomhederne i koncernen kan anvende disse standarder frivilligt, med henblik på at opnå yderligere værktøjer til bæredygtighedsrapporteringen. Det vil dog altid være ESRS, som er obligatoriske standarder virksomhederne skal anvende, hvorfor ISSB udelukkende bør anvendes som et yderligere frivilligt værktøj.¹⁵³ ISSB understøtter ovenstående definition og understreger, at oplysninger anses for væsentlige i det finansielle væsentlighedsperspektiv, hvis det med rimelighed kan forventes at undladelser, misforståelser eller uklarheder vil have betydning for beslutningstagen hos koncernens interessenter.¹⁵⁴ Problematikken ved kun at forholde sig til finansiell væsentlighed er, at koncerner kun forholder sig til de påvirkninger, som har betydning for deres evne til at skabe økonomisk værdi. Dette kan på lang sigt skade samfundet og miljøet, da det vil begrænse koncernernes incitamentet til at bidrage til en udvikling med øget fokus på bæredygtighed.¹⁵⁵ For at underbygge denne betragtning, har investorer også afvist, at bæredygtighedsrapportering kun skal vedrøre finansiell væsentlighed.¹⁵⁶ Finansiell væsentlighed må antages typisk at være det perspektiv, som de store koncerner har nemmere ved at forholde sig til, da det omhandler deres egen

¹⁵² ESRS 2, side 12, punkt 53, litra c

¹⁵³ International Sustainability Standards Board, 2025

¹⁵⁴ ISSB, 2023, punkt 17

¹⁵⁵ Abhayawansa, 2022, side 1374

¹⁵⁶ Jørgensen & Pedersen, 2022, side 341-361

finansielle situation. Virksomhederne i koncernen skal derfor vurdere, hvordan risici og muligheder kan påvirke virksomheden finansielt.

3.2.4.2.1 Nødvendige oplysninger

Det fremgår først og fremmest i bestemmelsen om finansiel væsentlighed; ”og oplysninger, der er nødvendige for at forstå.” I henhold til ordet *nødvendig* er definitionen ifølge Den Danske Ordbog defineret i forhenværende afsnit omkring indvirkningsvæsentlighed, som i dette tilfælde tillægges den samme betydning.

På baggrund af ovenstående, indikerer denne del af bestemmelsen dog en retlig tærskel, hvor det er op til koncerner at vurdere, hvilke oplysninger der er nødvendige for at forstå, hvilke risici og muligheder der er forbundet med bæredygtighedsspørgsmål, og som kan påvirke koncernen. Dette betyder også, at koncernen ikke skal rapportere på enhver information de opnår viden om, men i stedet fordele de oplysninger, som er nødvendige og ikke nødvendige. De nødvendige oplysninger vil typisk anses for at være nogle der giver en reel indsigt i bæredygtighedsspørgsmålenes betydning.

En nærmere fortolkning af ordet *nødvendig*, udløser, at modervirksomheder ikke kun skal overveje CSRD's overordnet krav, men også hvilke bæredygtighedsspørgsmål og problemer, der kan være afgørende for deres interessenter. Det anbefales at inddrage relevante perspektiver fra interessenter i arbejdet med dobbelt væsentlighedsperspektivet, da interessenterne kan have værdifulde input til, hvilke oplysninger der anses for væsentlige og relevante. Virksomhederne bør i den forbindelse overveje hvilke interessenter der særligt er vigtige at tage i betragtning. Dette kan være de interessenter, der har indflydelse i virksomheden.¹⁵⁷

Derudover angiver bestemmelsen udtrykket ”for at forstå”, som indebærer, at de oplysninger som koncerner inddrager, skal forklares og synliggøres, således der opnås eller skabes en klar forestilling om den rette sammenhæng og oplysningernes betydning. Udtrykket kan fortolkes således det indebærer, at der skal være en sammenhæng mellem de oplysninger, modervirksomheder angiver, og den indvirkning bæredygtighedsspørgsmål har på koncernerne. Ud fra denne finansielle dimension skal det fremgå, hvordan sammenhængen mellem bæredygtighedsspørgsmål og økonomiske konsekvenser vurderes.¹⁵⁸ Dette vil være relevant at gøre i de tilfælde, hvor der er en negativ indvirkning fra omverden, som påvirker koncernens økonomi. Det er derfor også vigtigt, at modervirksomhederne

¹⁵⁷ ESRS 1, afsnit 3.5 & Center for Strategisk CSRD, maj 2024, side 8

¹⁵⁸ Den Danske Ordbogs definition af ordet ”forstå”

medtager de oplysninger som er nødvendige, således dobbelt væsentlighedsvurderingen, også er tilstrækkelig fra dette perspektiv.

3.2.4.2.2 Påvirkning af koncernens udvikling, resultat og situation

I bestemmelsen fremgår der udover ovenstående; "(...) *hvordan bæredygtighedsspørgsmål påvirker koncernens udvikling, resultat og situation.*" Denne del af bestemmelsen henviser til den finansielle væsentlighedsdimension i dobbelt væsentlighedsperspektivet.

Med ovenstående udtryk må ordet *udvikling* defineres som en proces hvori noget gradvis forandres og har en (langsigtet) strategi for koncernens fremtidige markedsmuligheder eller -trusler.¹⁵⁹ *Resultat* defineres som et udfald, følge eller virkning af en proces, hvor der bør ligge en indsats bag, og i denne sammenhæng, modervirksomhedernes indsats.¹⁶⁰ Et resultat danner derfor grundlag for den økonomiske performance, som i koncerner kan måles ud fra deres omsætningstal. *Situation* betragter den samlede mængde af omstændigheder, som noget aktuelt er underlagt.¹⁶¹ I en erhvervsmæssig sammenhæng må dette betragtes ud fra en finansiell position, og koncerners aktiver og passiver.

Modervirksomhederne i store koncerner skal derfor forholde sig til, hvordan eksterne bæredygtighedsforhold påvirker deres koncern, men hvordan udføres dette på bedste vis? Det indebærer blandt andet, at koncernen skal vurdere de risici og muligheder, der opstår som følge af koncernens afhængighed af ESG-relaterede forhold. Ifølge ESRS 1, skal vurderingen tage udgangspunkt i, om bæredygtighedsspørgsmål kan have en faktisk eller potentiel finansiell effekt på koncernen, direkte eller indirekte, og om disse er væsentlige for rapporteringen.¹⁶² Derudover anerkender Kommissionen uddybende, at henvisningen til modervirksomheders udvikling, resultat og situation, samlet set angiver, at bæredygtighedsinformation skal rapporteres, hvis de anses for nødvendige til at forstå deres værdi. Dette vil typisk være med henblik på investorers behov.¹⁶³ Denne henvisning må antages at være forholdsvist enkelt for koncernen at fastlægge, grundet deres kendskab til deres egne finansielle resultater.

Vurderingen af finansiell væsentlighed omfatter en identificering af oplysninger, som kan anses for væsentlige, men hvornår er dette tilfældet?¹⁶⁴ ESRS 1 lægger vægt på, at oplysningerne anses for at

¹⁵⁹ Den Danske Ordbogs definition af ordet "*udvikling*"

¹⁶⁰ Den Danske Ordbogs definition af ordet "*resultat*"

¹⁶¹ Den Danske Ordbogs definition af ordet "*situation*"

¹⁶² ESRS 1, afsnit 3.5, punkt 49

¹⁶³ Mio m.fl., 2024, side 128

¹⁶⁴ ESRS, bilag II, side 15 har defineret, hvad primære brugere indebærer, og disse er eksisterende potentielle investorer og forretningspartnere

være væsentlige i de tilfælde, hvor udeladelse eller urigtige oplysninger, med rimelighed forventes at påvirke de beslutninger de træffer, ud fra bæredygtighedsrapporten.¹⁶⁵ Et emne vil derfor typisk være væsentligt ud fra det finansielle perspektiv, når det har eller med rimelighed kan forventes at have væsentlig økonomisk betydning for koncernen. Dette kan være et emne der vil få væsentlig betydning for koncernens finansielle position eller adgang til kapital.¹⁶⁶

Derudover præciseres det i ESRS' bilag II, at et bæredygtighedsspørgsmål er væsentligt ud fra et finansielt perspektiv, såfremt det skaber risici eller muligheder, der påvirker (eller med rimelighed forventes at påvirke), koncernens finansielle stilling, indtjening mv. Dette vil være over kort, mellem- eller lang sigt. Heri er der både tidshorisonter, risici eller muligheder, der kan påvirke koncerner og deres økonomi.¹⁶⁷ Finansiell væsentlighed i CSRD og ESRS skal derfor nærmere forstås som en bredere vurdering af de nuværende og fremtidige finansielle konsekvenser for modervirksomheder, som følge af bæredygtighedsspørgsmål. Dette kræver, at modervirksomheder i store koncerner udarbejder en plan for en omfattende proces, til at identificere deres risici og muligheder, og forberedes på både nuværende og fremtidige påvirkninger fra omverden.

ESRS foreskriver ikke, at der skal bruges en specifik tærskeldefinition for finansiell væsentlighed, men angiver i stedet, at når koncernen har identificeret deres risici og muligheder, skal de vurdere, hvilke der er væsentlige for rapporteringen. Dette skal baseres på en kombination af sandsynligheden for, at de indtræffer, samt den potentielle størrelse af de finansielle virkninger, som bliver bestemt ud fra passende tærskler. Denne identificering og vurdering af risici og muligheder, er en del af IRO, som anvendes til vurderingen af, hvornår bæredygtighedsoplysninger anses for finansiell væsentlige. Dette vil blive belyst i det følgende afsnit.

3.2.4.2.3 Den finansiell væsentligheds sammenhæng med IRO

I præambelens betragtning 29 er EU's intentioner, at finansiell væsentlighed udtrykker en andel af koncernens IRO. Under finansiell væsentlighed er dette specifikt risici og muligheder. ESRS tillægger EU's intentioner en vis værdi, idet ESRS beskriver, at risici og muligheder henviser til en vurdering af finansiell væsentlighed.¹⁶⁸ Denne vurdering sker ifølge ESRS i de situationer, hvor det udløser eller med rimelighed forventes at udløse væsentlige finansielle virkninger for koncernen. Det vil typisk være i de situationer, hvor et bæredygtighedsforhold skaber risici eller muligheder, som har en

¹⁶⁵ ESRS 1, afsnit 3.5, punkt 48

¹⁶⁶ Mio m.fl., 2024, side 130

¹⁶⁷ ESRS, bilag II, side 15

¹⁶⁸ ESRS 1, afsnit 1.3, punkt 14, litra b

væsentlig indflydelse på koncernens finansielle stilling mv., og over en længere tidshorisont.¹⁶⁹ Det bør også undersøges, hvad en vurdering af finansiell væsentlighed i henhold til IRO omfatter. I alle ESRS henviser *risici og muligheder* til virksomhedens bæredygtighedsrelaterede finansielle risici og muligheder, og herunder de der kan skyldes afhængighed af menneskelige og sociale ressourcer, der er identificeret ved vurderingen af den finansielle væsentlighed.¹⁷⁰

ESRS 1 fremhæver supplerende, at den finansielle væsentlighedsvurdering indeholder identificering af oplysninger, der anses for væsentlige for de primære brugere af generel finansiell rapportering, som kan være koncernens årsrapporter. Urigtige afgivelser mv. kan med rimelighed tilregnes at påvirke de beslutninger, der træffes ud fra modervirksomheders bæredygtighedsrapporter.¹⁷¹

I vurderingen af ovenstående er det ifølge Dansk Industri væsentligt at vurdere størrelsen på den finansielle effekt for koncernen, hvis en risiko eller mulighed indtræder, og sandsynligheden for at de indtræder. Det kan være, at der bliver indført strammere lovgivning som kræver, at koncernen skal investere i mere bæredygtige teknologier, og som kan have en finansiell indvirkning og effekt på koncernen og deres størrelse. Sandsynligheden kan i samarbejde med den finansielle effekt vurderes ud fra en skala på 1-5, hvor 1 er minimal og 5 er kritisk.¹⁷² Dette må anses for at afspejle et væsentligt skifte, i henhold til hvordan modervirksomheder normalt rapporterer data. Typisk vil en modervirksomhed rapportere data, der hvor de faktiske og aktuelle økonomiske forhold foreligger. I stedet kræver CSRD og ESRS, at modervirksomhederne skal arbejde med en scenarieanalyse¹⁷³ og antagelser om deres bæredygtighedsrelaterede forhold, som potentielt kan få en finansiell betydning. Men hvordan sikrer modervirksomhederne, at de rapporterer på noget, der *potentielt* kan få en betydning? Det kan blive en udfordring for koncerner at rapportere om, da der for nuværende er en usikker verden, og uvidenhed om, hvad der kan fremkomme af potentielle risici og forhold af væsentlig betydning fremadrettet. Dette understreger derfor også, at der kan forekomme usikkerhed i fortolkningen af, hvornår det der rapporteres, kan have en potentiel betydning. En af løsningerne på disse udfordringer kan være, at i stedet for at koncerner rapporterer på alle datapunkter, bør de prioritere de mest relevante oplysninger, og udsætte andre mindre vigtige områder. Dette vil være fordelagtigt, for at undgå overbelastning i bæredygtighedsrapporteringen og samtidig vil det være en fordel for de primære

¹⁶⁹ ESRS 1, afsnit 3.5, punkt 49

¹⁷⁰ ESRS, afsnit 1.3, punkt 14

¹⁷¹ ESRS 1, afsnit 3.5, punkt 48

¹⁷² Dansk Industri, guide til væsentlighedsvurdering

¹⁷³ ESRS 1, bilag II, side 27, og defineres som en proces til at identificere og vurdere en række potentielle resultater af fremtidige begivenheder under usikre forhold

brugers læsevenlighed. Disse tiltag kan være en relevant løsning for modervirksomheder i store koncerner, såfremt de sorterer deres irrelevante oplysninger fra, og har ressourcer til dette. Udfordringerne herved vil dog altid variere efter hvilken type koncern der er tale om, og hvordan deres ressourcer, aktiviteter og økonomi er fordelt.¹⁷⁴

For at kunne leve op til kravene ovenfor, må koncerner identificere deres bæredygtighedsrelaterede risici og muligheder på baggrund af IRO, og vurdere den økonomiske betydning heraf. Dette kan med fordel ske ved et langsigtet perspektiv, som indirekte stiller krav om en gennemarbejdet rapportering, hvor koncernens dataindsamling, interne kompetencer og tværfaglige samarbejde, skal integreres på tværs af hinanden. Det er derfor også væsentligt at påpege, at bestemmelsen indikerer, at på trods af, at et forhold ikke anses som finansielt væsentligt i dag, kan det potentielt blive væsentligt i fremtiden. Derfor skal koncernen være opmærksom på, hvad de vurderer som væsentlige ud fra den finansielle del, da det kan udvikle sig til finansielle risici fremadrettet. Dette understøtter også ESRS' udtalelse om, at væsentlighedsvurderingen både skal inkludere den finansielle effekt samt sandsynligheden, for at sikre, at koncernen får inkluderet de korrekte oplysninger som er finansielt væsentlige.¹⁷⁵ EFRAG lægger dog yderligere vægt på, at vurderingen af finansiell væsentlighed både kan opstå som følge af interne og eksterne faktorer. Der er flere eksterne forhold, der kan have økonomiske indvirkninger på de interne forhold i virksomheden.¹⁷⁶

Modervirksomheders rapportering bør derfor ud fra dette perspektiv beskrive de økonomiske konsekvenser, som bæredygtighedsspørgsmål forårsager, set ud fra koncernens strategiske og finansielle grundlag. Derudover skal de potentielle langvarige konsekvenser for koncernen også inddrages, der er som følge af påvirkningerne fra omverden.¹⁷⁷

Som følge af de to ovennævnte perspektiver, er modervirksomheder i store koncerner nærmere til at opfylde dobbelt væsentlighedsperspektivet efter artikel 29a, såfremt de overholder ovenstående foranstaltninger, og udelukkende medtager de nødvendige og mest væsentlige oplysninger for de to perspektiver. Udover ovenstående, er det også væsentligt at få fastlagt, hvordan disse væsentlige oplysninger skal identificeres og indgå i den konsoliderede ledelsesberetning. Nedenstående bestemmelse

¹⁷⁴ Center for Strategisk CSRD, oktober 2024, side 8

¹⁷⁵ ESRS 1, afsnit 3.5

¹⁷⁶ EFRAG IG 1, side 6, punkt 9

¹⁷⁷ EFRAG IG 1, side 6

skal derfor anses som en opfølgning på inside-out og outside-in perspektiverne i henhold til den mere praktiske udførelse.

3.2.5 Identificering af bæredygtighedsoplysninger i ledelsesberetning

Artikel 29a, stk. 1, 2. punktum har følgende ordlyd:

”Oplysningerne omhandlet i første afsnit skal tydeligt kunne identificeres i den konsoliderede ledelsesberetning ved hjælp af et særskilt afsnit i denne”

Bestemmelsen henviser ved udtrykket *”omhandlet i første afsnit”* til de to perspektiver indvirkningsvæsentlighed og finansiel væsentlighed. Ud fra bestemmelsens ordlyd fremgår det, at der stilles formkrav til oplysningerne om bæredygtighed da der indgår ordet *”skal”*. Bestemmelsen angiver dog ikke hvilke oplysninger der er tale om, men henviser i stedet til første afsnit i stk. 1, som omhandler de to perspektiver i dobbelt væsentlighedsvurderingen. Bestemmelsen skal dermed forstås i sammenhæng med dobbelt væsentlighedsperspektivet, hvortil formkravet i ovenstående del af bestemmelsen er en vigtig del i at identificere perspektivet i deres ledelsesberetning.

3.2.5.1 Krav om at bæredygtighedsoplysninger tydeligt identificeres

Det fremgår af ovenstående, at oplysninger der vedrører bæredygtighed, tydeligt skal kunne identificeres, men hvad indebærer dette? Dette indebærer, at de skal fremgå særskilt og klart i den konsoliderede ledelsesberetning. Formålet med kravet skaber flere funktioner. Det skaber både en tydeliggørelse af kravet og sikrer samtidig, at det er let tilgængeligt og identificerbart. Dette bidrager også til at minimere fejlfortolkning af dette formkrav.

Udtrykket *”tydeligt kunne identificeres”*, kan indikere en forståelse af at identificere noget, men hvad ligger der bag forståelsen af dette udtryk? Den Danske Ordbog fremfører, at ordet *”tydelig”* skal forstås som; *”... klart lader sig fornemme, opfatte eller forstå”*.¹⁷⁸ Ud fra denne betragtning, skal de oplysninger der fremgår af stk. 1, 1. punktum være fremhævet klart og tydeligt, og oplyses i den konsoliderede ledelsesberetning. Kravet om, at oplysninger skal være tydeligt identificeret må således forstås som værende let genkendeligt, og adskilt fra øvrige oplysninger i ledelsesberetningen. Ved at repræsentere oplysninger og tydeligt identificere disse, er det også mere tydeligt for de primære brugere at skabe overblik over bæredygtighedsrapportens struktur og opbygning. Det giver derfor et bedre overblik og tydelighed, når dobbelt væsentlighedsperspektivet fremgår særskilt.

¹⁷⁸ Den Danske Ordbogs definition af ordet ”forretningsforbindelse”

Derudover fremgår det også, at ovenstående skal ske ved hjælp af et ”*særskilt afsnit i denne*”, som taler for, at oplysningerne fra dobbelt væsentlighedsvurderingen ikke skal fordeles ud forskellige steder i ledelsesberetningen, men indgå samlet og med en klar markering heraf. Da oplysningerne skal fremgå af et særskilt afsnit, indfører bestemmelsen samtidig et formelt strukturkrav, som bør skabe en tydelig afgrænsning i bæredygtighedsrapporten. Dette understøtter samtidig CSRD’s formål om øget gennemsigtighed og en mere tilgængelig måde at sammenligne bæredygtighedsrapportering. Bestemmelsens stk. 1, 2. punktum har derfor strukturelle krav til, hvordan oplysningerne skal præsenteres, og som understøtter CSRD’s ambitioner om, at skabe gennemsigtighed og tilgængelighed til oplysninger af brugervenlig karakter. Kravet understøtter derfor både en praktisk og formel tilgang til udførelsen af bæredygtighedsrapportering i forbindelse med dobbelt væsentlighedsvurderingen.

Selvom bestemmelsens krav ud fra flere aspekter alene søger at tydeliggøre kravet til bæredygtighedsrapporteringen, ved at skabe gennemsigtighed og systematik, giver det også anledning til en række udfordringer. Når oplysningerne i dobbelt væsentlighedsperspektivet er udvalgt og i overensstemmelse med ESRS, burde identificeringen af oplysningerne i ledelsesberetningen kunne udføres uden vanskeligheder. Der kan dog være forskelligartede aktiviteter i koncernen, som kan bidrage til at skabe uklarhed for de primære brugere af bæredygtighedsrapporten. Dette kan potentielt mindske hensynet og formålet om gennemsigtighed overfor virksomhederne i koncernens interessenter. Koncerner skal derfor også indtænke, at det skal være så overskueligt at læse som muligt, for de primære brugere.

Udover ovenstående krav om tydelig identificering, skal modervirksomheders krav om procedure og tidshorisonter belyses, da disse gennemføres for at identificere de oplysninger i stk. 1, de medtager i ledelsesberetningen.

3.2.6 Procedure og tidshorisonter

Artikel 29a, stk. 2 har afslutningsvist følgende ordlyd:

Modervirksomheder skal rapportere om procedure, der er gennemført for at identificere de oplysninger, som de har medtaget i den konsoliderede ledelsesberetning i overensstemmelse med denne artikels stk. 1. Oplysningerne anført i dette stykkes første afsnit skal omfatte oplysninger vedrørende kort-, mellem- og langsigtede tidshorisonter, alt efter hvad der er relevant.

3.2.6.1 Rapportering om proceduren

Det fremgår af 1. punktum i ovenstående, at modervirksomheder skal rapportere om den procedure de har anvendt, for at kunne identificere de oplysninger, der indgår i ledelsesberetningen, der stemmer overens med artikel 29a, stk. 1. Bestemmelsen indeholder en form for metode bag dobbelt væsentlighedsvurderingen, da den fokuserer på proceduren i at identificere væsentlige oplysninger, fremfor selve indholdet af disse oplysninger, som fremgår af artikel 29a, stk. 1.

Ordet *procedure* kan efter Den Danske Ordbogs definition beskrives som en ”*fastlagt måde at gøre noget på, ofte reguleret ved hjælp af formelle regler*”.¹⁷⁹ En procedure kan være en tilgang og interne processer, som modervirksomheder anvender. Dette kan for eksempel være, at modervirksomhederne har anvendt specifik data i deres procedure, der lægger til grund for de oplysninger, de har medtaget i stk. 1. Proceduren er derfor et vigtigt element i vurderingen af, hvornår dobbelt væsentlighedsperspektivet anses for opfyldt, da modervirksomhederne skal inddrage deres arbejde og tilgang til, hvordan de har identificeret disse oplysninger. Dette forårsager, at modervirksomhederne sikrer, at deres rapportering om proceduren stemmer overens med deres konsoliderede ledelsesberetning, og er fyldestgørende. Såfremt modervirksomhederne kan opfylde denne del af bestemmelsen, må der anses for at være konsensus mellem denne bestemmelse og de oplysninger der identificeres i stk. 1.

3.2.6.2 Tidshorisonter for de omfattede oplysninger i stk. 1

I 2. punktum i ovenstående bestemmelse fremgår det, at oplysninger, som er anført i stk. 1, skal indeholde kort-, mellem- og langsigtede tidshorisonter, alt efter hvad der er relevant. De oplysninger der omfattes, afhænger af den procedure modervirksomhederne har gennemført, for at kunne identificere hvilke oplysninger der indgår i deres konsoliderede ledelsesberetning.

Det bør herefter først og fremmest fastlægges, hvad kort- mellem- og langsigtede tidshorisonter indebærer. Det fremgår af ESRS 1, at virksomheden skal vedtage specifikke tidsintervaller i forbindelse med rapporteringsperiodens slutning, som vedrører udarbejdelsen af deres bæredygtighedsrapport. Tidsintervallerne er opdelt i tre tidshorisonter, hvoraf den første er den kortsigtede, som typisk er den periode, virksomheden anvender til sit finansielle regnskab. Den mellemlange tidshorisont løber fra slutningen af den kortsigtede periode og op til fem år efter. Den langsigtede tidshorisont er en periode over fem år.¹⁸⁰

¹⁷⁹ Den Danske Ordbogs definition af ordet ”procedure”

¹⁸⁰ ESRS 1, afsnit 6.4, punkt 77, litra a-c

Af betragtning 33 fremgår det, at EU's intentioner har været, at de rapporterede bæredygtighedsoplysninger bør dække kort-, mellem- og langsigtede tidshorisonter. Disse intentioner må siges at være blevet realiseret, da dette også fremgår af bestemmelsens ordlyd og ESRS. Dette hænger derfor sammen med den del af bestemmelsen, hvori det fremgår, at oplysningerne skal omfatte disse tidshorisonter, såfremt det er relevant. Det må derfor lægges til grund, at EU's intentioner er overensstemmende med bestemmelsens ordlyd.

3.2.6.2.1 Tidshorisonter, alt efter hvad der er relevant

I forhold til den sidste del i 2. punktum, fremgår det "(...) *alt efter hvad der er relevant.*", men hvad indebærer det, at noget er relevant, og hvordan vurderer virksomhederne i koncerner dette? Ifølge Den Danske Ordbogs definition, omfatter ordet *relevant* følgende; "*interessant eller væsentlig i den givne sammenhæng.*"¹⁸¹ Dette må ud fra ordlyden forstås således, at modervirksomheder skal vurdere hver indvirkning der foreligger, hvilken relevans denne har, og hvilken tidshorizont det kan hidrøre under. Dette anses som en del af proceduren for at opfylde dobbelt væsentlighedsperspektivet. Bemærkningen om, hvad der er relevant, betyder derfor, at tidshorizonten for en oplysning afhænger af, hvorvidt oplysningen kan anses for væsentligt, og hvor akut indvirkningen er.

ESRS 1 har også defineret, hvornår bæredygtighedsoplysninger anses for relevante, hvilket potentielt set kan understøtte ovenstående. Oplysninger anses ifølge ESRS for relevante, når de kan gøre en forskel i brugernes beslutninger ud fra dobbelt væsentlighed.¹⁸² Dette må derfor betyde, at de kun skal rapportere om de oplysninger og dermed tidshorisonter, som er relevante for koncernen og deres interessenter. Forestil et eksempel hvor der er væsentlige oplysninger der har en negativ indvirkning på omverden, og som har en langsigtet tidshorizont. I sådanne tilfælde kan der være chance for, at investorer vil afholde sig fra at investere, såfremt de ikke kan se, at koncernen aktivt søger at forebygge dette.

Det er dog væsentligt at bemærke, at modervirksomhederne i de store koncerner har mulighed for at vælge andre tidshorisonter end ovenstående, såfremt dette forklares og uddybes. ESRS erkender yderligere, at der kan være omstændigheder, hvor anvendelsen af disse tidshorisonter ikke er relevante for den konkrete virksomhed. Hensynet hertil er taget grundet de virksomhedsspecifikke forhold, og for at give mulighed for at håndtere de bæredygtighedsrelaterede indvirkninger, risici og muligheder, der

¹⁸¹ Den Danske Ordbogs definition af ordet "relevant"

¹⁸² ESRS 1, Tillæg B, QC1, side 26 – tillægget er en integreret del af ESRS 1 og har samme gyldighed som de øvrige dele af standarden

måtte opstå. De omstændigheder der potentielt set kan foreligge, kan være begrundet i branchespecifikke karakteristika, såsom likviditet.¹⁸³ Det kan dog også være, hvis modervirksomheden har en investeringsramme der løber over 10 år. I dette tilfælde vil det give bedre mening at have en tidshorisont på 10 år. Dette må antages ikke at have den store betydning for de primære brugere af bæredygtighedsrapporteringen, da der vælges en tidshorisont, og brugerne er dermed bevidste herom.

3.2.6.2.2 Tidshorisonters relevans for koncernens IRO'er

På trods af, at ovenstående del af bestemmelsens ordlyd ikke benævner risici og muligheder, har kravet om tidshorisonter relevans for koncerners IRO'er. Modervirksomhederne skal for hver identificerede indvirkninger, risici eller muligheder overveje, inden for hvilken tidshorisont dette sandsynligt vil opstå. Der kan dog være flere udfordringer i dette, for hvornår vil noget med sandsynlighed foreligge? Dette vil bero på et skøn over, hvornår det med overvejende sandsynlighed vil have en væsentlig indvirkning. Der kan dog også være tilfælde, hvor modervirksomhederne ikke ønsker at erkende disse indvirkninger, fordi de i høj grad har en negativ indvirkning på samfundet, og dette potentielt kan påvirke deres omdømme. I denne situation må det lægges til grund, at der ikke er noget i vejen for, at modervirksomhederne erkender de har negative indvirkninger på miljøet, og arbejder på at forbedre sig. Dette anses også for at understøtte det såkaldte inside-out perspektiv i stk. 1, da koncerner arbejder med en plan der inkluderer tidshorisonter for, inden for hvilken periode deres indvirkninger skal kunne løses eller forebygges. Det kan dog være svært at sætte dette skøn, for deres indvirkning på klimaet, kan både stige eller falde over de årene, alt efter hvordan den enkelte koncern arbejder med dette igennem individuelle målsætninger og politikker.¹⁸⁴ Dette understreger vigtigheden af, at modervirksomhederne bør lægge en plan med tidshorisonterne, og samtidig sikre at dette bliver overholdt på tværs af hele koncernen. Som følge heraf, vil det også blive muligt for brugerne af rapporten at forstå, hvordan deres IRO'er kan udvikle sig over tid. I det følgende vil koncernens risici og muligheder blive afdækket i de to bestemmelser i artikel 29a, der vedrører dette.

Efter at have fastlagt omfanget af indvirkningsvæsentlighed og finansiell væsentlighed, og hvordan oplysningerne herom skal medtages i modervirksomheders konsoliderede ledelsesberetning, med procedure og tidshorisonter, er der flere krav i stk. 2, som henviser til stk. 1. Disse krav belyses derfor nærmere i nedenstående afsnit, og har betydning for hvornår dobbelt væsentlighedsperspektivet kan anses som opfyldt. Det vil derfor blive afdækket som en del af de fire trin, hvordan koncernen i deres

¹⁸³ ESRS 1, punkt 80

¹⁸⁴ Erhvervsstyrelsen, 2025, DVV

dobbelt væsentlighedsvurdering skal identificere deres risici og muligheder, og hvornår der er tale om væsentlige risici.

3.2.7 Indledende om koncernens risici og muligheder

Dette afsnit har til formål indledningsvist at introducere artikel 29a, stk. 2, litra a, punkt ii og litra g, som omhandler koncernens væsentligste risici og muligheder.

I dag identificerer adskillige koncerner deres risici og muligheder relateret til ESG, men der er fortsat koncerner, som kun formår at kvantificere mulige finansielle effekter. Koncernens risici og muligheder er en del af deres IRO'er (risk and opportunity), som er en vigtig del af dobbelt væsentlighedsvurderingen. ESRS 1 understreger, at de væsentlige oplysninger modervirksomhederne angiver i bæredygtighedsrapporten, skal afspejle deres risici og muligheder vedrørende bæredygtighedsspørgsmål. For at sikre en korrekt afgrænsning heraf, giver dette anledning til, at virksomhederne i koncerner skal opnå en grundig helhedsforståelse af bæredygtighedspåvirkningerne. QC 7 i ESRS sikrer, at rapporteringen understøtter principperne omkring dobbelt væsentlighedsvurderingen. Det anbefales derfor, at koncernerne indledningsvist tager højde for denne, i henhold til at identificere og vurdere deres risici og muligheder.

Væsentlige risici og muligheder for koncernen har EFRAG påpeget navnlig stammer fra enten indvirkninger, afhængigheder eller øvrige forhold, men hvad indebærer dette? Det kan for eksempel indebære ændringer i lovgivningen. For at løse dette, skal virksomhederne i koncerner anvende tærskler, som kan baseres på de forventede finansielle konsekvenser for koncernens præstation og finansielle stilling. Det er væsentligt at fremhæve, at EFRAG understreger, at selvom ESRS anvender begreberne risici og muligheder samlet set, kan de i praksis fremgå uafhængigt af hinanden. Dette afhænger dog af den konkrete situation, og derfor bør modervirksomhederne i de store koncerner være opmærksomme på, at der kan gælde forskellige tiltag, alt efter hvilken virksomhed i koncernen, der er tale om.¹⁸⁵

Virksomhederne skal offentliggøre en oversigt over den procedure de anvender, til at identificere, vurdere og overvåge risici og muligheder, som enten har eller potentielt kan have finansielle virkninger. Dette kan indeholde hvordan koncerner vurderer sandsynligheden for omfanget og arten af indvirkningerne af de identificerede risici og muligheder.

¹⁸⁵ EFRAG IG 1, afsnit 3.3.2

Det er derfor vigtigt at identificere, analysere og vurdere aspekter, sammen med de resterende elementer i CSRD artikel 29a, stk. 1-3, således dobbelt væsentlighedsperspektivet kan anses for opfyldt.

3.2.7.1 De væsentligste risici for koncernen ved bæredygtighedsspørgsmål

Artikel 29a, stk. 2, litra g har følgende ordlyd:

*Oplysningerne omhandlet i stk. 1 skal omfatte:
g) en beskrivelse af de væsentligste risici for koncernen vedrørende bæredygtighedsspørgsmål, herunder koncernens væsentligste afhængigheder for så vidt angår disse forhold, og hvordan koncernen styrer disse risici.”*

I bestemmelsen skal koncernen beskrive deres væsentligste risici vedrørende bæredygtighedsspørgsmål. De risici der nævnes, er en del af koncerners identificering af IRO, hvori R heriblandt identificeres.

Indledningsvist bør det fastlægges, hvad ordet risici indebærer. Ifølge Den Danske Ordbog defineres risici som værende; ”*mulighed for et negativt resultat (...)*”.¹⁸⁶ Udtrykket må defineres således, at risici kan opfattes som noget negativt. Det kan dog også udledes, at det ikke blot handler om potentielle udfordringer, men om reelle risici for en negativ påvirkning, som må antages både at kunne tilfalde koncernen, samfundet eller miljøet. Risici er ikke defineret i CSRD, men direktivets tilgang til risici bygger på IRO, hvori det bør fastlægges, hvilke aktuelle og forventede risici der opstår, på baggrund af samfundsrelaterede ændringer. Dette vil derfor også afhænge af den konkrete koncern, hvad de definerer som risici.

Det kan dog være udfordrende på forhånd for koncernen at identificere sit R i IRO, da det er risici koncernen står over for, grundet bæredygtighedsrelaterede forhold. Koncernen har ansvaret for at have et overblik over hele værdikæden og håndtere de risici der har en negativ indvirkning for eksempel på mennesker, miljø og samfundet.¹⁸⁷

Litra g forpligter derfor koncerner til at identificere de væsentligste risici som koncernen selv udøver, men også dem de selv bidrager til. Ligeledes vil denne betragtning over koncernens risici belyse deres modstandsdygtighed i forhold til, hvor robust deres strategi er overfor forandringer, som eventuelt angår bæredygtighed. ESRS skelner mellem fysiske og omstillingsmæssige risici. Det er ressourcekrævende at vurdere sandsynligheden og omfanget af de tab eller gevinster der er

¹⁸⁶ Den Danske Ordbogs definition af ordet ”risici”

¹⁸⁷ DANVA, 2024, side 18

langsigtet, men også ved kortsigtede effekter kan det være uforudsigeligt. Her vil opgaven for koncernen være, at sikre dokumentation for de forudsætninger, der vurderes at være.

Ovenstående kan være kompliceret, for hvordan og hvornår vurderer man om der er tale om en væsentlig risici? ESRS 1 har blandt andet lagt til grund, at oplysninger om risici muligvis ikke anses som væsentlige, hvis det er usandsynligt, at der vil opstå forstyrrelser fra denne kilde. Dette betyder, at de type risici vil kunne undlades fra rapporteringen, såfremt det begrundes. Det kan også forstås således, at hvis en given risici er usandsynlig, og har en begrænset effekt, vil den typisk ikke anses som en væsentlig risici som del af dobbelt væsentlighedsvurderingen. Den finansielle væsentlighed er i dette tilfælde relevant, da den blandt andet omfatter oplysninger om væsentlige risici. Såfremt et bæredygtighedsforhold skaber risici, som med rimelighed kan forventes at have en væsentlig indflydelse på koncernens udvikling, finansielle resultater på kort, mellemlang eller lang sigt, er der tale om væsentlige risici. Disse risici kan både være tidligere eller fremtidige begivenheder, og kan også omfatte risici ved forretningsforbindelser.¹⁸⁸ ESRS kan derfor anvendes som fortolkningsbidrag i henhold til, hvornår risici anses for væsentlige. Væsentligheden af risici vurderes dermed på baggrund af en kombination af sandsynligheden for at de opstår, og de finansielle virkningers potentielle omfang heraf.¹⁸⁹ Risici må dog antages at være udfordrende at fastlægge, såfremt det omhandler forretningsforbindelser, da de ikke nødvendigvis har en daglig korrespondance med koncernen. Det kan derfor også være svært for koncernen at fastlægge, hvilke risici der kan potentielt få en væsentlig indflydelse på koncernen.

Global Risks Report 2024 er et eksempel på en undersøgelse som analyserer de globale risici som verden står overfor i det kommende årti. Undersøgelsen må anses for at være relevant til at understøtte formålet med ovennævnte bestemmelse. Misinformation og det samfundsmæssige perspektiv er særligt et fokusområde i undersøgelsen, hvor der på baggrund af knap 1.500 eksperter og beslutningstagere undersøges og fremhæves et behov for et internationalt samarbejde til at minimere disse udfordringer. Undersøgelsen giver derudover et indblik i de alvorligste globale risici. Det bekræftes i undersøgelsen, at ud af de 10 højeste rangerede globale risici, udgør otte af disse miljømæssige og sociale risici.¹⁹⁰ Denne rapport understreger derfor formålet med bestemmelsens stk. 2, litra g, og de væsentligste risici en koncern kan stå overfor, også i fremtiden. Koncerner skal derfor i endnu højere grad identificere deres risici, og vurdere, hvorledes de har betydning for samfundet

¹⁸⁸ ESRS 1, afsnit 3.5, punkt 49

¹⁸⁹ ESRS 1, afsnit. 3.5, punkt 51

¹⁹⁰ World Economic Forum, 2024

og miljøet, og rapportere herom, såfremt der er tale om væsentlige risici. I forlængelse af dette, må det lægges til grund, at CSRD ikke inkluderer en grundig forståelse af disse ESG-relateret risici. I dag er risici ikke nøjagtig identificeret og kan potentielt misforstås af koncerner i fortolkningen heraf, samt de primære brugere af rapporten. Det er derfor essentielt, at koncerner fokuserer på sandsynligheden for at disse risici kan opstå, og fremlægger oplysningerne i tilstrækkelig og gennemsigtig grad.¹⁹¹

Efter modervirksomheder har identificeret deres væsentligste risici, skal de også beskrive deres muligheder vedrørende bæredygtighedsspørgsmål, således de kommer nærmere at have identificeret deres IRO, som led i dobbelt væsentlighedsperspektivet.

3.2.7.2 Koncernens muligheder ved bæredygtighedsspørgsmål

Artikel 29a, stk. 2, litra a, punkt ii har følgende ordlyd:

2. Oplysningerne omhandlet i stk. 1 skal omfatte:

a) En kort beskrivelse af koncernens forretningsmodel og -strategi, herunder:

ii) Koncernens muligheder vedrørende bæredygtighedsspørgsmål.”

Ovenstående bestemmelse indebærer, at koncerner skal angive en kort beskrivelse af deres forretningsmodel og strategi, og herunder beskrive koncernens muligheder vedrørende bæredygtighedsspørgsmål. Ordet *skal* henviser til en forpligtelse eller noget man er nødsaget til, og må derfor anses for obligatorisk for virksomhederne at inddrage i ledelsesberetningen. Spørgsmålet kan herefter være, hvad koncernens muligheder vedrørende bæredygtighedsspørgsmål omfatter. I ordet *muligheder* kan ordet efter en ordlydsfortolkning forstås som: ”*sæt af omstændigheder, som gør det muligt at gøre noget.*”¹⁹² I bestemmelsen, og med fokus på bæredygtigheden, kan det foreligge i den situation, hvor en virksomhed for eksempel vælger at ændre deres tilgang til produktudvikling. Det kan være, at en efterspørgsel efter bæredygtige fødevarer, udløser muligheder for at koncernen kan udvikle dette, og differentiere sig på markedet. Mulighederne kan derfor være mange, og det er vigtigt at holde sig for øje, at dette er en del af de IRO'er der skal identificeres, og indgå i dobbelt væsentlighedsvurderingen. Muligheder kan også være adgang til nye markeder, eller øget mulighed for investering i grøn energi. Begrebet *muligheder* kan fortolkes på adskillige måder, og det er derfor også op til den enkelte virksomhed i koncerner at vurdere, hvad de identificerer som deres

¹⁹¹ Frederiksen, 2023

¹⁹² Den Danske Ordbogs definition af ordet ”muligheder”

muligheder, og hvilke situationer der kan skabe muligheder. Dette kan betragtes positivt ladet, hvor bestemmelsen indikerer, at der både skal fokuseres på virksomhedernes risici og trusler, men også muligheden for koncerner i, at identificere de muligheder de står overfor. Dette giver samtidig koncerner anledning til proaktivt at fremhæve de eventuelle positive aspekter. Omvendt er udfordringen ved bestemmelsen, at der lægges op til en vurdering fra koncernernes side af, hvordan de forstår ordet *muligheder*. Dette kan ske på forskellig vis, og giver anledning til et bredere fortolkningsrum.

Den sidste del af bestemmelsen udtrykker; ”*vedrørende bæredygtighedsspørgsmål*”. Dette forsøger at afgrænse bestemmelsen til at muligheder vedrører bæredygtighed, herunder hvilke muligheder der opstår ud fra et ESG-perspektiv. Bæredygtighedsspørgsmål er tidligere i specialet defineret, og vil i dette tilfælde omfatte omverden.

Bestemmelsens litra a, punkt ii stiller derfor krav om, at koncernen angiver deres forretningsmodel og strategi samt koncernens muligheder vedrørende bæredygtighedsspørgsmål, som kan indeholde koncerners langsigtet plan. Fra en koncerns synsvinkel er dette fordelagtigt, da det indikerer overfor deres interessenter, at de aktivt tager stilling til problematikker eller fordele for koncernen vedrørende disse muligheder, og inddrager dette i deres langsigtede planlægning og strategi.

Bestemmelsen vedrører ikke alene compliance, men også risikostyring og strategisk bæredygtighed. Dette er strategisk fordelagtigt for virksomhederne i koncernen, da det flytter problemstillingen fra at omhandle offentlige relationer (virksomhedernes image udadtil), til at vedrøre en nødvendighed for virksomhederne i koncerner. Ud fra dette kan de ikke ignorere håndteringen af bæredygtighed, uden det vil påvirke dem økonomisk og påvirke tilliden overfor deres interessenter. For at opfylde punkt ii i bestemmelsen, er det relevant at identificere hvilke muligheder de står overfor, som følge af de bæredygtighedsrelaterede forhold, som er en del af IRO. Det primære fokus er derfor at belyse koncerner forretning i relation til bæredygtighed, herunder deres strategiske tilgang til de udfordringer der er forbundet med bæredygtighedsrapportering. Det kan derfor være en opgave for koncerner at integrere bæredygtighed i deres forretningsmodel og strategi.

Et bæredygtighedsforhold kan ifølge ESRS anses for at være væsentligt ud fra et finansielt perspektiv, hvis det udløser eller kan forventes at udløse væsentlige virkninger for virksomheden. Dette kan være tilfældet, når et bæredygtighedsforhold skaber muligheder, der kan have væsentlig

indflydelse på virksomhedens udvikling og finansielle stilling.¹⁹³ Vurderingen af væsentligheden af bæredygtighedsspørgsmål vedrører både forhold virksomhederne i koncernen kan kontrollere, men omfatter også muligheder, der kan opstå i virksomhedens værdikæde. Omfanget af væsentlighedsvurderingen går derfor også ud over den finansielle årsrapport, hvilket i sig selv kan være udfordrende for virksomhederne i koncerner, da dette kræver data fra aktørerne i værdikæden.¹⁹⁴

3.2.8 Koncernens planer for en bæredygtig økonomi

Artikel 29a, stk. 2, litra a, punkt iii har følgende ordlyd:

"2. Oplysningerne omhandlet i stk. 1 skal omfatte:

a) En kort beskrivelse af koncernens forretningsmodel og -strategi, herunder:

iii) Koncernens planer, herunder gennemførelsestiltag og hertil hørende finansierings- og investeringsplaner, for at sikre, at dens forretningsmodel og -strategi er forenelige med overgangen til en bæredygtig økonomi og med begrænsningen af den globale opvarmning til 1,5 °C i overensstemmelse med Parisaftalen og med målet om at opnå klimaneutralitet senest i 2050 som fastsat i forordning (EU) 2021/1119 og, hvor det er relevant, koncernens eksponering for kul-, olie- og gasrelaterede aktiviteter."

Denne del af bestemmelsen indeholder koncernens planer og strategier, for at kunne skabe en sammenhæng mellem bæredygtighed og virksomhedernes forretningsmodel. Koncernen skal derfor skabe et overblik over, hvilke tiltag de ønsker at implementere, samt beskrive deres intentioner og planer herfor. Bestemmelsens formål er et udtryk for en mere strategisk tilgang til at opnå en bæredygtig økonomi, og inddrager dermed indirekte ESG-risici, som kan relatere sig til modervirksomheders kerneforretning. Dette sætter bæredygtighed i centrum, og særligt for så vidt angår modervirksomhedernes rapportering.

Ovenstående kræver, at virksomhederne i koncerner forholder sig til deres miljømæssige påvirkning. Dette er en forpligtelse i bestemmelsen for at sikre, at virksomhedens forretningsmodel og strategi er forenelig med målet om klimaneutraliteten senest i 2050.¹⁹⁵ Formålet med CSRD er, som en del af EU's grønne pagt, at skabe et mål om, at EU kan skabe en ressourceeffektiv og konkurrencedygtig økonomi uden nettoemissioner af drivhusgasser senest i 2050. Det samlede mål om at opbygge en bæredygtig økonomi, der tjener alle i samfundet, vil styrke markedsøkonomien og bidrage

¹⁹³ ESRS 1, afsnit 3.5

¹⁹⁴ Erhvervsstyrelsen, 2025, DVV

¹⁹⁵ Europa-Kommissionen, gennemførelse af den europæiske grønne pagt

til at sikre beskæftigelse, vækst og bæredygtige investeringer.¹⁹⁶ Dette understreger også vigtigheden af, at koncerner beskriver ovenstående oplysninger, for at sikre, at de opfylder bestemmelsen.

I CSRD præambles betragtning 30 fremgår det, at de koncerner der er omfattet af artikel 29a, blandt andet er forpligtet til at offentliggøre eventuelle planer de måtte have, men hvad skal disse klimarelaterede planer baseres ud fra? Ifølge betragtningen bør planerne baseres på den seneste videnskab, og diverse rapporter. I dette tilfælde henviser præamblen indirekte til forpligtelsen i punkt iii. Selvom præambles betragtninger ikke har retlig bindende virkning, udviser den et fortolkningsbidrag, og kan bidrage til at understøtte en formålsfortolkning af artikel 29a. Denne del af bestemmelsen understøtter formålet med CSRD, ved at øge gennemsigtigheden og kvaliteten af bæredygtighedsoplysninger, i form af at beskrive koncernens planer, herunder investeringsplaner. Dette kan samlet set øge gennemsigtigheden mellem koncernen og deres nuværende og potentielle investorer.¹⁹⁷ I dette tilfælde tjener punkt iii at gøre virksomhedernes omstilling til en mere bæredygtig, målbar og gennemsigtig økonomi, igennem redegørelser for deres planer, der blandt andet skal forenes med målet om klimaneutralitet i 2050. Oplysninger om koncernens forretningsmodel, strategi, planer, gennemførelsestiltag mv. må derfor kunne anses som inside-out perspektivet, hvorefter det kan undersøges, hvordan modervirksomhederne påvirker omverden, som led i dobbelt væsentlighedsperspektivet.

Bestemmelsen må således betragtes som en mere central faktor i at vurdere, hvornår dobbelt væsentlighedsperspektivet kan anses som opfyldt. Det fremgår af bestemmelsen, at de oplysninger der er omhandlet i stk. 1, vedrørende dobbelt væsentlighed, *skal* omfatte koncernens planer, gennemførelsestiltag mv. Punkt iii, sammen med det resterende af stk. 1-3, skal opfyldes og tages stilling til, før dobbelt væsentlighedsperspektivet kan anses som værende opfyldt. Heri indgår derfor også et krav om, at koncernen har konkrete planer og vurderinger, hvori koncernen aktivt identificerer og integrerer deres indvirkninger, muligheder og risici. Dette kan potentielt i denne identificering bevirke, at de får svært ved at overgå til en bæredygtig økonomi, hvis det viser sig, at de har flere negative indvirkninger eller risici.

Bestemmelsen angiver også, at virksomhederne i koncerner skal oplyse deres strategi, som skal være i overensstemmelse med Parisaftalen.¹⁹⁸ Det kræver fra koncernens side en forståelse af deres drivhusgasemissioner og et langsigtet mål om at opnå klimaneutralitet, herunder de fastsatte delmål.

¹⁹⁶ CSRD præambles betragtning 1

¹⁹⁷ Der henvises til afsnit 3.1 også, for beskrivelse af formålet med CSRD

¹⁹⁸ Kefm, Parisaftalen

Særligt for store koncerner, der primært arbejder med fossile brændstoffer, må det antageligvis lægges til grund, at der bør lægges en ambitiøs plan over CO₂-reduktionen, og hertil et (teoretisk) belæg for, at de kan opnå deres målsætninger.

EU lægger blandt andet vægt på i præambelens betragtning 14, at uden politiske indgreb, vil der opstå en nærmere kløft mellem hvad de primære brugere af bæredygtighedsrapporten har behov for at vide, og hvad virksomhederne i koncerner faktisk rapporterer. Ifølge præambelen, er investorernes muligheder forringet i at kanalisere finansielle ressourcer til de type virksomheder, som hjælper med at løse miljømæssige problemer. Dette gør sig kun gældende, hvor investorerne ikke har tilstrækkelige oplysninger og data. Ud fra EU's intentioner vurderes dette at kunne hæmme opnåelse af målene i den grønne pagt og Parisaftalen. Det kan derfor være vanskeligt for koncernens interessenter at drage koncernerne til ansvar for deres indvirkning, blandt andet på miljøet, såfremt de ikke har tilstrækkelig viden herom. Dette kan potentielt kan medføre en form for mangel på ansvarlighed for koncernen. Det betyder i relation til bestemmelsens punkt iii, at såfremt modervirksomhederne ikke har de bæredygtighedsoplysninger der er påkrævet efter artikel 29a, kan dette begrænse deres kommende planer, og også investorernes mulighed for at indgå i dialog med dem herom. Det skal bemærkes, at præambelen ikke har retlig bindende virkning, og derfor skal dette anses som et udtryk for overvejelser fra EU's side.

Kravene om at virksomhederne skal konkretisere og dokumentere deres målsætninger, er med til at skabe gennemsigtighed. Dette vil komme investorer og øvrige interessenter til gode, at der hele vejen igennem foreligger gennemsigtighed og redegørelse for modervirksomhedernes valg. ESRS 1 præciserer, at væsentlighed ikke udelukkende skal baseres på historiske data, men også på fremadrettede og strategiske overvejelser, herunder i dette tilfælde, i form af modervirksomhedernes planer. De oplysninger, der kræves efter punkt iii, er derfor centrale at opfylde, for at modervirksomhederne i de store koncerner kan komme nærmere at opfylde dobbelt væsentlighedsperspektivet i artikel 29a.

Udover ovenstående krav til beskrivelsen af koncernens planer for en mere bæredygtig økonomi, skal oplysningerne i stk. 1 også omfatte en beskrivelse af koncernens tidsfæstede mål, der relaterer sig til CSRD's overordnet formål i den grønne pagt om klimaneutralitet senest i 2050. Dette vil blive behandlet nærmere i det følgende afsnit.

3.2.9 Tidsfæstede mål, herunder for drivhusgasemission

Artikel 29a, stk. 2, litra b har følgende ordlyd:

2. Oplysningerne omhandlet i stk. 1 skal omfatte:

b) ”En beskrivelse af de tidsfæstede mål vedrørende bæredygtighed, som koncernen har fastsat, herunder, hvor det er hensigtsmæssigt, absolutte mål for reduktion af drivhusgasemission, i hvert fald for 2030 og 2050, en beskrivelse af koncernens fremskridt med hensyn til at nå disse mål, og en tilkendegivelse af, hvorvidt koncernens mål vedrørende miljømæssige faktorer er baseret på definitiv videnskabelig dokumentation”

Litra b foreskriver, at modervirksomheder i store koncerner skal medtage ovenstående oplysninger i deres bæredygtighedsrapportering, og henviser til de nævnte oplysninger i stk. 1. Ud fra ordvalget ”skal omfatte” opstiller bestemmelsen en forpligtelse til først og fremmest at fastlægge og beskrive de tidsfæstede mål om bæredygtighed, som koncernen har fastsat, men hvad indebærer tidsfæstede mål? Man kan derudover også spørge, hvilke problematikker der kan være ved at fastgøre målene. Ud fra Den Danske Ordbog, er ordet *tidsfæste* defineret som; ”bestemme hvornår noget eksisterede eller skete.” Herved må det lægges til grund, at tidsfæstede mål skal være knyttet til konkrete tidspunkter, og der derved skal sættes tidshorisonter for, hvornår de respektive mål skal opfyldes.¹⁹⁹

Den anden del af bestemmelsen kan også være de omkostninger, der er forbundet med fastlæggelsen af de tidsfæstede mål. Det kommer til at kræve både tid, ressourcer og dermed penge for koncerner, men hvordan fastlægger virksomhederne i koncerner disse tidsfæstede mål? Dette kan de blandt andet gøre ved at identificere relevante bæredygtighedsforhold samt vurdere deres IRO’er. Dette vil give virksomheden et indblik i deres aktiviteter og værdikæde, og give dem bedre mulighed for at beskrive deres mål. Man kan dog også spørge, hvad formålet med denne bestemmelse er, og hvad denne synliggørelse indebærer? Ved at offentliggøre disse klare og videnskabelig baseret mål i deres bæredygtighedsrapport, udviser koncernen engagement i den bæredygtige udvikling. Dette kan positivt styrke tilliden blandt investorer, kunder og øvrige interessenter. Fastlæggelsen af disse mål er afgørende for at kunne styre koncernens miljømæssige indvirkning, samt identificere de områder, hvor der er behov for en handling, således det kan styrke EU’s planer om klimaneutralitet senest i 2050.²⁰⁰

CSRD forsøger at skabe konkretiserede tiltag, herunder at koncerner skal oplyse hvilke konkrete mål de fastlægger, ud fra en bestemt tidshorizont. Der er derfor ikke blot tale om ønsker eller hensigt bag målene, men konkretiserede tiltag, som skal stemme overens med det overordnede formål i CSRD,

¹⁹⁹ Den Danske Ordbogs definition af ordet ”tidsfæste”

²⁰⁰ CSRD præambles betragtning 1

herunder den grønne pagts mål om en reduktion af CO₂ med 55 % inden 2030. De fastlagte mål skal afdække de udtrykkeligt nævnte tidsrammer, henholdsvis 2030 og 2050. Ved at angive de nævnte årstal, gør direktivet virksomhederne i koncerner opmærksomme på at konkretisere deres mål for at opnå disse to milepæle og samtidig gøre tiltagene kontrollerbare og sammenlignelige.²⁰¹

Udover ovenstående, fremgår det også af bestemmelsen, at der skal foretages en beskrivelse af koncernens fremskridt for at fastsætte disse mål. Dette udtryk understreger, at det ikke er tilstrækkeligt for koncerner blot at fastsætte mål, men at der foreligger en forventning om, at de foretager en konkret rapportering over proceduren og fremskridt herved. For at fastlægge realistiske mål, skal disse angive hvorvidt de *er baseret på definitiv videnskabelig dokumentation*, efter bestemmelsens ordlyd. Kravet har til formål at undgå, at koncerner udøver begrebet *greenwashing*, herunder fastlægger urealistiske mål som ikke er underbygget med dokumentation.²⁰²

Ved at stille krav om videnskabelig dokumentation for koncerners mål om miljømæssige faktorer, skaber dette et realistisk billede, som koncerner og interessenter kan tillægge betydning, også ud fra et langsigtet perspektiv, hen mod 2030 og 2050. Dette gør også målene mere håndgribelige, og virksomhederne i koncerner får mulighed for at kommunikere deres målsætninger på en måde, således det kan rettes mod deres interessenter, som kræver dokumenteret og pålidelige informationer. Derudover styrker kravet om dokumentation den objektivitet der er nødvendig, for at sikre realistiske bæredygtighedsmål, og for at kunne måle bæredygtighedseffekten af de oplysninger, der rapporteres.

Koncerner bør ligeledes tage ansvar for deres egne stillet mål, hvilket potentielt kan skabe gennemsigtighed overfor deres interessenter, og en nemmere tilgang til at sammenligne virksomhederne. Interessenterne får derved et klart billede af, hvad virksomhederne i koncerner har forpligtet sig til, og hvilke mål de mener er realistiske at opnå. Dette kan være på baggrund af nedbringelse af drivhusgasemissioner, som også fremgår af bestemmelsen.

Det fremgår også af bestemmelsen, at koncernen *hvor det er hensigtsmæssigt*, skal beskrive deres absolutte mål for reduktion af drivhusgasemission. I henhold til ordet ”hensigtsmæssigt”, må det tillægges betydning, at koncernen skal angive de absolutte mål for reduktion af drivhusgasemission, hvor det har en betydning, og hvor koncernen har de oplysninger de skal bruge fra leverandørerne.

²⁰¹ CSRD præambles betragtning 1 & 30

²⁰² For nærmere uddybning af begrebet Greenwashing, henvises da til: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/green-washing>

Initiativer for emissionsreduceringer i Danmark vil typisk inkludere tiltag såsom at mindske flyrejser og reducere medarbejders kørsel til arbejdskontoret. For fabriksvirksomheder i Asien kan emissionsstrukturen dog se anderledes ud. En udfordring i en del af Asien er blandt andet deres høje energiforbrug til aircondition i deres produktionslokaler. Dette kan skabe udfordringer i henhold til Scope-3 drivhusgasemissioner som vedrører de indirekte emissioner for koncernens værdikæde. Udfordringerne vil bestå af, at disse emissioner i Asien er uden for koncernens direkte kontrol.²⁰³ En løsning herpå kan være, at disse virksomheder i koncerner uddanner deres leverandører i ”best practice” og opnår en mere struktureret tilgang til, hvordan de kan bidrage til at nedbringe emissioner. En anden løsning på disse udfordringer kunne være at anmode leverandørerne om, hvorvidt de har oplysninger på deres eventuelle nedbringelse af emissioner. Såfremt det er tilfældet, kan der herefter handles på dette, og ske nedbringelse af emissionerne.²⁰⁴ På denne måde kan koncerner også sikre, at de opfylder kravet i denne del af artikel 29a, og kommer derved tættere på at opfylde dobbelt væsentlighedspektivet i artikel 29a.

I forhold til dobbelt væsentlighedspektivet betyder det, at koncernens mål ikke kun er væsentlige fordi de kan have finansielle konsekvenser, for eksempel øget risici eller mindsket investeringsmuligheder, men også fordi de kan have en væsentlig indvirkning på omverden. Perspektivet skal derfor tages i betragtning i dette tilfælde, og såfremt koncerner kan beskrive deres mål for bæredygtighed, bidrag til reduktion af drivhusgasemissioner, og generelt opfylder de krav der er fastsat i ovennævnte bestemmelse, er modervirksomhederne i de store koncerner, et skridt nærmere på at opfylde dobbelt væsentlighedspektivet efter artikel 29a.

Som følge af ovenstående, må det lægges til grund, at der vil være øget omkostninger ved at fastsætte og rapportere disse tidsfæstede mål, og sikre, at de er baseret på videnskabelig dokumentation. Dette kræver, at koncernen har interne ressourcer samt ekspertise til at håndtere omfattende krav som ovenstående i CSRD. Koncerner skal derfor særligt være opmærksomme på ovenstående problematikker.

3.2.10 Komplexiteten ved relevante indikatorer

Artikel 29a, stk. 2, litra h har følgende ordlyd:

Oplysningerne omhandlet i stk. 1 skal omfatte en beskrivelse af:

h) Indikatorer, som er relevante for oplysningerne omhandlet i litra

a)-g).

²⁰³ Hunter, 2020

²⁰⁴ Berg, Dansk Industri

Litra h kan anses som en opsamlingsbestemmelse i henhold til de oplysninger der er omhandlet i litra a)-g). Der stilles i litra h krav om, at koncerner skal angive en beskrivelse af de indikatorer som kan være relevante for oplysningerne, der er angivet i litra a-g. Dette betyder, at indikatorerne skal ses i sammenhæng med de emner som allerede er beskrevet.

Beskrivelsen indikerer, at sammenkoblingen skal ske ud fra en kvantitativ synsvinkel ved brug af indikatorer, men hvad dækker indikatorer over? Indikatorer må anses som en målbar størrelse, der bidrager til at vurdere koncernens bæredygtighedsperformance på lang sigt. Der stilles krav om, at indikatorerne skal være direkte relevante, hvilket må fortolkes som, at oplysninger skal være i stand til at afspejle de indikatorer, de beskriver. Dette skaber sammenlignelighed og transparens ved målbare indikatorer, hvor der ikke blot er tale om en generel beskrivelse. Koncerner får i den sammenhæng pålagt ansvarlighed i forhold til de informationer de angiver, som de kan stilles ansvarlige for. Den åbenbare angivelse af relevante indikatorer, skaber brugervenlighed for koncernens interessenter, når de skal foretage en sammenligning af konkurrencedygtige virksomheder i koncerner. I forhold til delen om, at der skal være tale om relevante indikatorer, må det lægges til grund, at koncernen selv skal vurdere, hvad deres relevante indikatorer indebærer.

Udfordringerne ved bestemmelsen er, at omfanget af relevante indikatorer kan spænde bredt, både hvad angår indsamling og rapportering. Ligeledes bør koncerner stille sig selvkritiske i forhold til hvor relevant indikatorerne betragtes, hvilket kan skabe en grad af subjektivitet i udvælgelsen af indikatorerne. Der vil for koncerner kunne opstå situationer, hvor de ønskede indikatorer ikke er (lette) tilgængelige, og hvor det må være et ressourcspørgsmål fra virksomhedernes side, om de ønsker at udvikle disse indikatorer. Bestemmelsen understøtter derfor en målrettet og kvantificerbar tilgang til bæredygtighedsrapportering, for at skabe gennemsigtighed og ansvarsgrundlag hos virksomhederne.

Det kan dog afslutningsvist bemærkes, at disse indikatorer vil afhænge af den enkelte koncern, og det kan derfor variere, hvornår koncernen anses for at have opfyldt ovenstående betingelse, grundet det brede anvendelsesområde.

3.2.11 Rapportering i overensstemmelse med standarderne

Artikel 29a, stk. 5 har følgende ordlyd:

Modervirksomheder skal rapportere de oplysninger, der er omhandlet i stk. 1-3, i overensstemmelse med de standarder for bæredygtighedsrapportering, der er vedtaget i henhold til artikel 29b.

Det fremgår af CSRD artikel 29a, stk. 5, at modervirksomheder skal rapportere de oplysninger, der er nævnt i stk. 1-3, i overensstemmelse med de standarder for bæredygtighedsrapportering, der er vedtaget efter artikel 29b. Rapporteringen skal derfor foretages i sammenhæng med ESRS, som er standarder for bæredygtighedsrapportering, for at kunne opfylde de specifikke krav som er fastlagt i artikel 29b.

Bestemmelsen angiver en ensartet systematisk fremgangsmåde, som modervirksomhederne skal følge for at sikre, at de kan opfylde dobbelt væsentlighedsperspektivet, da standarderne er en vigtig del heraf. Formålet med bestemmelsen er at sikre en ensartethed mellem de rapporterende modervirksomheder, hvad angår rapporteringen. Dette skaber transparens og overskuelighed i deres tilgang til rapportering, som interessenter kan få glæde af, særligt i forhold til at kunne sammenligne data med øvrige modervirksomheder. Dette skaber en konkret og troværdig rapportering, når modervirksomhederne i fællesskab følger dette krav og rapporterer oplysningerne i stk. 1-3 i overensstemmelse med ESRS.

En af udfordringerne ved bestemmelsen er, at der ikke kun skal foretages en rapportering vedrørende modervirksomheden, men for hele koncernen. Dette er en omfangsrig opgave, afhængigt af koncernens størrelse, som de skal tænke ind i deres fremtidige økonomi og ressourcer hertil. Det er i den forbindelse vigtigt, at modervirksomheden har fuld indsigt i hele koncernen, deres aktiviteter, muligheder, risici mv.

En af de andre problematikker kan være, at de skal rapportere i overensstemmelse med standarderne, som for eksempel angiver, at man skal oplyse om koncernens værdikæde efter artikel 29a, stk. 3. Dette kan være problematisk, som tidligere nævnt, da der kan være udfordringer i at indhente data fra leverandører og kvaliteten heraf.

Bestemmelsen angiver derfor et krav om, at modervirksomheder skal rapportere i overensstemmelse med ESRS efter artikel 29b, for at kunne sikre en konsekvent og sammenlignelig bæredygtighedsrapportering. Dette kan også anses som et centralt værktøj i at vurdere og styre bæredygtighedsrisici, da standarderne kan bidrage til hvordan disse anvendes og forstås.

Artikel 29a, stk. 5 benævner direkte i bestemmelsen artikel 29b, og denne bestemmelse vil derfor blive belyst i nedenstående.

3.3 Vedtagelse af delegerede retsakter og formålet hermed

Artikel 29b, stk. 1, 1. og 2. punktum har følgende ordlyd:

Kommissionen vedtager delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 49 for at supplere dette direktiv med henblik på at fastsætte standarder for bæredygtighedsrapportering. Disse standarder for bæredygtighedsrapportering angiver de oplysninger, som virksomheder skal indberette i overensstemmelse med artikel 19a og 29a, og, hvor det er relevant, den struktur, der skal anvendes til at præsentere disse oplysninger.

Bestemmelsen beskriver, at Kommissionen vedtager delegerede retsakter for at supplere direktivet ud fra en ambition om, at fastsætte standarder for bæredygtighedsrapportering. Indledningsvist beskrives det, hvordan standarderne skal defineres, hvorefter bestemmelsen påpeger, at standarderne angiver hvilke oplysninger der skal indberettes i overensstemmelse med artikel 29a, for at bestemmelsen er opfyldt.

Delegerede retsakter defineres i dette tilfælde som ESRS. Kommissionen har mulighed for at supplere eller foretage eventuelle ændringer af mindre væsentlige elementer i ESRS og CSRD.²⁰⁵ Dette er fordelagtigt for Kommissionen der aktuelt kan korrigere lovgivningen, i takt med løbende ændringer i praksis hvad angår erfaringen med CSRD. Dette vil skabe konkrete, klare retningslinjer for virksomhederne hvad angår bæredygtighedsrapportering.

Standarderne for bæredygtighedsrapportering er nødvendige at inddrage i overensstemmelse med artikel 29a for at sikre, at rapporteringen sker på fyldestgørende vis, og således det også muliggøres at interessenterne kan sammenligne virksomhederne på tværs. Formålet med standarderne må ifølge bestemmelsen anses for at være, at virksomheder afgiver de nødvendige oplysninger i deres bæredygtighedsrapportering i overensstemmelse med kravene i artikel 29a. Dette kan skabe en klarhed over, hvordan bæredygtighedsoplysningerne skal anvendes og identificeres, ved hjælp af standarderne.

Bestemmelsen angiver, at Kommissionen skal fastlægge hvilke standarder der skal præsenteres. Dette kan blandt andet være strukturkrav eller standardisering af krav til modervirksomhedernes data. Begge dele vil være fordelagtigt for at sikre, at modervirksomhedernes bæredygtighedsrapportering

²⁰⁵ Folketinget, Delegerede retsakter

er ensartet og sammenlignelig. På den anden side, vil der kunne opstå udfordringer for modervirksomheder hvad angår denne standardisering, i henhold til at tilpasse sig nye krav. Dette kan både blive dyrt rent ressource- og omkostningsmæssigt. Derudover må det forventes, at der løbende vil blive foretaget en udvikling af standarderne, hvilket modervirksomhederne skal være opmærksomme på i henhold til at holde sig løbende opdateret, såfremt Kommissionen beslutter ændringer heraf.

3.4 ESRS og drivhusgasprotokollens sammenspil i CSRD

Artikel 29b, stk. 2, litra a, punkt i har følgende ordlyd:

Standarderne for bæredygtighedsrapportering skal under hensyntagen til genstanden for en bestemt standard for bæredygtighedsrapportering:

a) angive, hvilke oplysninger virksomheder skal fremlægge om følgende miljømæssige faktorer:

i) modvirkning af klimaændringer, herunder hvad angår scope 1-, scope 2- og, hvor det er relevant, scope 3-drivhusgasemissioner

Den første del af udtrykket i bestemmelsen er; ”under hensyntagen til genstanden for en bestemt standard.” Dette angiver, at kravene til de oplysninger der skal angives, har en dynamisk karakter, som afhænger af, hvilket område eller tema i ESRS standarderne det vedrører.

Ovenstående bestemmelse henviser til artikel 29a, idet standarderne i artikel 29b skal angive de oplysninger, modervirksomheder skal indberette efter artikel 29a. Det må derudover kunne udledes af artikel 29b, stk. 2, at standarderne for bæredygtighedsrapportering skal sikre, at de indberettede oplysninger har en vis kvalitet.

I relation til CSRD og de modervirksomheder der er omfattet heraf, stilles der også krav om, at virksomheder skal beskrive deres drivhusgasemissioner inden for scope 1-3 efter artikel 29b, stk. 2, litra a, punkt i. Standarderne skal derfor blandt andet angive, hvilke oplysninger virksomheder fremlægger om modvirkning af klimaændringer, herunder scope 1-2 og såfremt det er relevant, scope 3-drivhusgasemissioner. Dette er udelukkende obligatorisk, såfremt virksomheden er direkte omfattet af CSRD, og de har vurderet, at oplysningerne kan anses for væsentlige. Såfremt de ikke kan anses for væsentlige, skal virksomheden redegøre for, hvorfor dette er tilfældet. De største udfordringer er knyttet til at identificere scope 3-udledninger. Dette sker særligt, når virksomheden har flere leverandører, da indsamling og evaluering af data med en høj kvalitet fra hele værdikæden er en større opgave. Det kan i den forbindelse være problematisk at opnå tilstrækkelig viden om leverandørers

drivhusgasemissioner og deres forsøg på nedbringelse heraf. Dette relaterer sig til CSRD artikel 29a, da modervirksomhederne skal gennemgå deres drift, herunder også værdikæden efter dobbelt væsentlighedsperspektivet.²⁰⁶ Scope 3 emissioner, der som nævnt tidligere er mest relevant for specialet, skal derfor give en forståelse af de drivhusgasemissioner, der er i koncernens opstrøms- og nedstrømsværdikæde, udover dens scope 1- og 2-drivhusgasemissioner. For mange koncerner kan scope 3 være hovedkomponent i deres opgørelse af drivhusgasser, og er derfor også en vigtig drivkraft i deres omstillingsrisici.²⁰⁷

Bestemmelsen angiver derfor sammenhængen mellem CSRD og de eksisterende internationale standarder, da anvendelsen af begreberne scope 1-3 oprindeligt er defineret i Drivhusgasprotokollen. Dette sammenspil skaber konsensus mellem rapporteringskravene, og vil samtidig skabe en genkendelig tilgang hos virksomheder der i forvejen arbejder med drivhusgasprotokollen.

3.5 Krav til standardernes karakter

Artikel 29b, stk. 3 har følgende ordlyd:

Standarderne for bæredygtighedsrapportering skal angive de fremadrettede, retrospektive, kvalitative og kvantitative oplysninger, alt efter hvad der er relevant, som virksomheden skal indrapportere.

Af ovenstående fremgår det, at en del af bæredygtighedsrapporteringen efter CSRD er ESRS (standarderne), som skal angive de oplysninger modervirksomheder skal indrapportere. Disse oplysninger skal både omfatte helhedsorienteret, fremadrettede og tilbagerettede oplysninger mv. Rapporteringen skal derfor også indebære hvordan de forventer, at disse oplysninger kan udvikle sig over tid, hvilket for eksempel kan være i forhold til potentielle risici.

I regnskabsdirektivets artikel 29a angives det ikke, hvorvidt bæredygtighedsoplysningerne der skal rapporteres om, skal være fremadrettet eller inkludere tidligere resultater (retrospektive). Som følge heraf, har der ikke tidligere været retningslinjer herom for virksomhederne. EU's intentioner har dog i præambelens betragtning 33 i CSRD påpeget vigtigheden i, at der i direktivet fra 2013 manglede oplysninger, som brugerne af bæredygtighedsoplysningerne kunne anvende. Det fremgår yderligere af betragtningen, at intentionerne fra EU's side har været, at oplysningerne; ”*bør baseres på videnskabelig dokumentation, hvor det er relevant.*” Ud fra EU's intentioner bør det derfor være op til den

²⁰⁶ EG, 2022

²⁰⁷ ESRS 1, side 70

konkrete virksomhed at vurdere, hvorvidt det er relevant at basere oplysningerne på videnskabelig dokumentation. Dette må dog afhænge af hvilken type virksomhed og bæredygtighedsoplysninger, der er tale om i henhold til hvor relevant dette anses for at være.

Der er dog en forskel mellem præambelens betragtning og formuleringen i selve CSRD artikel 29b, stk. 3. CSRD søger ved bestemmelsen at ændre på den mulige fortvivlelse, der har kunne opstå hos mange af virksomhederne, ud fra regnskabsdirektivet og EU's betragtninger i præambelen. Artikel 29b, stk. 3 søger derfor at gøre det både transparent og nemmere at opnå viden om, at bæredygtighedsoplysningerne *skal* vedrøre både tidligere og fremadrettede resultater. Dette har også til formål at understrege, at det for eksempel ikke er valgfrit for virksomhederne at undlade fremadrettede oplysninger, blot fordi de kan være vanskelige at fremskaffe fra deres leverandører. Udover dette, skal oplysningerne være harmoniseret, således de er sammenlignelige og sikrer, at de enkelte modervirksomheder kan rapportere specifikt, og ud fra ensartede indikatorer, hvilket understøtter og er foreneligt med det overordnet formål i CSRD.²⁰⁸ Modervirksomhederne pålægges derfor en retlig forpligtelse til at indrapportere de nævnte oplysningstyper i bestemmelsen, såfremt det er relevant. Dette kan dog give udfordringer, da det kan være vanskeligt at fastlægge, hvilke oplysninger der er relevante, og hvordan denne vurdering bør foretages. For at kunne opfylde kravene i artikel 29b, stk. 3, skal modervirksomheder derfor angive de metoder og kriterier de har anvendt i deres dobbelt væsentlighedsvurdering.

Relevante oplysninger skal fremlægges, når koncernen vurderer, at betydningen af oplysningerne i forhold til det emne der skal beskrives eller forklares anses for relevant. Det kan på andre måder også anses som relevante oplysninger, hvis de er nødvendige for at udvise et klart og fyldestgørende billede af koncernens bæredygtighedsindsats.²⁰⁹ Det er dog vigtigt, at modervirksomhederne ikke blot inddrager næsten alle oplysninger om koncernen, men foretager en kritisk vurdering af, hvad der anses som relevant for netop deres koncern.

²⁰⁸ CSRD præambelens betragtning 33

²⁰⁹ ESRS 1, afsnit 3.2, punkt 31

Kapitel 4 Konklusion

Der er blevet foretaget flere bæredygtighedsinitiativer igennem tiden, som har været med til at danne grundlaget for vedtagelsen af CSRD. Gennem den retsdogmatiske metode har specialet opnået viden om, beskrevet og analyseret gældende ret i form af det brede anvendelsesområde i CSRD artikel 29a, samt fortolkning af hvornår det såkaldte dobbelt væsentlighedsperspektiv kan anses for opfyldt.

Det første trin i en dobbelt væsentlighedsvurdering er, at koncernen skal forstå konteksten og beskrive egne aktiviteter, værdikæde(r) og forretningsforbindelser efter artikel 29a, stk. 3. Bestemmelsen kan betragtes som en indskrevet ansvarsfraskrivelse. Det kan være en udfordring for koncerner at tilgå og opnå data fra leverandørerne, hvilket kan forårsages af følsomme oplysninger, kultur, forskelle i hvor meget forskellige lande arbejder med ESG, eller forskelligartet opfattelser af kvalitetsdata. Som følge heraf vil dette kræve ressourcer og ekstra omkostninger, som koncernen skal være indstillet på. Der vil typisk være forskellige perspektiver på dataindsamling for de omfattede virksomheder, og leverandører udenfor EU. Modervirksomhederne kan anses for at være indirekte afhængige af, at deres aktører agerer bæredygtigt, så de kan opfylde kravet i artikel 29a stk. 3 og dobbelt væsentlighedsperspektivet. Aktørerne i værdikæden kan være direkte og indirekte forretningsforbindelser, og koncerner kan have udfordringer i at indsamle viden fra de indirekte forretningsforbindelsers aktiviteter. I den forbindelse skal koncernen undersøge om deres aktører er repræsentative for værdikæden, og indhente tilstrækkelige informationer samt identificere potentielle IRO'er. Hvis koncernen ikke kan indhente tilstrækkelige oplysninger, skal de anslå de oplysninger der skal rapporteres, ved at anvende rimelige og dokumenterede oplysninger, som for eksempel stikprøveanalyser. Når koncernen har identificeret deres IRO'er, bør de herefter etablere et system til at overvåge disse. Der kan dog være udfordringer i at overvåge leverandører, både af hensyn til eventuelle kontrolindgreb, samt manglende dialog.

Dobbelt væsentlighedsperspektivet sætter rammen om EU's regulering af bæredygtighedsrapportering, og indeholder de to perspektiver indvirkningsvæsentlighed (inside-out) samt finansiell væsentlighed (outside-in). Indvirkningsvæsentlighed afdækker hvordan koncernen påvirker omverden og indebærer aktuelle eller potentielle positive og negative indvirkninger. Det kan være udfordrende at fastlægge potentielle indvirkninger, da fremtiden må anses for uvis. Det anbefales derfor, at koncerner udarbejder en sandsynlighedsberegning. Oplysninger anses derimod for væsentlige ud fra det finansielle væsentlighedsperspektiv når det har eller kan have økonomisk betydning for koncernen, for eksempel som følge af at bæredygtighedsspørgsmålet skaber risici eller muligheder. Dette kan dog

afhænge af interessenterne eller bestyrelsen, da de kan være uenige i, hvad de betragter som væsentlige oplysninger. For at beskrive koncernens risici og muligheder, skal de indeholde tærskler, som kan baseres på de forventede finansielle konsekvenser for koncernen. Risici og muligheder vil typisk være væsentlige hvis de har en betydelig effekt og forventes at have en væsentlig indflydelse på koncernens finansielle del. Perspektivet indebærer derfor en bred vurdering af de finansielle konsekvenser for modervirksomheder.

Dette kræver en udførlig plan og viden om koncernen, for at kunne opfylde dobbelt væsentlighedspektivet i henhold til den finansielle del, hvor indvirkningsvæsentlighed er sværere at fyldestgøre, da denne er afhængig af aktører i værdikæden. Det kan konkluderes, at dobbelt væsentlighedspektivet skaber fortolkningsmæssige usikkerheder, da der er forskellige måder at fortolke på, særligt i henhold til hvornår oplysninger anses for "*nødvendige*", og "*i givet fald*" skal rapporteres. Anvendelsen af ordet "*nødvendig*" har en mere formålsorienteret tilgang og tilsigter at opnå et bestemt resultat i den engelske definition, hvorimod den danske definition lægger op til, at det er noget, der er absolut påkrævet. Oplysninger om bæredygtighedsforhold skal kun indebære begge ovenstående perspektiver såfremt det er relevant og væsentligt for begge. Modervirksomhederne skal derfor foretage individuelle vurderinger af, hvorvidt deres oplysninger er væsentlige og om det vedrører det ene perspektiv eller begge.

Derudover er der kravene i stk. 2, som er en yderligere uddybning af, hvilke oplysninger der skal medtages i dobbelt væsentlighedspektivet. Oplysningerne der vedrører stk. 1 skal også indeholde koncernens planer og gennemførelsestiltag som skal være forenelige med overgangen til en bæredygtig økonomi. Dette kræver en mere strategisk tilgang for koncerner, som skal inddrage ESG-risici, og offentliggøre deres planer som skal kunne forenes med målene i artikel 29a stk. 2, litra a, punkt iii.

Det er derudover et krav i artikel 29a, stk. 2 litra b, at koncerner skal oplyse konkrete tidsfæstede mål som vedrører reduktion af drivhusgasemissioner. Derudover skal koncernen beskrive deres procedure og fremskridt for at opfylde disse mål og sikre at målene er sket med videnskabelig dokumentation. Modervirksomheder skal beskrive deres drivhusgasemissioner efter scope 1-3 i drivhusgasprotokollen og artikel 29b, stk. 2, litra a, punkt i. De største udfordringer er tilknyttet scope 3 og koncernen skal i den forbindelse være opmærksom på indsamling og evaluering af data fra værdikæden.

De oplysninger som modervirksomhederne rapporterer efter i artikel 29a stk. 1-3, skal ske i overensstemmelse med ESRS, jf. artikel 29a stk. 5 og artikel 29b, stk. 1. Hvad angår artikel 29b, stk. 1 bør

modervirksomheder i store koncerner være opmærksomme på at Kommissionen har ret til at ændre lovgivningen løbende i takt med ændringer i praksis.

Som følge af de oplysninger der skal medtages efter stk. 1, er det også væsentligt at koncernen får fastlagt en procedure til at vurdere hvornår dobbelt væsentlighedsvurderingen anses for oplyst. Artikel 29a indebærer udelukkende en oplysningsforpligtelse og ikke en handlingsforpligtelse, hvad angår koncernens IRO'er.

Det kan derfor afslutningsvist konkluderes, at når koncernen har identificeret deres væsentlige indvirkninger (indvirkningsvæsentlighed) samt risici og muligheder (finansiel væsentlighed), og identificeret hvilke emnespecifikke standarder de skal rapportere efter, skal resultatet af dobbelt væsentlighedsvurderingen rapporteres. I specialet er der igennem kapitel 3 opsat parametre for, hvornår dobbelt væsentlighedsperspektivet anses for opfyldt efter ordlyden i artikel 29a. Det er dog væsentligt at pointere, at modervirksomheder i store koncerner selv skal foretage denne dobbelt væsentlighedsvurdering i praksis. De kan med fordel anvende disse opstillede parametre i specialet som indikatorer.

Abstract

In line with the increased focus on sustainability, companies are increasingly required to report their sustainability activities. The CSRD sets more detailed requirements about this regard in Article 29a, which is the main focus of this report. Applying the legal-dogmatic method, applicable law will be deduced in the form of the Article 29a. The directive must be in accordance with ESRS. Based on the wording, the Article can be considered to have a broad scope of application, and as a result, there are several ways to interpret the content of the Article, which can be challenging for parent companies in large groups to relate to. The report will therefore make interpretations based on the wording and purpose of the Article. When a parent company performs the double materiality assessment, the short, medium- and long-term time horizons must be used to assess significant risks and impacts. As a result, Article 29a extends the reporting obligation to areas outside of financial reporting. It also means that this is an area that is more difficult for groups to achieve knowledge about.

There are several issues including the value chain reporting requirement in Article 29a(3). In this context, there are challenges for the covered companies in obtaining reliable data from suppliers. This may be due to cultural differences or differences in ESG work across national borders.

The Article therefore states that parent companies in large groups must report on the so-called double materiality assessment, which involves two perspectives, including impact materiality and financial materiality. Impact materiality means that groups must assess how their activities have a positive or negative impact on external factors, such as the environment and society (inside-out). However, it can be challenging for parent companies to identify the areas where they have a significant impact, especially the potential ones, due to the uncertain world situation. Impact materiality is more difficult to uncover as it considers all actors, direct and indirect, in the value chain. Financial materiality involves how sustainability issues can affect the group's development, results and situation (outside-in). This perspective is considered easier for parent companies to fulfil, as it deals with the group's own financial conditions. It may be changing legislation that poses risks or opportunities for the group's financial performance.

Finally, it can be concluded that in chapter 3 of the report, parameters have been set for when the double materiality assessment is achieved, according to the wording of Article 29a. However, it is important to emphasise that parent companies in large groups must make this double materiality assessment themselves in practice. However, they can use the parameters set out in the report as indicators.

Litteraturliste

Lovgivning

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1095/2010 af 24. november 2010 om oprettelse af en europæisk tilsynsmyndighed (*Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed*), link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A02010R1095-20241230>

Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2019/2088 af 27. november 2019 om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser (*Taksonomiforordningen 2019/2088*), link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R2088>

Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EU) 2022/2464 af 14. december 2022 om ændring af forordning (EU) nr. 537/2014, direktiv 2004/109/EF, direktiv 2006/43/EF og direktiv 2013/34/EU for så vidt angår virksomheders bæredygtighedsrapportering (*Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD*), link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU af 26. juni 2013 om årsregnskaber, konsoliderede regnskaber og tilhørende beretninger for visse virksomhedsformer, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF (regnskabsdirektivet), link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex:32013L0034>

Standarder og dertilhørende bilag

International Sustainability Board, 2025, About the International Sustainability Standards Board (*International Sustainability Board, 2025*), link: <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/>

Kommissionens delegerede forordning (EU) 2023/2772 af 31. juli 2023 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU for så vidt angår standarder for bæredygtighedsrapportering (*oprindelige ESRS*), link: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302772

Berigtigelse til Kommissionens delegerede forordning (EU) 2023/2772 af 31. juli 2023 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU for så vidt angår standarder for bæredygtighedsrapportering – 2024/90459 (*berigtigelse af ESRS*), link:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202490459

ESRS 2 – general disclosures, EFRAG, link:

https://www.efrag.org/sites/default/files/media/document/2024-08/ESRS%20%20Delegated-act-2023-5303-annex-1_en.pdf

Bilag til Kommissionens delegerede forordning om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU for så vidt angår standarder for bæredygtighedsrapportering (*ESRS, bilag II*), link:

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12481-2023-ADD-2/da/pdf>

Vejledninger, rapporter og protokoller

DANVA, 2024, Bæredygtighedsrapportering i vandselskaber (CSRD), vejledning nr. 111 (*DANVA, 2024*), link:

https://www.danva.dk/media/10114/baeredygtighed-i-vandselskaberne-csrd_danva_udkast.pdf

EFRAG, Draft ESRS 1 General requirements, Appendix A, page 25-27 (*Draft ESRS 1, Appendix A: Defined terms*), link:

<https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/06%20Draft%20ESRS%201%20General%20requirements%20November%202022.pdf>

EFRAG IG 1, 2024, Materiality Assessment Implementation Guidance (*EFRAG IG 1, 2024*), link:

https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/IG%201%20Materiality%20Assessment_final.pdf

EFRAG IG 2, 2024, Value Chain Implementation Guidance (*EFRAG IG 2, 2024*), link:

https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/EFrag%20IG%202%20Value%20Chain_final.pdf

ESMA, 5. juli 2024, Public Statement, Off to a good start: First application of ESRS by large issuers (*ESMA, 2024, Public Statement*), link:

https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2024-07/ESMA32-992851010-1597_-_ESRS_State-ment.pdf

Karnov, Vejledning om Dobbelt væsentlighedsvurdering, seneste opdatering 12. april 2024 (Karnov, 2024), link:

https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000961520#VEJL2024_04_12_DV

The Greenhouse Gas Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, World Resources Institute m.fl. (*The Greenhouse Gas Protocol*), link:

<https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

World Economic Forum, 10. januar 2024, Global Risks Report 2024 (*World Economic Forum, 2024*), link:

<https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/>

Juridiske artikler og tidsskrifter

Frederiksen, Lisbeth, 2023, RR.4.2023.64, CSRD – en stor opgave med et godt og vigtigt formål (*Frederiksen, 2023*), link:

<https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000926250?dq=CSRD%20-%20en%20stor%20opgave%20med%20et%20godt%20og%20vigtigt%20formål#RR2023040064>

Mitkidis, Katerina, 11. november 2023, Tidsskrift for Miljø (TFM), nummer 11, Boganmeldelse: Bæredygtighedsret, Djøf Forlag (*Mitkidis, 2023*)

Bøger og e-bøger

Evald, Jens, 2020, Juridisk teori, metode og videnskab, Jurist- og økonomforbundets forlag, 2. udgave (*Evald 2020*)

Evald, Jens & Schaumburg-Müller, Sten, 2004, Retsfilosofi, retsvidenskab og retskildelære, DJØF Forlag, 1. udgave (*Evald & Schaumburg-Müller, 2004*)

Mac, Anita & Rendtorff Dahl, Jacob, 2024, Bæredygtighed og forandring, Forfatterne og Samfundslitteratur, 1. Udgave (*Mac & Rendtorff, 2024*)

Mio, Chiara, Agostini, Marisa & Scarpa Francesco, 2024, Sustainability Reporting, Palgrave macmillan (*Mio m.fl., 2024*)

Munk-Hansen, Carsten, 2018, Retsvidenskabsteorien, Djøf Forlag, 2. udgave (*Munk-Hansen, 2018*)

Munk-Hansen, Carsten, 2022, Retsvidenskabsteori, DJØF/Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 3. udgave (*Munk-Hansen, 2022*)

Nielsen, Linda, Wandahl Mouyal, Lone & Pristed, Flemming, 2024, Bæredygtighedsret, DJØF Forlag, 2. udgave (*Nielsen, Wandahl Mouyal & Pristed, 2024*)

Nielsen, Ruth & Neergaard, Ulla, 2020, EU-ret, Karnov Group, 8. udgave (*Nielsen & Neergaard, 2020*)

Skou, Henrik, 2023, ESG – for de finansielle uddannelser, DJØF Forlag, 1. udgave (*Skou, 2023*)

Tvarnø D., Christina & Nielsen, Ruth, 2021, Retskilder og retsteori, Jurist- og Økonomforbundet, 6. udgave (*Tvarnø & Nielsen, 2021*)

Uth Lindholm, Thomas, 2016, Supply chain management og marketing – Organisering og optimering af forsyningskæden, Hans Reitzels Forlag, 1. udgave (*Lindholm Uth, 2016*)

Valencia & Leeuwarden, 13. november 2024, A complete guide to Mastering Double Materiality for Corporate Strategy by Leveraging the Latest Technology, Datamaran LTD, 2. udgave (*Valencia m.fl., 2024*)

Artikler

Nedenstående kilder er sidst besøgt den 14. maj 2025.

Agger, Maibritt & Sjøberg Holm, Anne, Dansk Standard, Bæredygtighed og grøn omstilling (*Agger & Sjøberg, Dansk Standard*), link:

https://www.ds.dk/da/baeredygtighed-og-groen-omstilling?srsltid=AfmBOoqJAZDO-JkLXCdj2H4vIri6rXJI2dBaXU_fTw9RTCrKmS3f7PMJ

Arai, Masaru m.fl., 2020, Global Sustainable Investment Review, 2020, Global Sustainable Investment Alliance (*Masaru m.fl., 2020*), link:

<https://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2021/08/GSIR-20201.pdf>

Berg, Heidi, Dansk Industri, Typiske udfordringer og 'best practice' ved samarbejde med asiatiske underleverandører (*Berg, Dansk Industri*), link:

<https://www.danskindustri.dk/esg-i-vardekader/typiske-udfordringer-og-best-practice-ved-samarbejde-med-asiatiske-underleverandorer/>

Center for Strategisk CSRD, maj 2024, Guide til bestyrelsens arbejde med bæredygtighedsrapportering (*Center for Strategisk CSRD, maj 2024*), link:

https://static1.squarespace.com/static/65e72c0ab62257069c2d61e9/t/6734c0a427e94073238afc9a/1731510437991/Bestyrelses-guide%2B-%2BCenter%2Bfor%2BStrategisk%2BCSRD%2Bmaj%2B2024_4.pdf

Center for Strategisk CSRD, oktober 2024, Sådan har virksomhederne knækket koden til CSRD (*Center for Strategisk CSRD, oktober 2024*), link:

https://static1.squarespace.com/static/65e72c0ab62257069c2d61e9/t/6734c08092cddb32fe4d4ab0/1731510401202/Sådan%252Bhar%252Bvirksomhederne%252Bknækket%252Bkoden%252Btil%252BCSRD_Center%252Bfor%252BStrategisk%252BCSRD_2024.pdf

Ekberg, Jimmi, Codeex, GHG protokollen (*Ekberg, Codeex*) link:

https://www.codeex.dk/infrastructure/baeredygtig-it/ghg-protokollen/?utm_source

Fischer Deborah, Beltran Trish & Faria Catchy, RSM, 14. januar 2025, The impact of CSRD on value chain reporting (*Deborah m.fl., 2025*), link:

<https://www.rsm.global/insights/how-prepare-csrd-part-reporting-companys-value-chain>

Hasselbalch, Trine & Binder, Matilde, 21. september 2023, DLA Piper, European Sustainability Reporting Standards (ESRS), (*Hasselbalch & Binder, 2023*)

<https://denmark.dlapiper.com/da/nyhed/european-sustainability-reporting-standards-esrs>

Hermansen, Amalie, 27. marts 2025, Danske Revisorer (FSR), Bæredygtighedschef i Beierholm: Omnibus er et skift i tempo, ikke i retning (*Hermansen, 2025*), link:

<https://www.fsr.dk/baeredygtighedschef-i-beierholm-omnibus-er-et-skift-i-tempo-ikke-i-retning>

Hundahl, Elisabeth & Andersen, Maria, Dansk Industri, Kom i gang med styring af bæredygtighedsrisici i leverandørkæden (*Hundahl & Andersen*), link:

<https://www.danskindustri.dk/DownloadDocument?id=560446&docid=563317>

Hundahl Vestergaard, Elisabeth & Sofie Madsen, Anne, Dansk Industri, Guide til væsentligheds-vurdering (*Hundahl Vestergaard & Madsen*), link:

<https://www.danskindustri.dk/esg-i-vardekader/guide-til-vaesentlighedsvurdering/>

Hunter, Rachel, 15. april 2020, ecoact, supply chain emissions: What challenge lie ahead (*Hunter, 2020*), link:

<https://eco-act.com/blog/the-challenges-of-supply-chain-emissions/>

Kia, Ida & Broddén, Isabella, 18. oktober 2022, Dansk Industri, Forstå Drivhusgasprotokollen, og hvordan du begynder at arbejde med Scope 3 (*Kia & Broddén, 2022*), link:

<https://www.danskindustri.dk/brancher/di-digital/nyhedsarkiv/nyheder/2022/10/forsta-drivhusgas-protokollen-og-hvordan-du-begynder-at-arbejde-med-scope-3/>

Kjerulff Nielherdt, Pernille, 3. marts 2025, Introduktion til Europæiske Kommissions Omnibus-pakke fremsat 26. februar 2025, BDO (*Kjerulff Nielherdt, 2025*) link:

<https://www.bdo.dk/da-dk/faglig-info/advisory/csr-og-baeredygtighed/introduktion-til-europaeiske-kommissions-omnibus-pakke-fremsat-26-februar-2025>

Koktvedgaard, Kristian & Aggerholm, Tina, Dansk Industri, European Sustainability Reporting Standards (*Koktvedgaard & Aggerholm, Dansk Industri*), link:

<https://www.danskindustri.dk/vi-radgiver-dig/virksomhedsregler-og-varktojer/esg/lovkrav/european-sustainability-reporting-standards---esrs/>

Lando Bent, Ole, Danmarks Nationalleksikon, præamblen, 13. februar 2025 (*Lando Bent, 2025*), link:

https://lex.dk/præambel?fbclid=IwY2xjawJ_XbZleHRuA2FlbQIxMABicmlkET-FYZVFwMm0xcDJLbEk4Rm8xAR5A9psO9vQI7tiX38k1CIv7Gu4yLbJ6ySzYGt5GWAmPx-H4hr1MwjNJabsSRQ_aem_-Wi_B6HFS42Z8jAaqF1GRg

Madsen Øhlenschläger, Ole, 23. august 2012, Danmark Nationalleksikon, Værdikæde (*Madsen Øhlenschläger, 2012*) link:

<https://lex.dk/v%C3%A6rdik%C3%A6de>

Nielsen Bøye, Sara & Andersen, Maria, Dansk Industri, Sådan får du et overblik over din værdikæde (*Nielsen Bøye & Andersen*), link:

<https://www.danskindustri.dk/esg-i-vardikader/sadan-far-du-et-overblik-over-din-vardikade/>

Singhania Monica & Saini Neha, SageJournals, 18. november 2021, Quantification of ESG Regulations: A Cross-Country Benchmarking Analysis (*Singhania & Saini, 2021*), link:

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/09722629211054173>

Nyhedsbreve

Grønnegaard, Henrik m.fl., 1. december 2023, RR.9.2023.18, Årsrapportprisen 2023 – Årets tendenser – stilhed før den nye bæredygtighedsrapportering...? (*Grønnegaard m.fl., 2023*), link:

https://jura.ku.dk/pdf/focofima/nyhedsbrev/Nyhedsbrev_fra_FOCOFIMA_nr_78_december_2023.pdf

Hjemmesider

AMCS, april 2025, Afmystificering af dobbelt væsentlighed (*AMCS, 2025*), link:

<https://www.amcsgroup.com/da/blogs/afmystificering-af-dobbelt-vaesentlighed/#trin-til-at-indarbejde-dobbelt-v-sentlighed-i-dit-esg--og-b-redygtighedsprogram>

Dansk Industri, CSRD - hvad betyder direktivet og hvem er omfattet? (*Dansk Industri, CSRD*), link:

<https://www.danskindustri.dk/vi-radgiver-dig/virksomhedsregler-og-varktojer/esg/lovkrav/direktiv-om-baredygtighedsrapportering-csrd/>

Dansk Industri, Hvad er en væsentlighedsanalyse? (*Dansk Industri, væsentlighedsanalyse*), link:

<https://www.danskindustri.dk/vi-radgiver-dig/virksomhedsregler-og-varktojer/esg/lovkrav/hvad-er-en-vasentlighedsanalyse/>

Datatilsynet, Personoplysninger (*Datatilsynet, definition af personfølsomme oplysninger*), link:

<https://www.datatilsynet.dk/Media/637647832459647592/Personoplysninger%20-%20få%20et%20hurtigt%20overblik.pdf>

Det Europæiske Råd, seneste gennemgang 21. februar 2025, den europæiske grønne pagt (*Det europæiske råd, 2025*), link:

<https://www.consilium.europa.eu/da/policies/european-green-deal/>

EG, 29. november 2022, Bæredygtighedsrapportering – et nyt grundlæggende krav til virksomheden (EG, 2022), link:

<https://eg.dk/nyheder/2022/november/baeredygtighedsrapportering-et-grundlaeggende-krav-til-virksomheden/>

Erhvervsstyrelsen, 28. februar 2025, Guide til EU's taksonomiforordning og rapporteringskrav for bæredygtige aktiviteter (Erhvervsstyrelsen, 2025), link:

<https://erhvervsstyrelsen.dk/rapportering-efter-taksonomiforordningens-artikel-8-guide>

Erhvervsstyrelsen, seneste opdatering 28. februar 2025, Vejledning om dobbelt væsentlighedsvurdering (DVV) (Erhvervsstyrelsen, 2025, DVV), link:

<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-dobbelt-vaesentlighedsvurdering>

Erhvervsstyrelsen, 28. februar 2025, Vejledning om indfasningsmuligheder og de europæiske standarder for bæredygtighed (Erhvervsstyrelsen, 2025, standarder), link:

<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-esrs-de-europaeiske-standarder-baeredygtighedsrapportering#chapter1-1>

Erhvervsstyrelsen, 12. juli 2024, Nyhed – ESMA har offentliggjort retningslinjer for kontrol med bæredygtighedsrapportering hos børsnoterede virksomheder (Erhvervsstyrelsen, 2024, nyhed), link:

<https://erhvervsstyrelsen.dk/esma-har-offentliggjort-retningslinjer-kontrol-med-baeredygtighedsrapportering-hos-boersnoterede>

Europa-Kommissionen, Gennemførelse af den europæiske grønne pagt (Europa-Kommissionen, gennemførelse af den europæiske grønne pagt), link:

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_da

Finanstilsynet, 19. december 2024, bæredygtighedsrapporteringsdirektivet (CSRD), 2024 (Finanstilsynet, 2024, CSRD), link:

<https://www.finanstilsynet.dk/finansielle-temaer/baeredygtighedsoplysninger/baeredygtighedsrapporteringsdirektivet-csrd>

Finanstilsynet, 3. december 2024, Taksonomiforordningen, (Finanstilsynet, 2024, Taksonomiforordningen) link:

<https://www.finanstilsynet.dk/finansielle-temaer/baeredygtighedsoplysninger/taksonomiforordningen-tr>

Folketinget, EU-oplysningen, Delegerede retsakter (Folketinget, Delegerede retsakter), link:

<https://www.eu.dk/da/leksikon/Delegerede%20retsakter>

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Parisaftalen (*Kefm, Parisaftalen*), link:

<https://www.kefm.dk/eu-og-globalt-samarbejde/parisaftalen>

Nordadvise, 5 typiske problemstillinger virksomheder møder i forbindelse med en dobbelt væsentlighedsanalyse (*Nordadvise*), link:

<https://nordadvise.com/da/5-typiske-problemstillinger-virksomheder-moder-i-forbindelse-med-en-dobbelt-vaesentlighedsanalyse>

Persefoni, 30. maj 2024, Upstream vs Downstream: Breaking Down Scope 3 (*Persefoni, 2024*), link:

<https://www.persefoni.com/en-gb/blog/upstream-vs-downstream>

Sustainability Directory, 29. januar 2025, How Can Cultural Differences Affect ESG Reporting?, (*Sustainability Directory, 2025*), link:

<https://esg.sustainability-directory.com/question/how-can-cultural-differences-affect-esg-reporting/>

Synonymer og ordbogsdefinitioner

Nedenstående definitioner er anført kronologisk i henhold specialets disposition.

Anvendelse af synonymer af ordet ”væsentlig”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=væsentlig>

Cambridge University Press & Assessment, 2025, definition af ordet ”Necessary” (Cambridge, 2025):

https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/necessary#google_vignette

Definition af udtrykket ”i givet fald”:

https://ordnet.dk/ddo/ordbog?subentry_id=59001968&query=i+givet+fald

Definition af ordet ”rimelig”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=rimelig>

Definition af ordet forretningsforbindelse:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=forretningsforbindelse>

Definition af ordet ”nødvendig”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=nødvendig>

Definition af ordet ”forstå”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=forstå>

Definition af ordet ”udvikling”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=udvikling>

Definition af ordet ”resultat”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=resultat>

Definition af ordet ”situation”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=situation>

Definition af ordet ”tydelig”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=tydelig>

Definition af ordet ”risici”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=risici>

Definition af ordet ”muligheder”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=muligheder>

Definition af ordet ”tidsfæste”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=tidsfæste>

Definition af ordet ”procedure”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=procedure>

Definition af ordet ”relevant”:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=relevant>

Bilag

Bilag 1: Oversigt over CSRD's anvendelsesområde

	Kategori	Forpligtelse indtræder
1	Store virksomheder , som er virksomheder af interesse for offentligheden (primært børsnoterede virksomheder, kreditinstitutter og forsikringsselskaber) med mere end 500 ansatte på balancetidspunktet.	For regnskabsåret, der starter den 1. januar 2024, med rapportering i 2025 og frem.
2	Øvrige store virksomheder , der overskrider to af følgende tre størrelseskriterier på balancetidspunktet: Balancesum: 195 mio. kr. Nettoomsætning: 391 mio. kr. Antal ansatte: 250.	For regnskabsåret, der starter den 1. januar 2025, med rapportering i 2026 og frem.
3	Børsnoterede SMV'er (undtagen børsnoterede mikrovirksomheder) samt små og ikke-komplekse kreditinstitutter, captive-forsikringsselskaber og genforsikringsselskaber , forudsat de er store eller børsnoterede virksomheder. Disse virksomheder har mulighed for at undlade rapportering frem til 2028.	For regnskabsåret, der starter den 1. januar 2026, med rapportering i 2027 og frem (alternativt 2028 hvis rapportering udskydes).
4	Tredjelandsvirksomheder uden for EU/EØS , som har en stor dattervirksomhed eller en filial i EU og på koncernniveau har en omsætning på over 1.118 mio. kr. i EU i hvert af de eneste to regnskabsår. Hvis der er tale om en filial, skal filialens nettoomsætning være over 40 mio. EUR.	For regnskabsåret, der starter den 1. januar 2028, med rapportering i 2029 og frem.

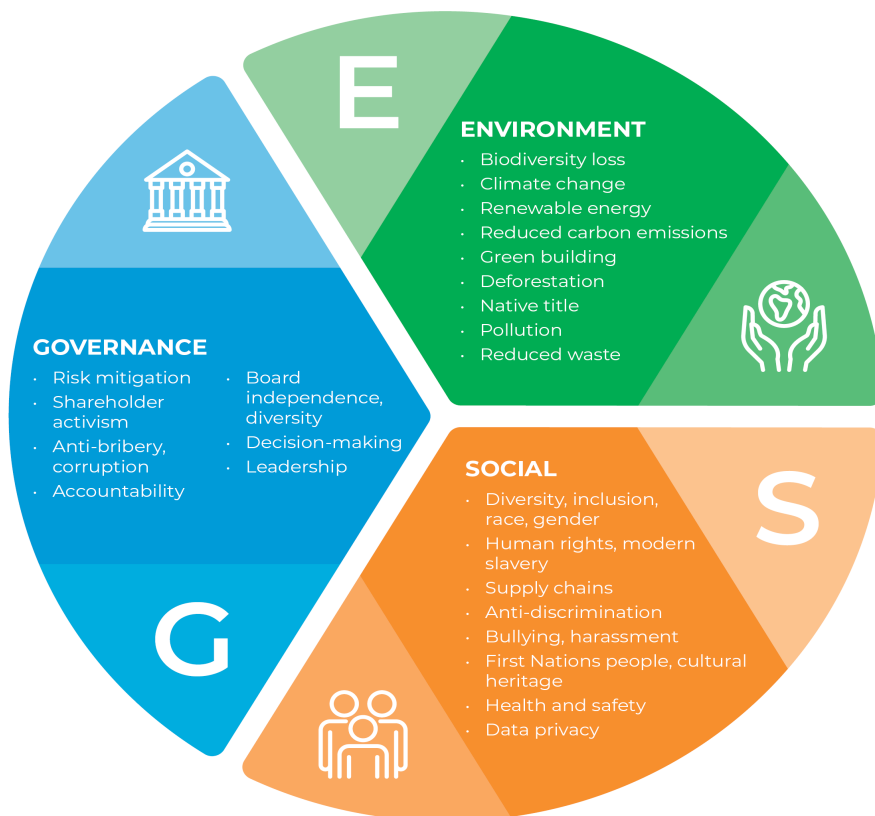
Inspirationskilde: <https://www.finanstilsynet.dk/finansielle-temaer/baeredygtighedsoplysninger/baeredygtighedsrapporteringsdirektivet-csrd>

Bilag 2: Oversigt over ESRS

Type	E, S eller G i ESG?	Indhold
ESRS 1		Generelle krav
ESRS 2		Generelle oplysninger
ESRS E1	E	Klimaændringer
ESRS E2	E	Forurening
ESRS E3	E	Vand- og havressourcer
ESRS E4	E	Biodiversitet og økosystemer
ESRS E5	E	Ressourceanvendelse og cirkulær økonomi
ESRS S1	S	Egen arbejdsstyrke
ESRS S2	S	Arbejdstagere i værdikæden
ESRS S3	S	Berørte samfund
ESRS S4	S	Forbrugere og slutbrugere
ESRS G1	G	Virksomhedsadfærd

Inspirationskilde: ESRS, forordning 2024/90459, bilag 1. ESRS 1-2 er de tværgående standarder, og de resterende er de såkaldte emnespecifikke standarder.

Bilag 3: Cirkeldiagram der illustrerer ESG

Inspirationskilde: Skou, Henrik, *ESG – for de finansielle uddannelser*, DJØF Forlag, 1. udgave, 2023, s. 10

Bilag 4: De fire overordnede trin i dobbelt væsentlighedsvurderingen

Egen udarbejdet illustration.

Bilag 5: Oversigt over dobbelt væsentlighedsperspektivet

Indvirkningsvæsentlighed
(bæredygtighedsindvirkning)

Hvordan påvirker virksomheden
omverden/bæredygtighedsspørgsmål?

Finansiell væsentlighed
(bæredygtighedsrisici)

Hvordan bliver virksomheden påvirket af
omverden/bæredygtighedsspørgsmål?

Egen udarbejdet illustration.